

Kulttuuriperintökohteiden inventointi 2011

Pallas-Yllästunturin kansallispuisto

KUVAILEHTI

JULKAISJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	266/41/2012
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	Kansallispuisto		
ALUEEN NIMI	Pallas-Yllästunturin kansallispuisto		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	FI1300618 Ylläs-Aakenus FI1300101 Pallas-Ounastunturi		
ALUEYKSIKKÖ	Lapin luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Sami Viljanmaa, Pirjo Rautiainen		
JULKAISUN NIMI	Kulttuuriperintökohteiden inventointi 2011 Pallas-Yllästunturin kansallispuisto		
TIIVISTELMÄ	<p>Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa on tehty muinaisjäännösten inventointeja vuosina 2003 ja 2007 sekä satunnaisia muinaisjäännöskohteiden tarkastuskäyntejä aikaisemminkin. Alue on kuitenkin niin laaja, ettei sitä ole ollut mahdollista inventoida kokonaan. Kesällä 2011 päätettiin täydentää kansallispuiston inventointia. Tarkastettavaksi valittiin sellaisia alueita, joihin on tulossa uusia retkeilyreittejä tai rakenteita, joissa on kuluneita reittejä, muinaisjäännösten esiintymisen kannalta erityisen kiinnostavia alueita sekä kohteita, joissa Metsähallitukselle retkeilijöiden ja paikallisten ilmoittamia mahdollisia kulttuuriperintökohteita.</p> <p>Inventoinnissa dokumentoitiin 30 aiemmin tuntematonta tai puutteellisesti dokumentoitu kulttuuriperintökohdetta, joissa on yhteensä kymmeniä erilaisia rakenteita. Kohteista 11 ehdotetaan luokiteltaviksi Muinaismuistolain suojaamiksi kiinteiksi muinaisjäännöksiksi. Kartoitetut muinaisjäännöskohteet ovat asuinpaikkoja, pyyntikuoppia, kivilatoksia ja tervahautoja. Muut kulttuuriperintökohteet ovat suoniittyjä rakenteineen, kivilatoksia, poroaitoja ym.</p>		
AVAINSANAT	Esihistoria, historia, suoniittytalous		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO			
ISSN	ISBN (NIDOTTU) ISBN (PDF)		
SIVUMÄÄRÄ	278 s.	KIELI	Suomi
KUSTANTAJA	PAINOPAIKKA		
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Alueen maisema, luonto sekä kallio- ja maaperä	7
3	Alueen esihistoria, historia ja aikaisemmin tunnetut muinaisjäännöskohteet.....	8
4	Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	9
5	Kohdetiedot	11
5.1	Muinaisjäännöskohteet	11
5.1.1	Pyyntikuoppakohteet.....	11
5.1.1.1	Pyhäjärvi itäinen	11
5.1.1.2	Pitkäjärvenjänkkä	14
5.1.1.3	Kylmäsenjänkkä	17
5.1.1.4	Palsijärvi	20
5.1.1.5	Pakasmaa.....	23
5.1.1.6	Metsänhoitajien kämppä 2.....	27
5.1.1.7	Metsänhoitajan kämppä 3.....	33
5.1.1.8	Metsäntutkimuslaitos	40
5.1.1.9	Hirvasniemi.....	45
5.1.1.10	Hannukuru	48
5.1.2	Asuinpaikat ja muinaisjäännösryhmät	50
5.1.2.1	Karila	50
5.1.2.2	Ylisenpäänlampi 2	53
5.1.2.3	Hietajärvi.....	58
5.1.2.4	Porviniemi	61
5.1.2.5	Metsänhoitajien kämppä 1	68
5.1.2.6	Jannelan maja	73
5.1.2.7	Lusmavaara.....	79
5.1.2.8	Suukoski	83
5.1.2.9	Ylisenpäänjänkä	88
5.1.2.10	Hirvaslahti Venesatama	92
5.1.2.11	Pallaslompolo 1.....	96
5.1.2.12	Pallaslompolo 2.....	102
5.1.2.13	Pallaslompolo 3.....	108
5.1.2.14	Pallaslompolonharju N.....	113
5.1.2.15	Pallaslompolonharju S	119

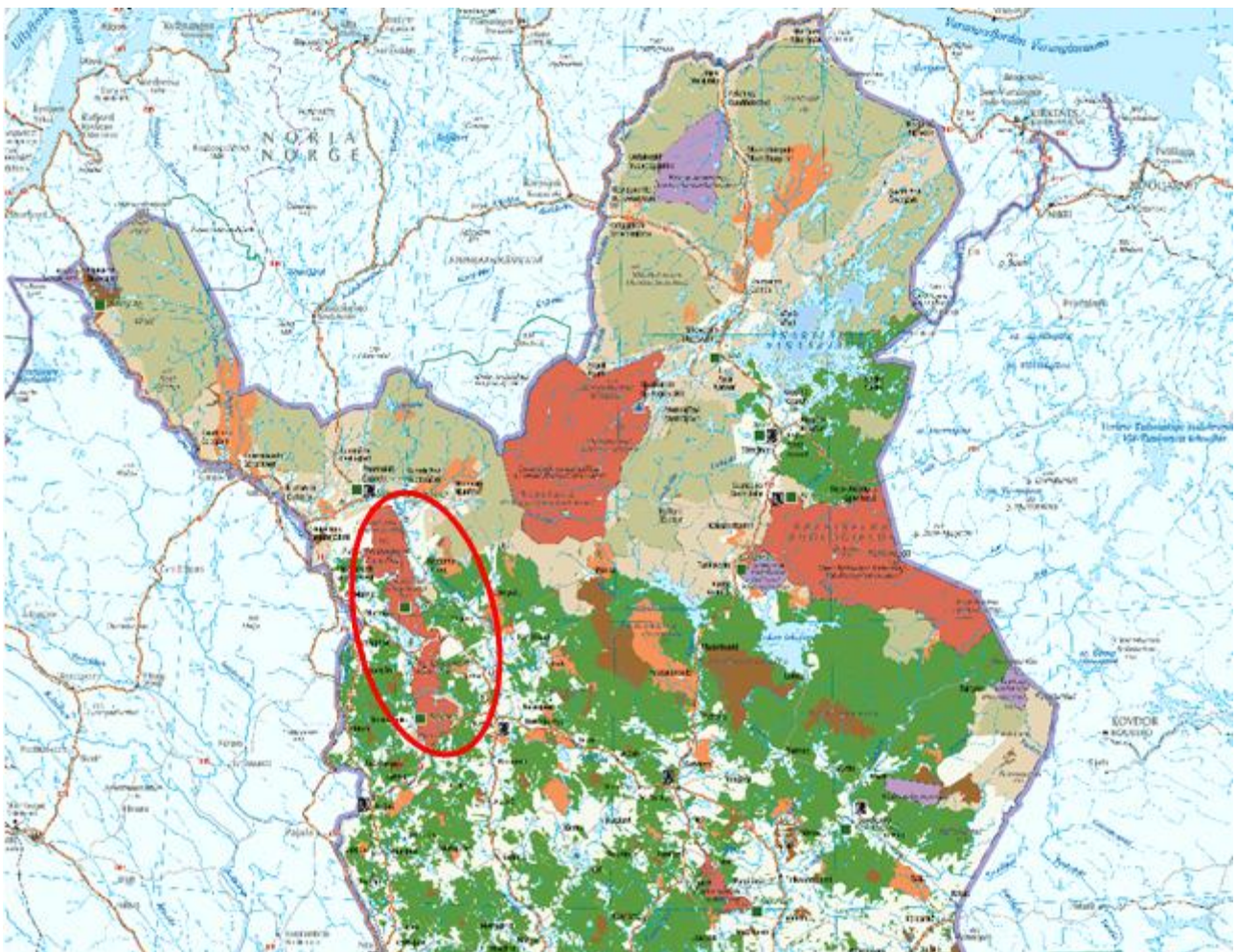
5.1.2.16	Pallasjärvi SW	123
5.1.2.17	Nammalakuru.....	129
5.1.3	Tervahaudat.....	135
5.1.3.1	Kesänkijärven pohjoisranta.....	135
5.1.3.2	Kesänkijärvi	142
5.1.3.3	Mustijänkkä.....	147
5.1.4	Kivilatomukset ja rajamerkit.....	150
5.1.4.1	Lainiotunturi	150
5.1.4.2	Lainiotunturin huippu	155
5.2	Muut kulttuuriperintökohteet	158
5.2.1	Kivilatomukset ja rajamerkit.....	158
5.2.1.1	Aakenustunturi 1	158
5.2.1.2	Lainiotunturi lounas.....	161
5.2.1.3	Linkukero	164
5.2.2	Suoniityt, ladot, suovat	167
5.2.2.1	Hangaskuru 1	167
5.2.2.2	Hangaskuru 2	174
5.2.2.3	Pippokaltio	178
5.2.2.4	Pippovuoma.....	190
5.2.2.5	Jänkkä	196
5.2.2.6	Kahvikeitaan jänkkä.....	203
5.2.2.7	Järvenalusta	206
5.2.2.8	Korteoja	213
5.2.2.9	Kurtakko	218
5.2.2.10	Ojanlatva.....	222
5.2.3	Poroaidat.....	224
5.2.3.1	Moloslehdon porokämpän vasaleikkokaarre.....	224
5.2.3.2	Nilivaara.....	229
5.2.3.3	Saivokero.....	232
5.2.3.4	Ounastunturin rengasaita	238
5.2.4	Muut historiallisen ajan kohteet	244
5.2.4.1	Kaivosjärvi	244
5.2.4.2	Kirgiisitie	248
5.2.4.3	Leveälahti	252
5.2.4.4	Sarvijärvi.....	261

5.2.4.5	Aakenustunturi 2.....	264
5.2.4.6	Aakenustunturi 3.....	269
6	Lähteet.....	274
	Liitekartta 1	275
	Liitekartta 2	276
	Liitekartta 3	277
	Liitekartta 4	278

1 Johdanto

Pallas-Yllästunturin kansallispuisto sijaitsee läntisessä Lapissa Enontekiön, Muonion, Kolarin ja Kittilän kuntien alueella. Pallas-Yllästunturi on Suomen kolmanneksi suurin kansallispuisto ja sen pinta-ala on 102 233 hehtaaria. Kansallispuiston kävijämäärät ovat vuosittain reilusti yli 400 000.

Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa on tehty muinaisjäännösten inventointeja vuosina 2003 ja 2007 sekä satunnaisia muinaisjäännöskohteiden tarkastuskäyntejä aikaisemminkin. Alue on kuitenkin niin laaja, ettei sitä ole ollut mahdollista inventoida kokonaan. Kesällä 2011 päätettiin täydentää kansallispuiston inventointia. Tarkastettavaksi valittiin sellaisia alueita, joihin on tulossa uusia retkeilyreittejä tai rakenteita, joissa on kuluneita reittejä, muinaisjäännösten esiintymisen kannalta erityisen kiinnostavia alueita sekä kohteita, joissa Metsähallitukselle retkeilijöiden ja paikallisten ilmoittamia mahdollisia kulttuuriperintökohteita.

Kartta 1. Inventointialueen sijainti. ©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Inventoinnin teki arkeologi Sami Viljanmaa kesällä 2011. Hän oli maastossa noin kolme viikkoa. Inventoinnin valmistelutyöt teki arkeologi Pirjo Rautiainen, joka kävi myös maastossa muutamalla aiemmin tunnetulla kohteella. Valmistelutyöissä käytiin läpi alueen historiasta kertovaa kirjallisuutta ja arkistomateriaalia sekä erilaista karttamateriaalia.

Aikaisempien inventointien ja nyt tehdyssä inventoinnissa koottua tietoa käytetään muun muassa kansallispuiston opastuksen ja kulttuuriperintökohteiden hoidon suunnittelussa.

Kohteiden luokittelussa on käytetty Museoviraston muinaisjäännösrekisterin asiasanoitusta siltä osin kun se on ollut mahdollista. Historiallisen ajan kohteiden kohdalla on käytetty Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset –oppaan (Niukkanen 2009) asiasanoja, sikäli kun se on ollut tarkoituksenmukaista. Kohteiden koordinaatit on mitattu Garmin 60C_{sx} –laitteella. Laitteen ilmoittama koordinaattien tarkkuus on 5-15 metriä. Kaikki raportin kuvat ovat Sami Viljanmaan ottamia.

2 Alueen maisema, luonto sekä kallio- ja maaperä

Pallas-Yllästunturin kansallispuisto sijaitsee Peräpohjolan-Lapin maisemamaakunnassa ja siellä Länsi-Lapin tunturiseudulla. Pallastunturit on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi ja kansallismaisemaksi.

Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa kohtaavat Peräpohjola, Metsä-Lappi ja Tunturi-Lappi (Sulkava ja Norokorpi 2008). Puiston keskeisin osa on lähes 200 km pitkä Ounasselänteen tunturijakso, johon kuuluu useita korkeita huippuja. Korkeimmillaan alue on Taivaskerolla 809 metriä merenpinnan yläpuolella. Puiston alavat alueet ovat tuntureita 400-500 metriä alempana. Luonnonoloiltaan, geomorfologialtaan ja maisemiltaan puiston pohjoisosa on tyypillistä Tunturi-Lappia, jonka muodostavat avoimet tunturit sekä rinteiden tunturikoivikot, mäntymetsät, pienet lammet, purot sekä puronvarsipajukot ja –lehdot. Etelämpänä alue on boreaalisten luonnonmetsien ja soiden kirjomaa tunturierämaata.

Kansallispuiston halki kulkee pohjois-eteläsuunnassa kahden päävesistöalueen raja, joten alue on pienten latvavesien muodostamaa vedenjakajaseutua. Puistossa on lukuisia pieniä järviä. Suurimmat järvet ovat Pallas-, Hieta-, Keimiö-, Pyhä-, Linku- ja Mioletönjärvet. Kansallispuiston suot kuuluvat Metsä-Lapin ja peräpohjolan aapasuovyöhykkeisiin, ja ne ovat luonnontilaisia. Suot ovat pääosin karuja ja puuttomia aapasoita.

Alueen kivilajit ovat joko tulivuoriperäisiä tai syntyneet hiekkakerroksista. Vuorijonopoimuksissa kerrostumat ovat muuttuneet amfiboliiteiksi ja kvartsiiteiksi (Sulkava ja Norokorpi 2008). Ounastunturit ovat pääosin kvartsiittia ja Pallaksen amfiboliittia. Alueen maaperäkerrostumat ovat peräisin pääasiassa viimeisimmän jääkauden loppuvaiheesta. Mannerjään liikkeiden, sulamisveden ja tuulen vaikutuksesta on syntynyt moreeni- ja harjumuodostumia, suppia ja deltoja. Muonion jääjärvestä purkautuneet vesimassat kuluttivat jään reunan alta paljastuneen lasku-uoman pohjalle kallioseinäisiä rotkoja ja kuruja, joita on esimerkiksi Kulkujoen laaksossa Ruoppakönkällä.

3 Alueen esihistoria, historia ja aikaisemmin tunnetut muinaisjäännöskohteet

Metsähallituksen paikkatietojärjestelmään oli merkitty ennen inventointia Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta kaikkiaan 96 kulttuuriperintökohdetta. Kohteista 29 on myös merkitty Museoviraston ylläpitämään muinaisjäännösrekisteriin Muinaismuistolain suojaamiksi kiinteiksi muinaisjäännöksiksi. Muinaisjäännösryhmiksi oli luokiteltu seitsemän kohdetta, pyyntikuoppakohteiksi 12, liesilatomus- ja muiksi asuinpaikkakohteiksi 8 ja seidoiksi 2. Muinaisjäännösryhmiin sisältyy yksittäisiä muinaisjäännöksiä asuinpaikoista ja pyyntikuopista seitoihin.

Muita Metsähallituksen paikkatietojärjestelmässä olevia kulttuuriperintökohteita ovat kolme Kemlin ja Tornion Lapin rajapyykkiä, 33 ladon rauniota, 16 rakennuksen/kammin/kodan/laavun rauniota, haasioita/heinäsuovia viidessä kohteessa, kaksi tammipadon jäännöstä, kolme tervahautaa, kaksi erotusaitaa, olympiatulen sytytyspaikka ja vanhan hotellin muistomerkki.

Kansallispuiston alueella ovat aiemmin tehneet kulttuuriperintökohteiden inventointeja Hannu Kotivuori, Oula Seitsonen, Kerkko Nordqvist, Ulrika Köngäs, Heidi Nordqvist ja Paulo Susiluoto. Kotivuoren ja Susiluodon inventoinnit tehtiin Taigametsä Life –hankkeessa. Kotivuori inventoi muinaisjäännöskohteita ja Susiluoto lähinnä suoniittyjä. Susiluodon inventoinnissa oli puutteellisia kohdekuvauksia, ja siksi kohteita käytiin nyt tarkastamassa. Lisäksi muinaisjäännösten tarkastusmatkoja alueella ovat tehneet Petri Halinen, Aki Arponen, Pirjo Hamari, Antti Krapu ja Petro Pesonen.

Kansallispuistossa asutushistoria ulottuu kivikaudelta historialliselle ajalle saakka. Monet asutukselle sopivat paikat ovat saattaneet olla käytössä pitkään. Usein käytössä olevat autio- ja varaustuvat sijaitsevat muinaisilla asuinpaikoilla. Erityisesti Pallasjärven ympäristössä on runsaasti muinaisjäännöskohteita asuinpaikoista seitoihin ja pyyntikuoppiin.

Historiallisella ajalla kansallispuiston alueella ei juuri ole ollut pysyvää pitkäaikaista asutusta. Pui-
toon on syntynyt perinnebiotooppeja pääasiassa poronhoitoon ja heinäntekoon liittyvän toiminnan tuloksena. Tällaisia ovat Pallasjärven ja Puolitaipaleen virkatalojen pihapiirit ja lähiniityt. Poroerotus- ja vasanleikkokaarteiden käyttö on myös tuottanut tunturialueille perinnebiotooppeja ja niihin verrattavia alueita. Alueella on myös harjoitettu laajoilla alueilla suoniittytaloutta ja paikoin myös järveniittytaloutta.

Retkeily ja matkailu alueella saivat varsinaisen alkunsa 1930-luvulla (Sulkava ja Norokorpi 2008). Esimerkiksi Hetta-Pallas-reitti merkittiin 1934, ja se on Suomen vanhin tunturialueille merkitty retkeilyreitti. Vuonna 1938 Pallakselle valmistui Vatikurun suuhun matkailuhotelli. Saksalaisjoukot räjäyttivät kivisen hotellin, ja nykyinen puinen hotelli valmistui 1948.

Tarkempaa tietoa alueen kulttuurihistoriasta löytyy vaikkapa Heidi Nordqvistin kokoamasta kansallispuiston kulttuurihistoriallisesta selvityksestä (Nordqvist 2008).

4 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Inventoinnissa dokumentoitiin 30 aiemmin tuntematonta tai puutteellisesti kartoitettua kulttuuriperintökohdetta, joissa on yhteensä kymmeniä erilaisia rakenteita. Kohteista 11 ehdotetaan luokiteltaviksi Muinaismuistolain suojaamiksi kiinteiksi muinaisjäänöksiksi. Kartoitetut muinaisjäänös-kohteet ovat asuinpaikkoja, pyyntikuoppia, kivilatomuksia ja tervahautoja. Muut kulttuuriperintö-kohteet ovat suoniittyjä rakenteineen, kivilatomuksia, poroaitoja ym.

Taulukko 1. Pyhä-Luoston kansallispuistossa inventoinnissa löydetty ja tarkastetut kulttuuriperintökohteet. Mj-luokka sarakkeessa mainittu 'muu suojeluarvo' tarkoittaa, ettei kohteilla ole virallista suojeluasemaa, mutta kohteet otetaan huomioon Metsähallituksen toiminnassa. Ei suojeluarvoa tarkoittaa, että kohde on niin vähäinen, ettei sitä tarvitse ottaa toiminnassa erityisesti huomioon. Merkinnät I ja II viittaavat Museoviraston kolmiportaiseen luokitteluun, jossa I tarkoittaa valtakunnallisesti merkittävää muinaisjäänöstä, jonka säilyminen on turvattava kaikissa olosuhteissa, ja II että muinaisjäänös-kohteen arvon selvittäminen edellyttää tarkempia tutkimuksia. Lihavoinnilla on merkitty tässä inventoinnissa dokumentoidut aiemmin tuntemattomat tai puutteellisesti dokumentoidut kohteet.

Kohdenimi	Muinaisjäänöstyyppi	Muinaisjäänöstyyppin tarkenne	X	Y	Mj-luokka
Jannelan maja	asuinpaikat	liesilatamukset	7551149	3381923	II
Lusmavaara	asuinpaikat	liesilatamukset	7550728	3386948	II
Metsänhoitajien kämpä 1	asuinpaikat	liesilatamukset	7552067	3381250	II
Pallasjärvi SW	asuinpaikat	liesilatamukset	7550532	3382587	II
Pallaslompolo 1	asuinpaikat	liesilatamukset	7549289	3383232	II
Pallaslompolo 2	asuinpaikat	liesilatamukset	7549728	3383102	II
Pallaslompolo 3	asuinpaikat	liesilatamukset	7548647	3382825	II
Suukoski	asuinpaikat	liesilatamukset	7551376	3387030	II
Ylisenpäänlampi 2	asuinpaikat	liesilatamukset	7555260	3381302	II
Hietajärvi	asuinpaikat		7577428	3375814	II
Hirvaslahti Venesatama	asuinpaikat		7553402	3380832	II
Karila	asuinpaikat		7506930	3380416	II
Nammalakuru	asuinpaikat		7563419	3377743	II
Pallaslompolaharju S	asuinpaikat		7549155	3383322	II
Ylisenpäänjätkä	asuinpaikat		7554791	3380983	II
Lainiotunturin huippu	kivirakenteet	kivilatomukset	7508572	3385252	II
Linkukero	kivirakenteet	kivilatomukset	7522019	3384234	II
Lainiotunturi	kivirakenteet	rajamerkit	7506771	3385529	II
Porviniemi	muinaisjäänösryhmät	seidat, asuinpaikat, pyyntikuopat	7554623	3381627	II
Hannukuru	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	7574067	3375806	II
Hirvasniemi	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	7554739	3380771	II
Kylmäsenjätkä	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	7580753	3376633	II
Metsänhoitajien kämpä 3	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	7552069	3381106	II
Metsänhoitajien kämpä 2	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	7551950	3381195	II
Metsäntutkimuslaitos	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	7551139	3381460	II
Pakasmaa	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	7551304	3381378	II
Pallaslompolaharju N	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	7550144	3382950	II
Palsijärvi	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	7550627	3381852	II
Pitkäjärvenjätkä	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	7578427	3376822	II
Pyhäjärvi itäinen	työ- ja valmistuspaikat	pyyntikuopat	7513417	3388866	II
Kesänjärven pohjoisranta	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	7503980	3383058	II
Kesänjärvi	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	7503910	3383472	II
Mustijätkä	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	7580076	3377200	II
Aakenustunturi 3	asuinpaikat	tilapäismajoitteet	7513033	3394264	muu suojeluarvo
Aakenustunturi 1	kivirakenteet	kivilatomukset	7513026	3394791	muu suojeluarvo
Lainiotunturi lounas	kivirakenteet	kivilatomukset	7507972	3384289	muu suojeluarvo
Kaivosjärvi	maarakenteet	kanavat	7577843	3375366	muu suojeluarvo

Aakenustunturi 2	sotahistoriallinen kohde	pakkolaskupaikat	7512554	3396005	muu suojeluarvo
Pippovuoma	työ- ja valmistuspaikat	heinäsuovien pohjat	7579852	3374509	muu suojeluarvo
Moloslehon porokämpän vasaleikkokaarre	työ- ja valmistuspaikat	poroaidat	7511922	3394687	muu suojeluarvo
Nilivaaran poroerotusaita	työ- ja valmistuspaikat	poroaidat	7506725	3381425	muu suojeluarvo
Ounastunturin rengasaita	työ- ja valmistuspaikat	poroaidat	7578395	3374620	muu suojeluarvo
Saivokero	työ- ja valmistuspaikat	poroaidat	7563343	3378368	muu suojeluarvo
Hangaskuru 1	työ- ja valmistuspaikat	suoniityt	7507589	3383539	muu suojeluarvo
Hangaskuru 2	työ- ja valmistuspaikat	suoniityt	7507526	3383701	muu suojeluarvo
Jänkkä	työ- ja valmistuspaikat	suoniityt	7499964	3385403	muu suojeluarvo
Järvenalusta	työ- ja valmistuspaikat	suoniityt	7577872	3375389	muu suojeluarvo
Kahvikeitaan jänkkä	työ- ja valmistuspaikat	suoniityt	7499792	3384282	muu suojeluarvo
Korteoja	työ- ja valmistuspaikat	suoniityt	7578856	3374372	muu suojeluarvo
Kurtakko	työ- ja valmistuspaikat	suoniityt	7500189	3385080	muu suojeluarvo
Ojanlatva	työ- ja valmistuspaikat	suoniityt	7499900	3385650	muu suojeluarvo
Pippokaltio	työ- ja valmistuspaikat	suoniityt	7578729	3375749	muu suojeluarvo
Leveälahti	työ- ja valmistuspaikat	uutut	7551916	3386537	muu suojeluarvo
Sarvijärvi	vesikulkuneuvot	lautat	7560090	3379185	ei suojeluarvoa

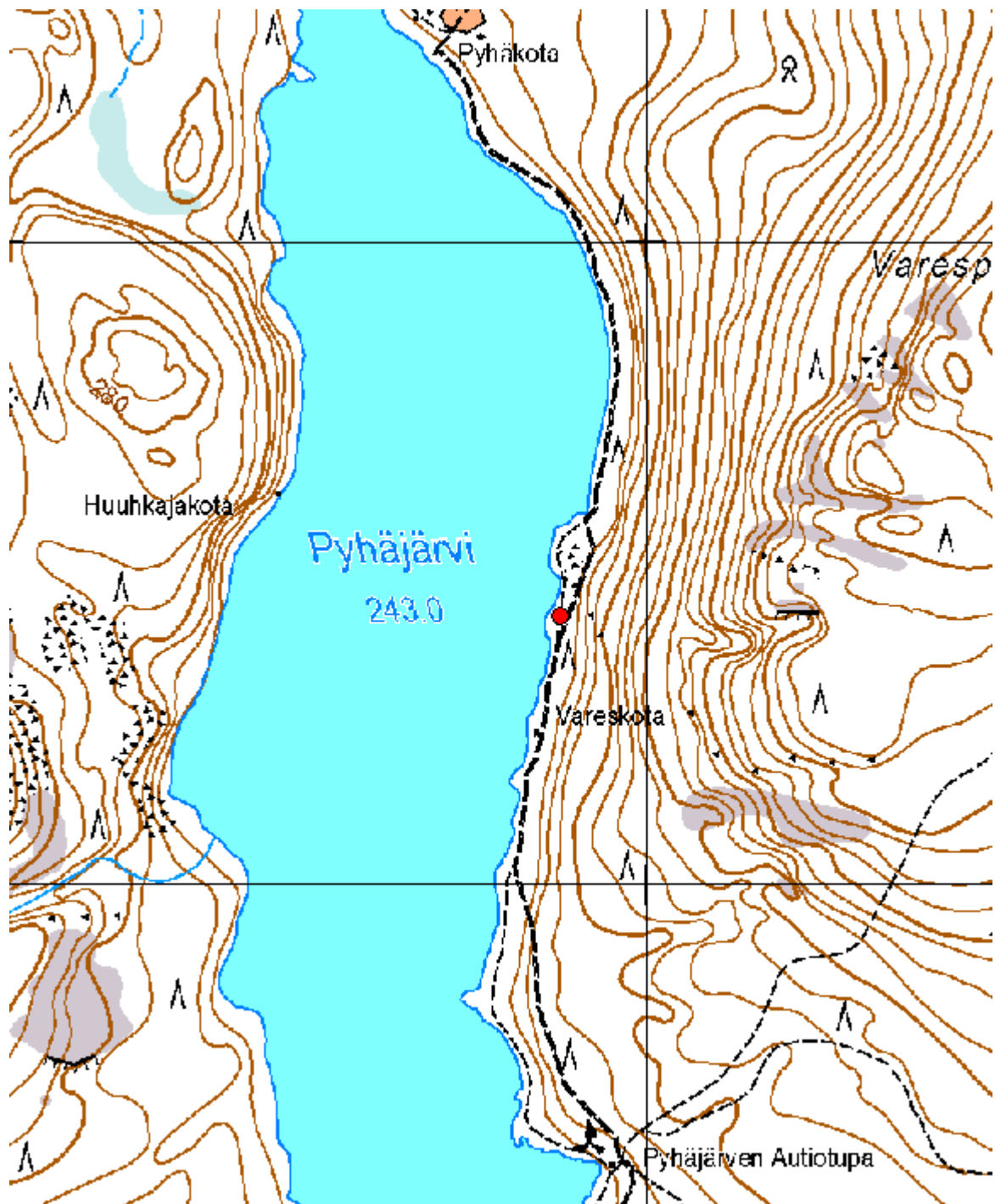
5 Kohdetiedot

5.1 Muinaisjäännöskohteet

5.1.1 Pyyntikuoppakohteet

5.1.1.1 Pyhäjärvi itäinen

Pyhäjärvi itäinen, Pyyntikuoppa		MH-tunnus: 141512	
Kohdetyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat; pyyntikuoppa	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Kittilä
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 2.9.2011
Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopan keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7513417, Y 3388866, Z 246 m mpy	Löydöt:	-
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee Aakenustunturin länsipuolella olevan Pyhäjärven itäpuolella, noin viidentoista metrin etäisyydellä järven rannasta, noin kolme metriä järven pintaa korkeammalla, pienen hiekkamoreeni-kumpareen järvenpuoleisessa päässä. Kohteen itäpuolella maasto alkaa kohota varsin jyrkästi. Alueella kasvaa koivujen, mäntyjen ja kuusten muodostamaa sekametsää. Aluskasvillisuutta hallitsevat mustikka, puolukka ja variksenmarja sekä seinäsammal.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohde on yksittäinen pyyntikuoppa. Kuoppa on pyöreä ja poikkileikkaukseltaan melko loivapiirteinen. Kuopan halkaisija on noin 2,5 metriä ja syvyys noin 0,6 m. Selvää vallia kuopan ympärillä ei erotu, vaan ilmeisesti valli sulautuu kumpareen luonnollisiin muotoihin. Pyhäjärven rantaa seuraava retkeilyreitti kulkee kuopan reunalta noin kahden metrin päässä.</p>			
Kohteen rajaus			
<p>Kohde on luonteeltaan pistemäinen ja rajautuu halkaisijaltaan noin viisimetriselle alueelle.</p>			
Tulkinta			
<p>Pyhäjärven itäpuolella sijaitseva pyyntikuoppa, joka oleisolemuksensa perusteella vaikuttaa todennäköisimmin esihistorialliselta, on kaivettu järven rannan ja jyrkän, osin kivikkoisen rinteiden välille, missä se on katkaissut peurojen luontaisen kulkureitin. Ilmeisesti kuoppa on toiminut pienimuotoisen ajopyynnin välineenä, ja siihen on ajettu saalista Pyhäjärven rannan suuntaisesti. Kuopan läheisyydestä ei liene löydettävissä laajamittaisempaa pyyntikuoppajärjestelmää. Vaikka retkeilyreitti kulkee miltei pyyntikuopan vierestä, ei sen säilyminen nykytilassaan vaikuta olevan uhattuna.</p>			
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	Hyvä
Arvotus:	Esitys: mj-luokka II		

Kartta 2. Pyhäjärvi itäinen, pyyntikuoppa.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

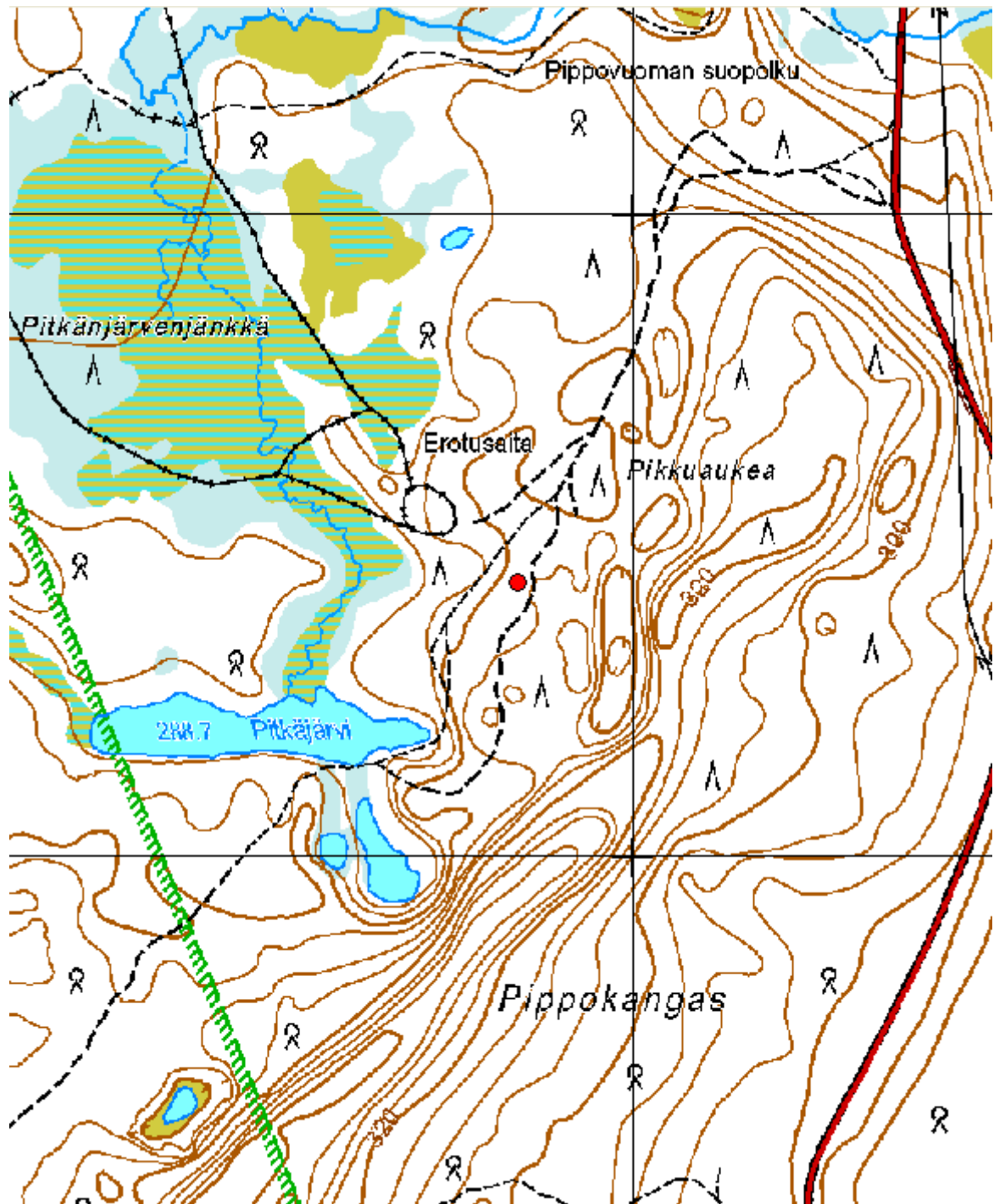
Kuva 1. Pyhäjärvi itäinen. Pyyntikuoppa. Kuopan pohjoisreunalla kasvaa vankka petäjä. Taustalla retkeilyreitti sekä Pyhäjärveä. Kuvattu idästä.

Kuva 2. Pyhäjärvi itäinen. Pyyntikuoppa. Taustalla jyrkästi kohoavaa, melko kivikkoistakin rinnettä. Kuvattu lännestä.

5.1.1.2 Pitkäjärvenjänkkä

Pitkäjärvenjänkkä, Pyyntikuoppa		MH-tunnus: 141514	
Kohdetyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat; pyyntikuopat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Enontekiö
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 14.6.2011
Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopan keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7578427, Y 3376822, Z 303 m mpy	Löydöt:	-
<i>Ympäristön kuvaus</i>			
<p>Kohde sijaitsee Pitkäjärvenjängän poroerotusaidalta noin sata metriä kaakkoon, Pitkäjärvestä noin kolmesataa metriä koilliseen, polveilevassa männikköisessä harjumaastossa. Maaperä paikalla on hiekkaa, ja aluskasvillisuutta hallitsevat puolukka ja variksenmarja sekä seinäsammal ja poronjäkälät.</p>			
<i>Kohteen kuvaus</i>			
<p>Kohde on loivarinteisen hiekkaharjanteen länsipäässä sijaitseva pyöreähkö, suppilomainen kuoppa, jonka halkaisija on noin 3,5 m ja syvyys noin 0,4 m. Kuoppa on varsin loivapiirteinen, mutta kuitenkin helposti havaittavissa. Kuoppaa kiertää matala maavalli, jonka leveys on noin kaksi metriä ja korkeus noin 0,1 m. Kuopan pohjalle kaivetusta lapionpistosta todettiin ohuen pintaturpeen alla noin kahden senttimetrin paksuinen huuhtoutumiskerros sekä muutamia hiiliä huuhtoutumiskerroksen yläosassa. Ilmeisimmin kyseessä on pyyntikuopan jäännös.</p>			
<i>Kohteen rajaus</i>			
<p>Kohde on luonteeltaan pistemäinen ja rajautuu halkaisijaltaan noin kuusimetriselle alueelle.</p>			
<i>Tulkinta</i>			
<p>Kohde vaikuttaa olevan pyyntikuoppa, joka kuopan pohjalta todetun huuhtoutumiskerroksen perusteella on varsin iäkäs, todennäköisesti ainakin muutamien satojen vuosien ikäinen. Koska kuopan läheisyydestä ei tavattu muiden pyyntikuoppien jäännöksiä, vaikuttaa todennäköiseltä, että kyseistä kuoppaa on käytetty vain melko pienimuotoiseen metsästyksen, eikä sen voida katsoa kuuluvan mihinkään laajalaisempaan pyyntikuoppajärjestelmään.</p>			
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	Hyvä
Arvotus:	Esitys: mj-luokka II		

Kartta 3. Pitkäljärvenjätkä, pyyntikuoppa.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

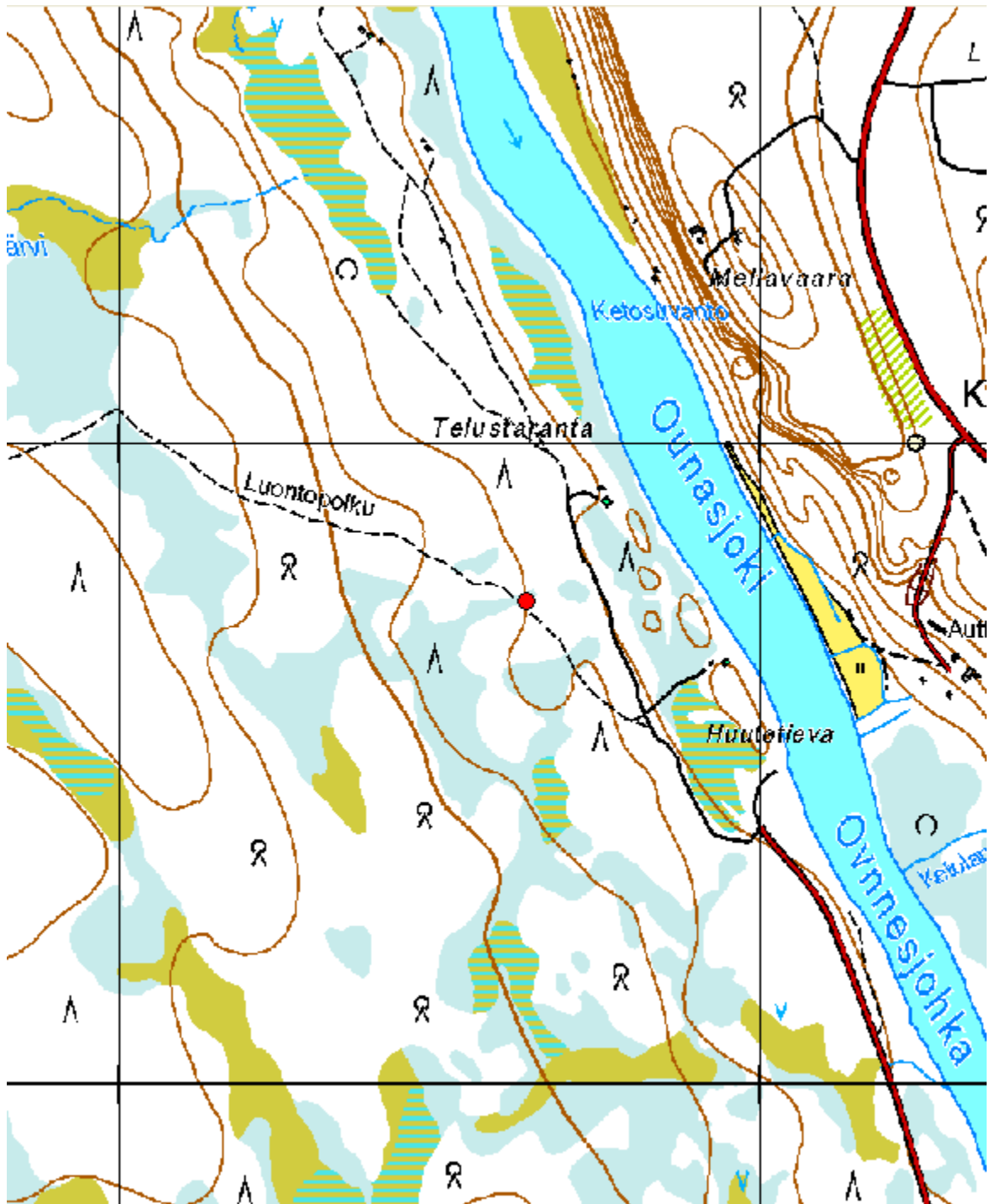
Kuva 3. Pitkäjärvenjänkkä. Pyyntikuoppa. Kuvattu kaakosta.

Kuva 4. Pitkäjärvenjänkkä. Pyyntikuoppa. Kuvattu luoteesta.

5.1.1.3 Kylmäsenjänkkä

Kylmäsenjänkkä, Pyyntikuoppa		MH-tunnus: 136550	
Kohdetyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat; pyyntikuoppa	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Enontekiö
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 13.6.2011
Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopan keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7580753, Y 3376633, Z 270 m mpy	Löydöt:	-
<i>Ympäristön kuvaus</i>			
<p>Kohde sijaitsee hiekkapohjaisen kuivan mäntykankaan laidalla olevalla pienellä kumpareella. Kohteen luoteispuolella on koillis-lounaissuuntainen kapea kostea suojuotti, jonka läheisyydessä kasvaa koivuja, ja kohteen pohjoispuolitse kulkee Tappurin autiotuvalle johtava polkutie. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat puolukka, variksenmarja, seinäsammal ja muut sammalet sekä yksittäiset heinäkasvit.</p>			
<i>Kohteen kuvaus</i>			
<p>Kohde on yksittäinen pyyntikuoppa. Kuoppa on soikeahko, suppilomainen, luode-kaakko-suuntainen, kooltaan noin 4,0 m x 3,0 m ja syvyydeltään noin 0,9 m. Kuoppaa ympäröi selvästi erottuva valli, jonka leveys on noin 2,0 m ja korkeus noin 0,3 m. Tappurin autiotuvalle johtava polkutie leikkaa vallin koillis- ja pohjoislaitaa. Kuopan pohjalle kaivetusta lapionpistosta todettiin noin kymmenen senttimetrin paksuisen pintaturpeen alta hyvin muodostunut paksu huuhtoutumiskerros.</p>			
<i>Kohteen rajaus</i>			
<p>Kohde on luonteeltaan pistemäinen, ja se rajautuu kokonaisuudessaan halkaisijaltaan noin kuusimetriselle alueelle, jonka pohjoislaita rajautuu Tappurin autiotuvalle johtavan polkutien eteläreunaan.</p>			
<i>Tulkinta</i>			
<p>Kohde vaikuttaa olevan yksittäinen pyyntikuoppa, joka ei ilmeisesti ole osa laajempaa pyyntikuoppajärjestelmää. Kuopan pohjalta todetun paksun huuhtoutumiskerroksen perusteella kuoppa on varsin todennäköisesti esihistoriallinen. Vaikka Tappurin autiotuvalle johtava polkutie leikkaa osittain kuopan vallia, ei kuopan säilyminen nykytilassaan vaikuta olevan uhattuna.</p>			
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	Keskinkertainen
Arvotus:	Esitys: mj-luokka II		

Kartta 4. Kylmäsenjänkä, pyyntikuoppa.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

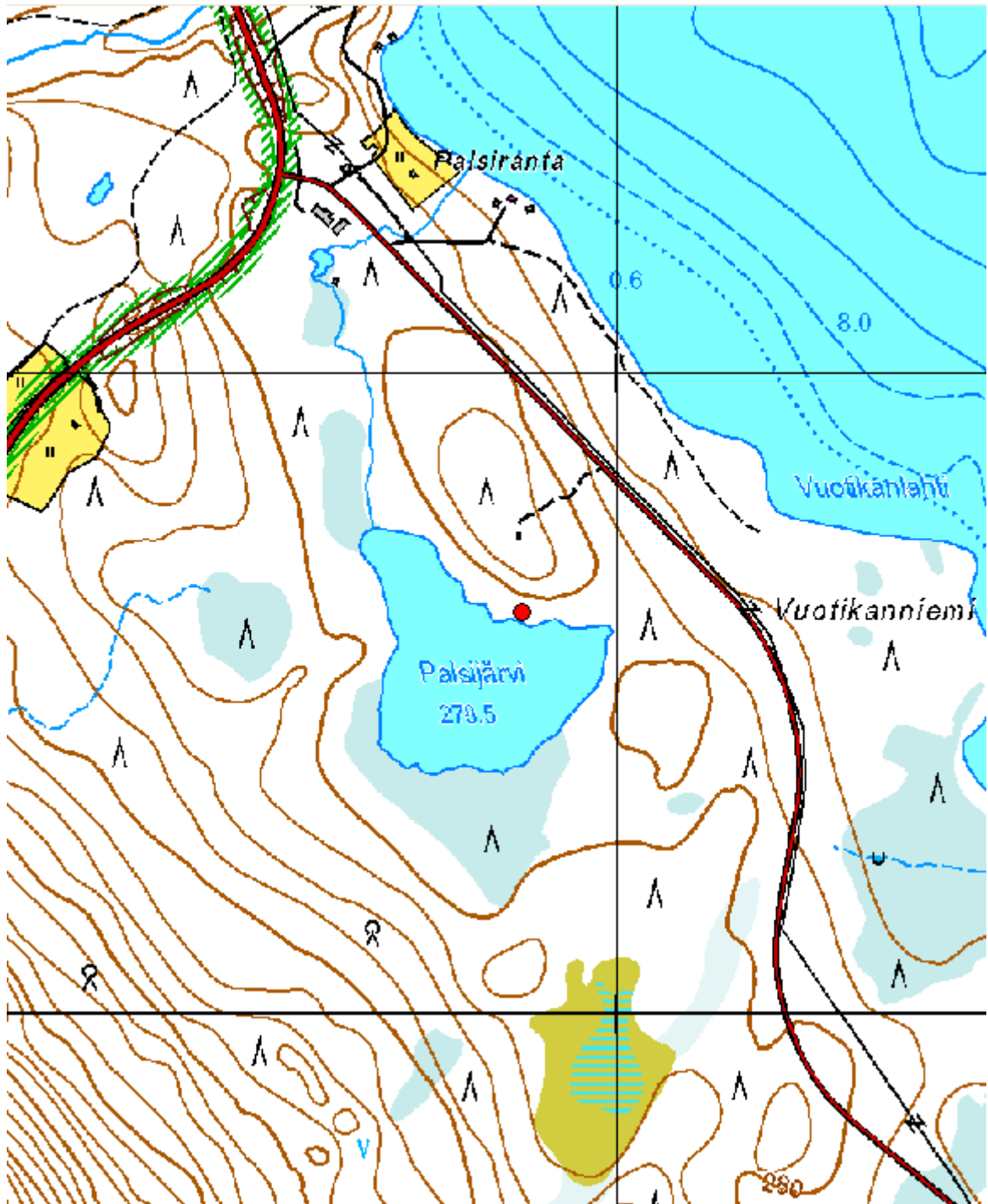
Kuva 5. Kylmäsenjänkkä. Pyyntikuoppa. Oikealla Tappurin autiotuvalle johtava polkutie, joka leikkaa pyyntikuopan vallia. Kuvattu idästä.

Kuva 6. Kylmäsenjänkkä. Pyyntikuoppa. Taustalla Tappurin autiotuvalle johtava polkutie, joka leikkaa pyyntikuopan vallia. Kuvattu kaakosta.

5.1.1.4 Palsijärvi

Palsijärvi, Pyyntikuoppa		MH-tunnus: 64167	
Kohdetyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat; pyyntikuoppa	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Esihistoriallinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 23.8.2011
Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopan keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7550627, Y 3381852, Z 279 m mpy	Löydöt:	-
Taustatiedot			
Kohteen ovat löytäneet alueella suorittamansa muinaisjäännösinventoinnin yhteydessä vuonna 2007 Oula Seitsonen, Ulrika Köngäs, Heidi Nordqvist ja Kerkko Nordqvist.			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee Palsijärven pohjoisrannalla, noin viidentoista metrin päässä rannasta, pohjoista kohti nousevan rinteiden loivahkossa alaosassa, noin kaksi metriä järven pintaa korkeammalla. Alueen puusto on kuusivaltaista sekametsää, ja aluskasvillisuutta hallitsevat puolukka, mustikka ja variksenmarja, seinäsammal, karhunsammal ja muut sammalet sekä poronjäkäle. Maaperä paikalla on hiekkamoreenia.			
Kohteen kuvaus			
Kohde on yksittäinen pyyntikuoppa. Kuoppa on soikea, itä-länsisuuntainen, poikkileikkaukseltaan loivan suppilomainen, laajuudeltaan noin 2,5 m x 3,5 m. Kuopan syvyys on noin 0,5 m. Kuopan järvenpuoleisella sivulla on loivapiirteinen maavalli, jonka leveys on noin 2,5 m ja korkeus noin 0,2 m. Kuopan pohjalle kaivetusta lapinpistosta todettiin pintaturpeen alta paksu huuhtoutumiskerros.			
Pyyntikuopasta noin kolmekymmentä metriä länteen sijaitseva pienempi epämääräinen kuopanne todettiin moderniksi. Kuopanteeseen kaivetun lapionpiston perusteella kyseessä on enintään parinkymmenen vuoden ikäinen, melko vasta umpeenkasvanut ilmiö. Kuopanne liittyy järven rannalla sijainneeseen kotapaikkaan, jossa sijainnut lautarakenteinen kota on purettu alle kymmenen vuotta sitten.			
Kohteen rajaus			
Kohde on luonteeltaan pistemäinen ja rajautuu halkaisijaltaan noin kuusimetriselle alueelle.			
Tulkinta			
Palsijärven pohjoisrannalla sijaitsevaa yksittäistä pyyntikuoppaa lienee käytetty pienimuotoisessa peurojen kuoppapyynnissä. Kuopan pohjalta tavatun voimakkaan huuhtoutumiskerroksen perusteella kuoppa lienee ajoitukseltaan esihistoriallinen. Yleisolemukseltaan kohde on hyvin vaatimaton, eikä sen säilyminen nykytilassaan vaikuta olevan uhattuna.			
Viranomaisrekisterinro:	1000008922	Kunto:	Hyvä
Arvotus:	Mj-luokka II		

Kartta 5. Palsijärvi, pyyntikuoppa.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 7. Palsijärvi. Pyyntikuoppa. Kuvattu luoteesta.

Kuva 8. Palsijärvi. Pyyntikuoppa. Kuvattu idästä.

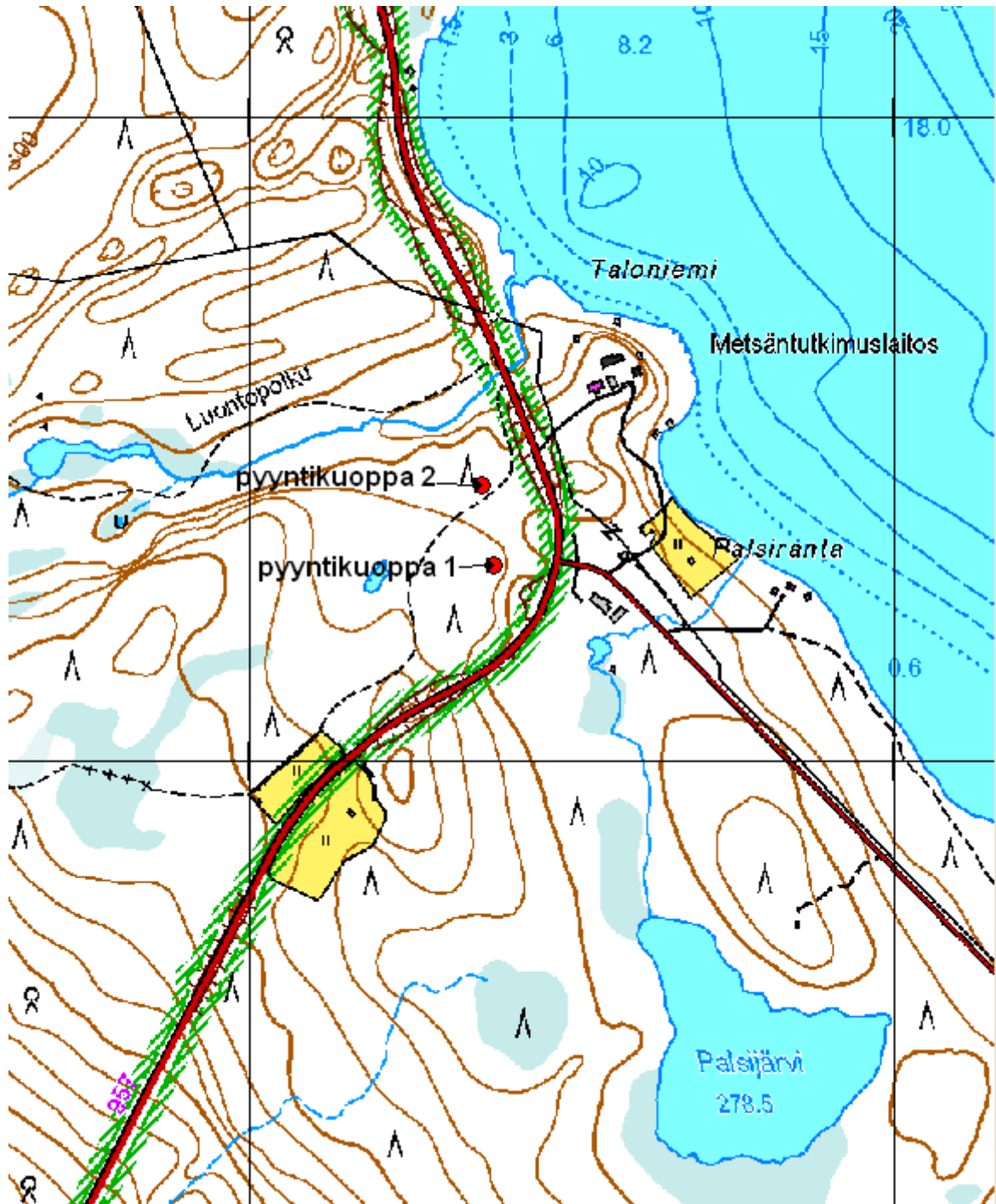
5.1.1.5 Pakasmaa

Pakasmaa, Pyyntikuoppia		MH-tunnus: 77283, 141517	
Kohdetyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Esihistoriallinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 23.8.2011
Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopan numero 1 keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7551304, Y 3381378, Z 285 m mpy	Löydöt:	-
Taustatiedot			
Kohteen on löytänyt alueella suorittamansa inventoinnin yhteydessä vuonna 2002 Hannu Kotivuori. Lisäksi kohteen ovat tarkastaneet vuonna 2007 Ulrika Köngäs, Oula Seitsonen, Heidi Nordqvist ja Kerkko Nordqvist.			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee Pallasjärven länsipuolella, hiekkamoreenipohjaisella kankaalla, jonka puusto koostuu mäntyjen, koivujen ja kuusten muodostamasta sekametsästä. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat mustikka, puolukka ja variksenmarja sekä seinäsammal ja muut sammalet. Paikoitellen kuivimmilla kohdilla kasvaa myös poronjäkälää. Alueella kulkee myös merkitty luontopolku. Maantie 957 kulkee kohteen itäpuolella, noin sadan metrin etäisyydellä kohteesta.			
Kohteen kuvaus			
Kohde muodostuu kahdesta pyyntikuopasta, jotka sijaitsevat pohjois-eteläsuuntaisesti noin 130 metrin etäisyydellä toisistaan, hiekkamoreenipohjaisessa kangasmaastossa. Pyyntikuopat ovat kookkaita, vallin ympäröimiä, olemukseltaan suppilomaisia. Kuoppien pohjille kaivetuista lapionpistoista todettiin paksut huuhtoutumiskerrokset. Kohteesta noin kaksisataa metriä eteläkaakkoon sijaitsee vielä kaksi muuta pyyntikuoppaa (kohde 1000009482 Metsäntutkimuslaitos), jotka kuuluvat mahdollisesti samaan pyyntikuopparyhmään kuin tässä yhteydessä kuvaillut kuopat.			
Pyyntikuoppa 1 sijaitsee tasaisella kankaalla, kohdassa $x = 7551304$ / $y = 3381378$, lähellä Pallasjärveä kohti laskevan rinteeseen parrasta, luontopolun vieressä. Kuoppa on pyöreä, ja sen halkaisija on noin viisi metriä ja syvyys noin metrin. Kuoppaa ympäröi loivapiirteinen maavalli, jonka leveys on noin 2,5 m ja korkeus noin 0,3 m. Kuopan vierellä on pyyntikuoppien avulla tapahtuneesta peurojen metsästyksestä kertova infotaulu.			
Pyyntikuoppa 2 sijaitsee eteläisemmän pyyntikuoppa 1:n sijaintipaikkaa noin neljä metriä alempana olevalla kankaalla, kohdassa $x = 7551427$ / $y = 3381360$. Kuoppa on soikea, itä-länsisuuntainen, kooltaan noin 5,0 m x 3,5 m. Kuopan syvyys on noin 0,7 m. Kuoppaa ympäröi loivapiirteinen maavalli, jonka leveys on noin 3,0 m ja korkeus noin 0,2 m.			
Kohteen rajaus			
Kohteen pyyntikuopat muodostavat kaksi erillistä, halkaisijaltaan noin kymmenmetristä pesäkettä, joiden keskikohdat sijaitsevat noin sadankolmenkymmenen metrin etäisyydellä toisistaan.			

Tulkinta

Kohteesta dokumentoidut kaksi kookasta pyyntikuoppaa liittynevät alueella historialliselle ajalle saakka yleisesti harjoitettuun pyyntikuoppiin ja hangasaitoihin perustuneeseen peurojen metsästyksen. Kuopat voivat mahdollisesti olla osa laaja-alaisempaa pyyntikuoppajärjestelmää, johon kenties lukeutuvat myös kohteen eteläpuolella noin kahdensadan metrin päässä sijaitsevat kaksi muuta pyyntikuoppaa (kohde 1000009482 Metsäntutkimuslaitos). Kuoppien säilyminen nykytilassaan ei vaikuta olevan uhattuna.

Viranomais- rekisterinro:	1000008917	Kunto:	Hyvä
Arvotus:	Mj-luokka II		

Kartta 6. Pakasmaa, pyyntikuoppia.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 9. Pakasmaa. Pyyntikuoppa 1. Kuopan vieritse kulkee merkitty luontopolku, jonka varrelle on pystytetty pyyntikuoppiin perustuneesta peurojen metsästyksestä kertova infotaulu. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 10. Pakasmaa. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu etelästä.

5.1.1.6 Metsänhoitajien kämppä 2

Metsänhoitajien kämppä 2, Pyyntikuoppia		MH-tunnus: 141519	
Kohdetyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Esihistoriallinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	3	Tarkastus:	S. Viljanmaa 23.8.2011
Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppa 2:n keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7551950, Y 3381195, Z 282 m mpy	Löydöt:	-
Taustatiedot			
<p>Kohteen on löytänyt alueella suorittamansa inventoinnin yhteydessä vuonna 2002 Hannu Kotivuori. Lisäksi kohteen ovat tarkastaneet vuonna 2007 Ulrika Köngäs, Oula Seitsonen, Heidi Nordqvist ja Kerkko Nordqvist.</p>			
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee Pallasjärven länsipuolella, hiekkamoreeniharjulla. Harjun poikki, kohteen itäpuolelle, on 1980-luvulla rakennettu Raattamaan johtavan maantie 957:n tieleikkaus. Harju laskee jyrkästi pohjoiseen ja hieman loivemmin Pallasjärvelle päin. Ennen tieleikkauksen rakentamista harju on jatkunut todennäköisesti katkeamattomana Pallasjärven rantaan asti, ja osa kohteesta on saattanut tuhoutua tieleikkauksen rakentamisen yhteydessä. Harjulla kasvaa mäntyjen ja koivujen muodostamaa sekametsää, ja aluskasvillisuutta hallitsevat mustikka, puolukka ja variksenmarja sekä seinäsammal ja muut sammalet. Paikoitellen sammalikon seassa kasvaa myös poronjäkäliä.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohde muodostuu kolmesta pyyntikuopasta, jotka sijaitsevat harvahkona luode-kaakkosuuntaisena ketjuna hiekkaharjun päällä ja harjun pohjoisrinteellä. Kuopat ovat muodoltaan suppilomaisia, loivapiirteisen vallin ympäröimiä ja maastossa helposti havaittavia. Kuoppien pohjille kaivetuista lapionpistoista todettiin selvät paksut huuhtoutumiskerrokset. Kyseisten kolmen pyyntikuopan lisäksi alueella on aiemmin havaittu kaksi pitkälle maatonutta mahdollista pyyntikuoppaa, joita ei kuitenkaan kohteen tarkastuksen yhteydessä onnistuttu paikallistamaan.</p>			
Kohteen Metsänhoitajien kämppä 2 pyyntikuoppien tarkempi kuvaus ja sijaintitiedot			
Pyyntikuoppa 1 → x = 7551995 / y = 3381155			
<p>Soikea, pohjoiskoillis-etelälounas-suuntainen, koko noin 4,5 m x 4,0 m, syvyys noin 0,8 m. Vallin leveys noin 3,0 m, vallin korkeus noin 0,4 m, valli havaittavissa lähinnä alarinteen puolella. Kuoppa sijaitsee harjun pohjoisrinteellä olevalla tasanteella, ja kuopan lounaispuolella on suuri suppa.</p>			
Pyyntikuoppa 2 → x = 7551950 / y = 3381195			
<p>Pyöreä, halkaisija noin 4,0 m, syvyys noin 0,8 m. Vallin leveys noin 2,5 m, vallin korkeus noin 0,3 m. Sijaitsee pyyntikuopasta 1 noin kuusikymmentä metriä kaakkoon, harjun rinteiden terassimaisella, tasaisella vyöhykkeellä, jonka lounaispuolella rinne nousee loivasti harjun laelle.</p>			
Pyyntikuoppa 3 → x = 7551914 / y = 3381192			
<p>Pyöreä, halkaisija noin 4,0 m, syvyys noin 0,5 m. Vallin leveys noin 2,0 m, vallin korkeus noin 0,2 m. Kuoppa sijaitsee harjun tasaisella laella, pyyntikuopasta 2 noin kolmekymmentäviisi metriä etelään.</p>			

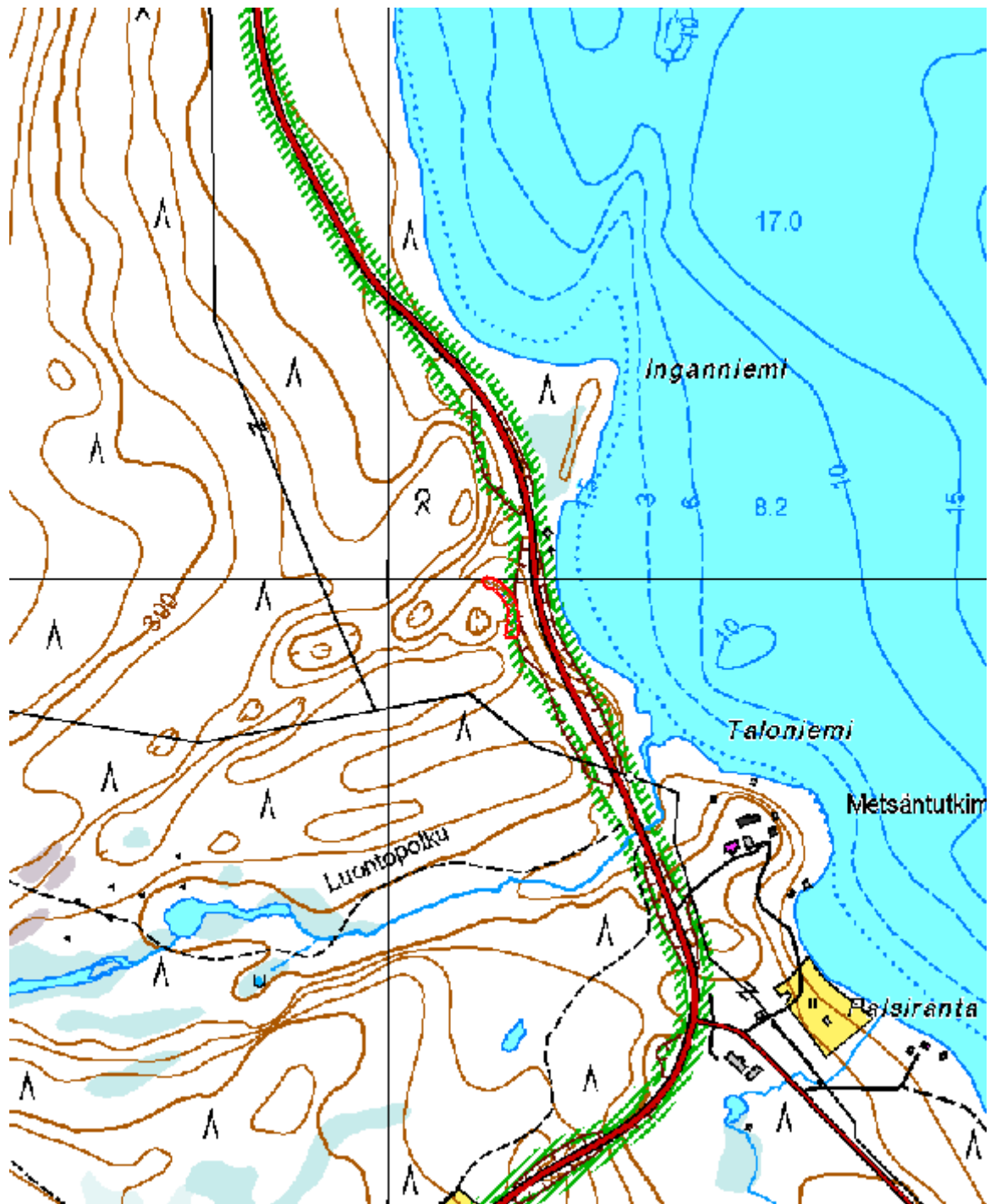
Kohteen rajaus

Kohde rajautuu pitkänomaiselle, noin 90 m x 25 m laajuiselle, hieman kaarevalle, jokseenkin luode-kaakkosuuntaiselle alueelle, jonka kaakkoispää katkeaa harjun poikki kulkevaan tieleikkaukseen.

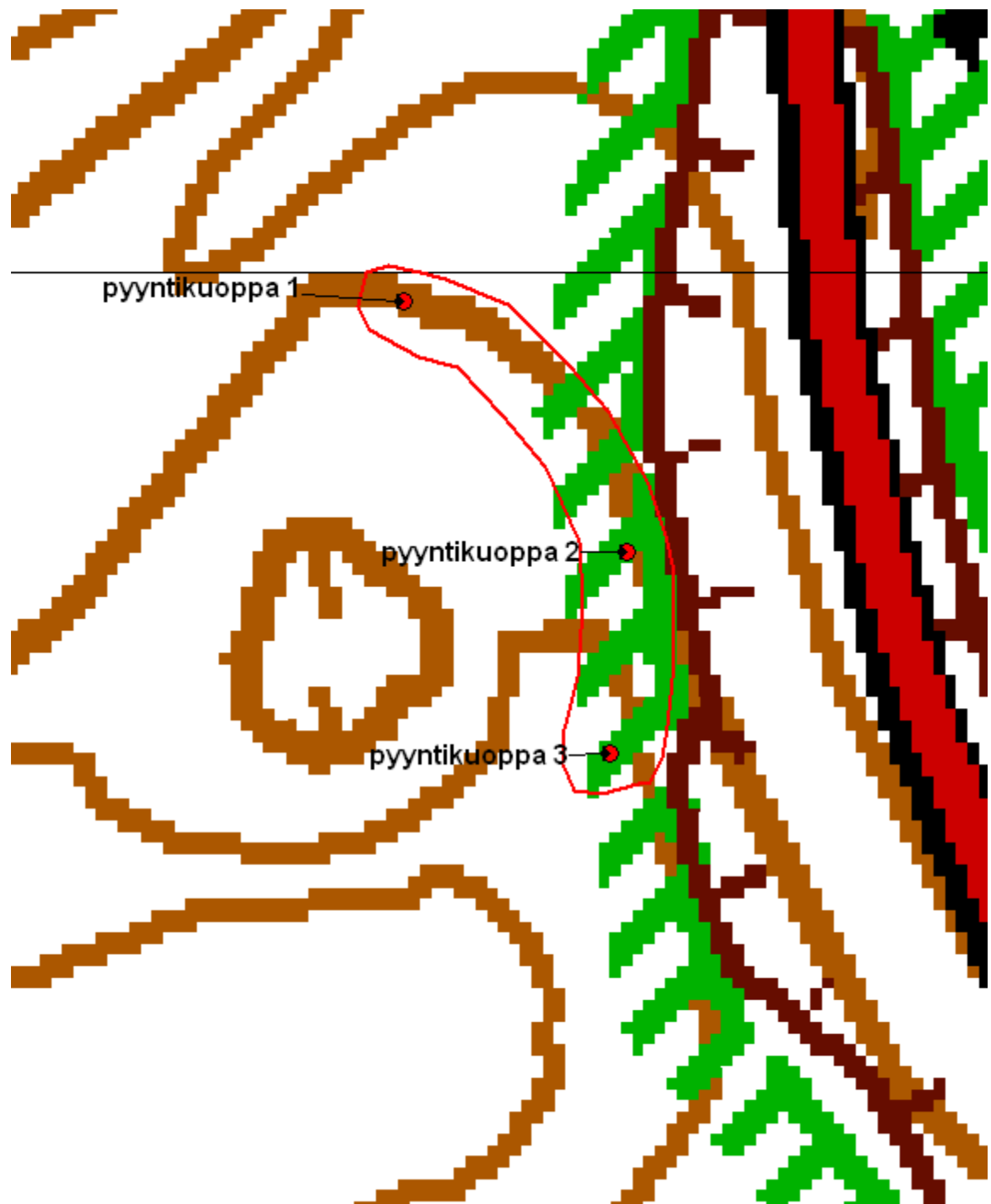
Tulkinta

Pallasjärven länsipuoleisessa harjumaastossa vaikuttaa sijainneen useita pyyntikuopparyhmiä, joista ainakin osa lienee peräisin esihistorialliselta ajalta. Kohteen Metsänhoitajien kämppä 2 pyyntikuopat vaikuttavat muodostavan lyhyehkön pyyntikuoppaketjun, josta osa on voinut tuhoutua Raattamaan johtavan maantie 957:n tieleikkauksen rakentamisen yhteydessä. Kohteen jäljellä olevien kolmen pyyntikuopan säilyminen nykytilassaan ei vaikuta olevan uhattuna.

Viranomais-	1000008915	Kunto:	Keskinkertainen
rekisterinro:			
Arvotus:	Mj-luokka II		

Kartta 7. Metsänhoitajien kämppä 2, pyyntikuoppia.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kartta 8. Metsänhoitajien kämppä 2, pyyntikuoppia.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 11. Metsänhoitajien kämppä 2. Pyyntikuoppa 1. Kuopan lounaispuolella on suppa, kaakkoon päin maasto kohoaa. Kuvattu koillisesta.

Kuva 12. Metsänhoitajien kämppä 2. Pyyntikuoppa 2. Kuopan taustalla hämmöittää maantie 957:n tieleikkaus. Kuvattu länsiluoteesta.

Kuva 13. Metsänhoitajien kämpä 2. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu etelästä.

5.1.1.7 Metsänhoitajan kämppä 3

Metsänhoitajan kämppä 3, Pyyntikuoppia		MH-tunnus: 141527	
Kohdetyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat; pyyntikuopat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	5	Tarkastus:	S. Viljanmaa 23.8.2011
Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppa 3:n keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7552069, Y 3381106, Z 290 m mpy	Löydöt:	-
Taustatiedot			
Kohteen on löytänyt Hannu Kotivuori alueella suorittamansa inventoinnin yhteydessä vuonna 2002.			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee Pallasjärven länsipuolella, hiekkamoreeniharjanteiden kirjavoimalla männikkökankaalla. Kohteen itäpuolella kulkee Raattamaan vievä maantie 957, jota varten harjanteiden poikki on tehty syvät maaleikkaukset. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat mustikka ja puolukka sekä seinäsammal ja muut sammalet, kuivimmilla kohdilla kohteen länsiosan läheisyydessä kasvaa myös poronjäkäliä. Kohteen lähellä, sen eteläpuolella, sijaitsee Metsäntutkimuslaitoksen koeala, jolle on pystytetty metallisia suppiloita männynsiementen keräämistä varten.			
Kohteen kuvaus			
Kohde muodostuu viidestä pyyntikuopasta. Kuopat 1 – 3 sijaitsevat pohjoisluode-eteläkaakkosuuntaisena ketjuna hiekkamoreeniharjanteella noin 70 metrin matkalla. Kuopat 4 ja 5 sijaitsevat noin sata metriä lännempänä, noin viisi metriä alemmalla korkeustasolla, missä maaperä on hiekkaisempaa kuin kuoppien 1 – 3 läheisyydessä. Kuopat ovat pyöreitä, melko kookkaita, selvästi maastossa erottuvia ja loivapiirteisen maavallin ympäröimiä. Muutamien kuoppien pohjille kaivetuista lapionpistoista todettiin selvät paksut huuhtoutumiskerrokset.			
Kohteen Metsänhoitajan kämppä 3 pyyntikuoppien tarkempi kuvaus ja sijaintitiedot			
Pyyntikuoppa 1 → x = 7552117 / y = 3381066 ø noin 4,0 m, syvyys noin 0,6 m. Vallin leveys noin 2,0 m, vallin korkeus noin 0,3 m.			
Pyyntikuoppa 2 → x = 7552106 / y = 3381076 ø noin 4,5 m, syvyys noin 1,0 m. Vallin leveys noin 3,0 m, vallin korkeus noin 0,2 m.			
Pyyntikuoppa 3 → x = 7552069 / y = 3381106 ø noin 4,0 m, syvyys noin 0,8 m. Vallin leveys noin 2,5 m, vallin korkeus noin 0,2 m.			
Pyyntikuoppa 4 → x = 7552085 / y = 3380968 ø noin 4,0 m, syvyys noin 0,6 m. Vallin leveys noin 2,5 m, vallin korkeus noin 0,2 m.			

Pyyntikuoppa 5 → x = 7552084 / y = 3380942
Ø noin 3,5 m, syvyys noin 0,6 m.
Vallin leveys noin 3,0 m, vallin korkeus noin 0,1 m.

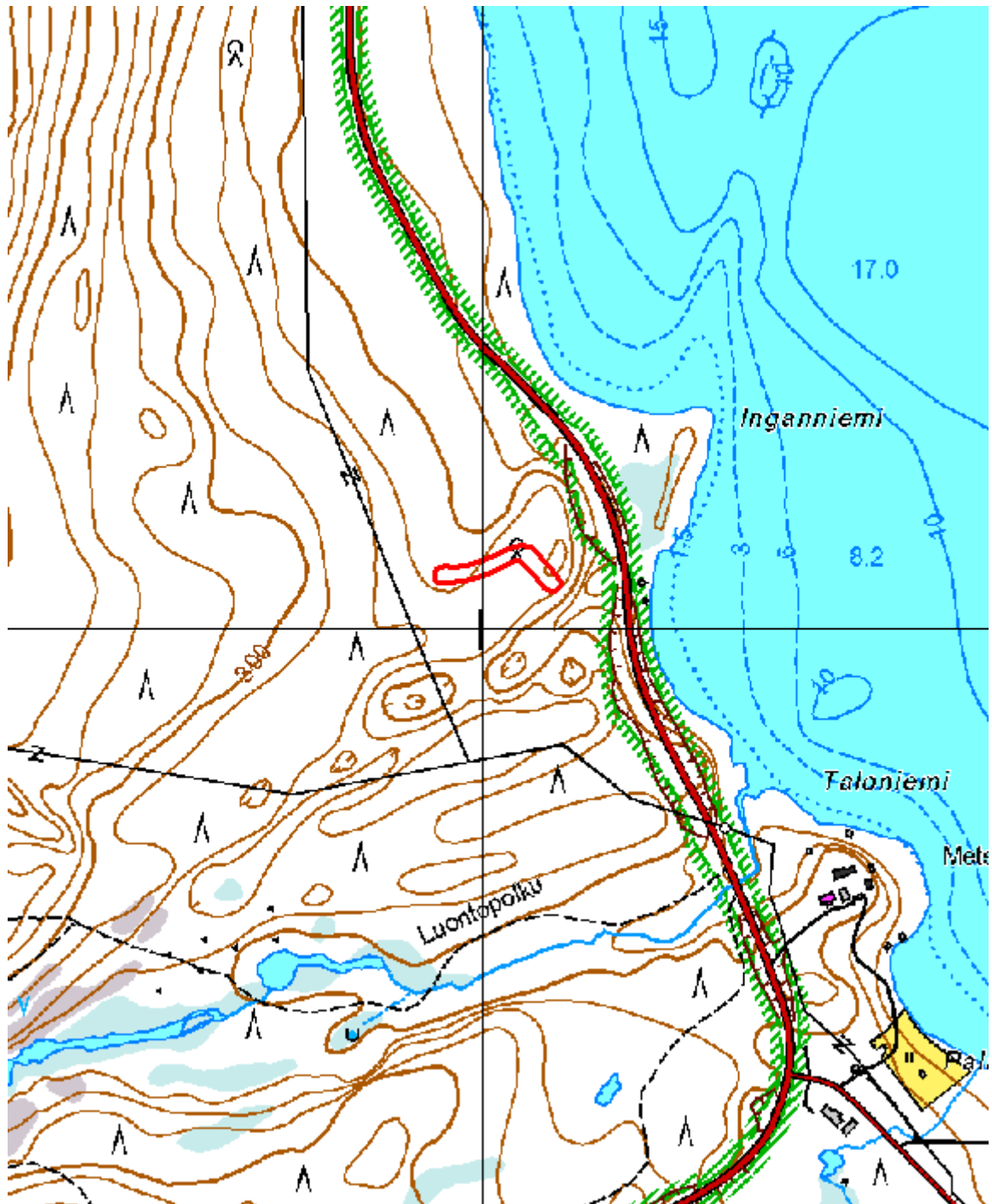
Kohteen raja

Kohteen pyyntikuopat rajautuvat noin 200 m x 70 m kokoiselle itä-länsisuuntaiselle alueelle. Kuopat muodostavat alueen sisällä kaksi pesäkettä. Kuopat 1 – 3 rajautuvat noin 70 m x 10 m laajuiselle pohjoisluode-eteläkaakkosuuntaiselle alueelle, kuopat 4 ja 5 puolestaan sijaitsevat itä-länsisuuntaisena parina noin viidentoista metrin etäisyydellä toisistaan, muista kuopista noin sata metriä länteen päin.

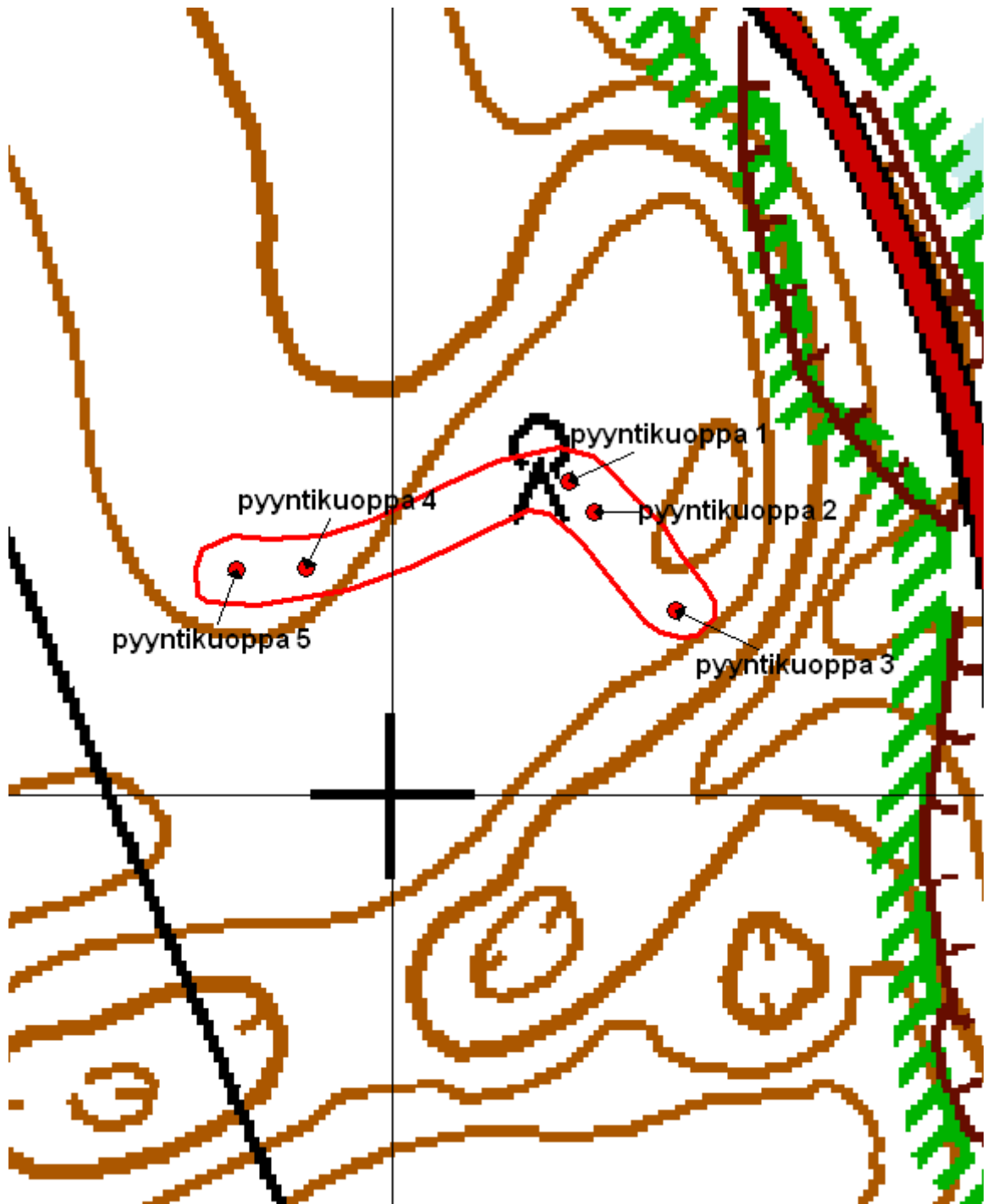
Tulkinta

Pallasjärven länsipuoleisessa harjumaastossa vaikuttaa sijainneen useita pyyntikuopparyhmiä, joista ainakin osa lienee peräisin esihistorialliselta ajalta. Kohteen Metsänhoitajan kämppä 3 pyyntikuopat muodostavat kaksi kuopparyhmää, jotka eivät kuitenkaan vaikuta liittyvän mihinkään laaja-alaisempaan pyyntikuoppajärjestelmään. Kohteen kuoppien säilyminen nykytilassaan ei vaikuta olevan uhattuna.

Viranomais-	1000009480	Kunto:	Hyvä
rekisterinro:			
Arvotus:	Mj-luokka II		

Kartta 9. Metsänhoitajan kämppä 3, pyyntikuoppia.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kartta 10. Metsänhoitajan kämppä 3, pyyntikuoppia.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 14. Metsänhoitajan kämppä 3. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu luoteesta.

Kuva 15. Metsänhoitajan kämppä 3. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 16. Metsänhoitajan kämppä 3. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu lännestä.

Kuva 17. Metsänhoitajan kämppä 3. Pyyntikuoppa 4. Kuivahkolla kankaalla sijaitseva kuoppa erottuu hyvin. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 18. Metsänhoitajan kämppä 3. Pyyntikuoppa 5. Kuivahkolla kankaalla sijaitseva kuoppa erottuu hyvin. Kuvattu itäkaakosta.

5.1.1.8 Metsäntutkimuslaitos

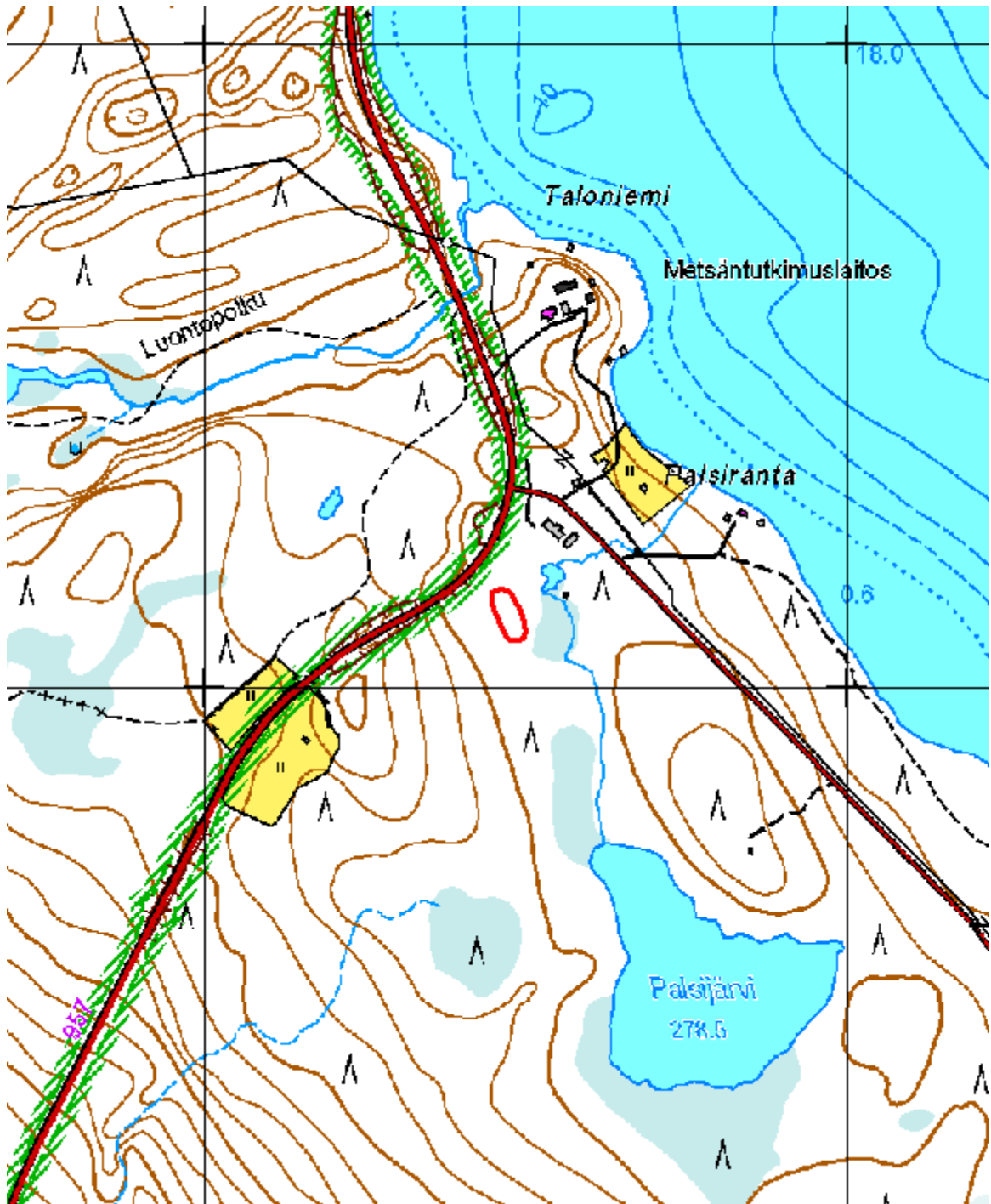
Metsäntutkimuslaitos, Pyyntikuoppia		MH-tunnus: 141526	
Kohdetyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat; pyyntikuopat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 23.8.2011
Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopan 1 keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7551139, Y 3381460, Z 278 m mpy	Löydöt:	-
Taustatiedot			
Kohteen on löytänyt Hannu Kotivuori alueella suorittamansa inventoinnin yhteydessä vuonna 2002.			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee Pallasjärven länsipuolella, pienen lammen ja suonotkelman länsipuolella, suota kohden loivasti laskevalla hiekkamoreenipohjaisella rinteellä. Lammen vastakkaisella puolella on Metsäntutkimuslaitoksen huoltorakennuksia. Alueella kasvaa kuusivaltaista sekametsää ja aluskasvillisuutta hallitsevat mustikka sekä seinäsammal ja muut sammat.			
Kohteen kuvaus			
Kohteen muodostavat kaksi pyyntikuoppaa, jotka kohteen aiemman kuvauksen mukaan sijaitsevat noin neljäkymmentä metriä Jerisjärvelle vievältä tieltä etelään, noin neljäkymmenen metrin etäisyydellä toisistaan. Kohteesta noin kaksisataa metriä pohjoisluoteeseen sijaitsee vielä kaksi muuta pyyntikuoppaa (kohde 1000008917 Pakasmaa), jotka kuuluvat mahdollisesti samaan pyyntikuopparyhmään kuin tässä yhteydessä kuvailut kuopat.			
Pyyntikuoppa 1 paikallistettiin hiekkamoreenipohjaisen rinteiden tasanteelta melko läheltä kohteesta ilmoitettujen koordinaattien osoittamaa paikkaa, kohdasta $x = 7551139$ / $y = 3381460$. Kuoppa on soikea, luode-kaakko-suuntainen, kooltaan noin 4,0 m x 3,0 m. Kuopan syvyys on noin 0,8 m. Kuoppaa ympäröi loivapiirteinen maavalli, jonka leveys on noin 2,5 m ja korkeus noin 0,2 m. Kuoppaan ei kaivettu lapionpistoa, joten mahdollisen huuhtoutumiskerroksen olemassaoloa ei päästy havainnoimaan.			
Toista pyyntikuopaksi tulkittavissa olevaa kuopannetta ei onnistuttu löytämään neljäkymmenen metrin säteellä pyyntikuopasta 1, vaikka maastoa havainnoitiin hyvinkin pitkällisesti. Noin kuusikymmentä metriä pyyntikuopasta 1 eteläkaakkoon, kohdasta $x = 7551086$ / $y = 3381484$, paikallistettiin kuitenkin pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen, soikeahko, mutta olemukseltaan melko epämääräinen kuopanne, joka voi mahdollisesti olla kohteen aiemmassa kuvauksessa mainittu toinen pyyntikuoppa. Kuoppa on noin 5,0 m x 4,0 m laajuinen, ja sen syvyys on noin 0,8 m. Kuoppa on loivassa rinteessä, ja kuopan vierellä alarinteiden puolella erottuu maavalli, jonka leveys on noin 2,0 m ja korkeus noin 0,4 m. Varmana pyyntikuoppa kuopannetta ei voida ilman lisätutkimuksia pitää, vaan kyseessä voi olla myös kookkaan tuulenkaadon muodostama luonnollinen ilmiö. Myöskään tähän kuoppaan ei kaivettu lapionpistoa. Varman tiedon saaminen kuopan syntyhistoriasta vaatisi todennäköisesti kaivaustutkimuksia.			
Kohteen rajaus			
Kohteen pyyntikuopat muodostavat kaksi erillistä, halkaisijaltaan noin kymmenmetristä pesäkettä, joiden			

keskikohdat sijaitsevat noin sadankolmenkymmenen metrin etäisyydellä toisistaan. Eteläisemmän pesäkkeen muinaisjäännösstatusta voidaan pitää epävarmana.

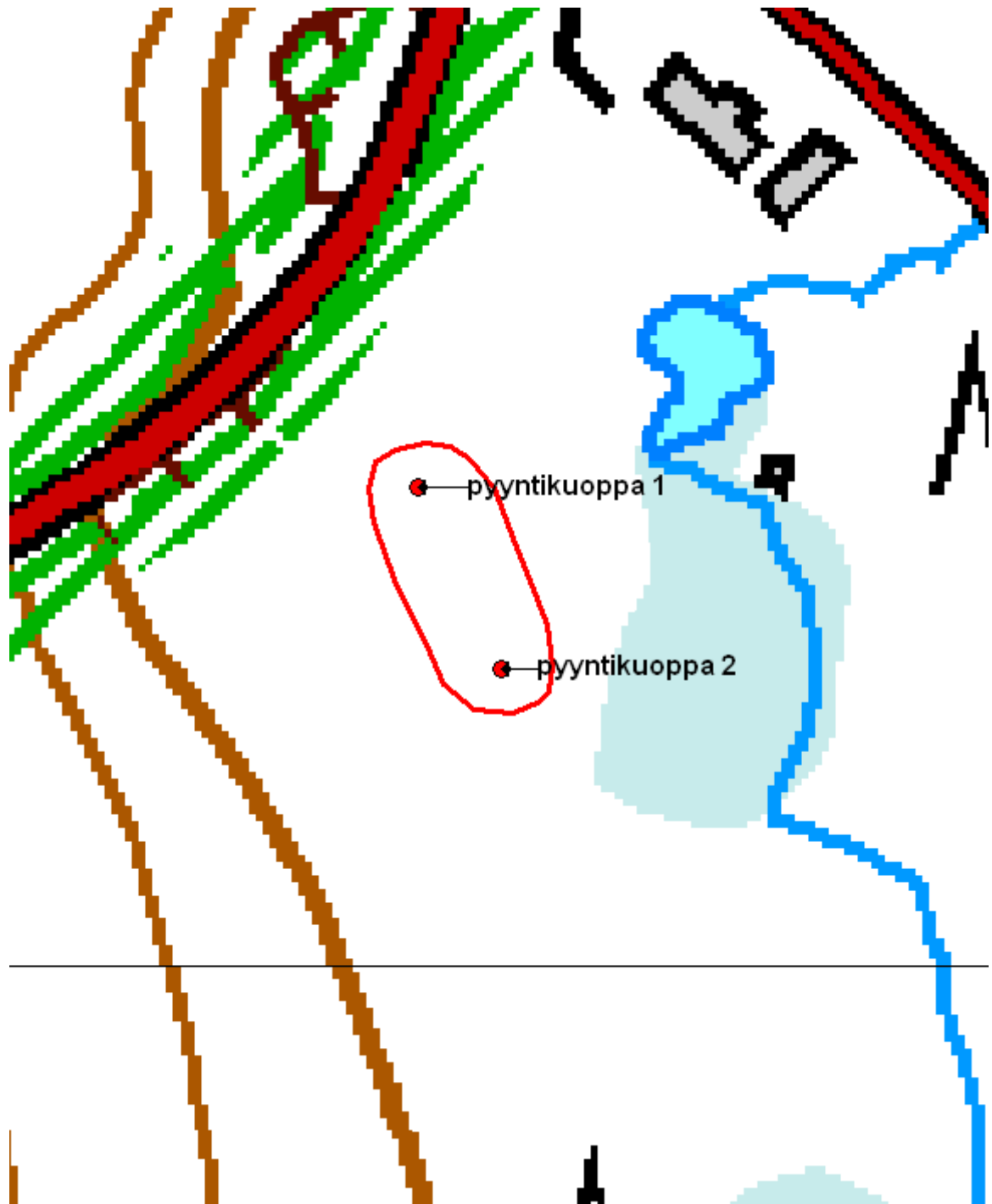
Tulkinta

Kohteesta dokumentoidut kuopat, yksi selvä ja yksi epävarma pyyntikuoppa, liittyvät alueella historialliselle ajalle saakka yleisesti harjoitettuun pyyntikuoppiin ja hangasaitoihin perustuneeseen peurojen metsästykseseen. Kuopat voivat mahdollisesti olla osa laaja-alaisempaa pyyntikuoppajärjestelmää, johon kenties lukeutuvat myös kohteen pohjoispuolella noin kahdensadan metrin päässä sijaitsevat kaksi muuta pyyntikuoppaa (kohde 1000008917 Pakasmaa). Kuoppien säilyminen nykytilassaan ei vaikuta olevan uhattuna.

Viranomais-	1000009482	Kunto:	Hyvä
rekisterinro:			
Arvotus:	Mj-luokka II		

Kartta 11. Metsäntutkimuslaitos, pyyntikuoppia.
 ©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kartta 12. Metsäntutkimuslaitos, pyyntikuoppia.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

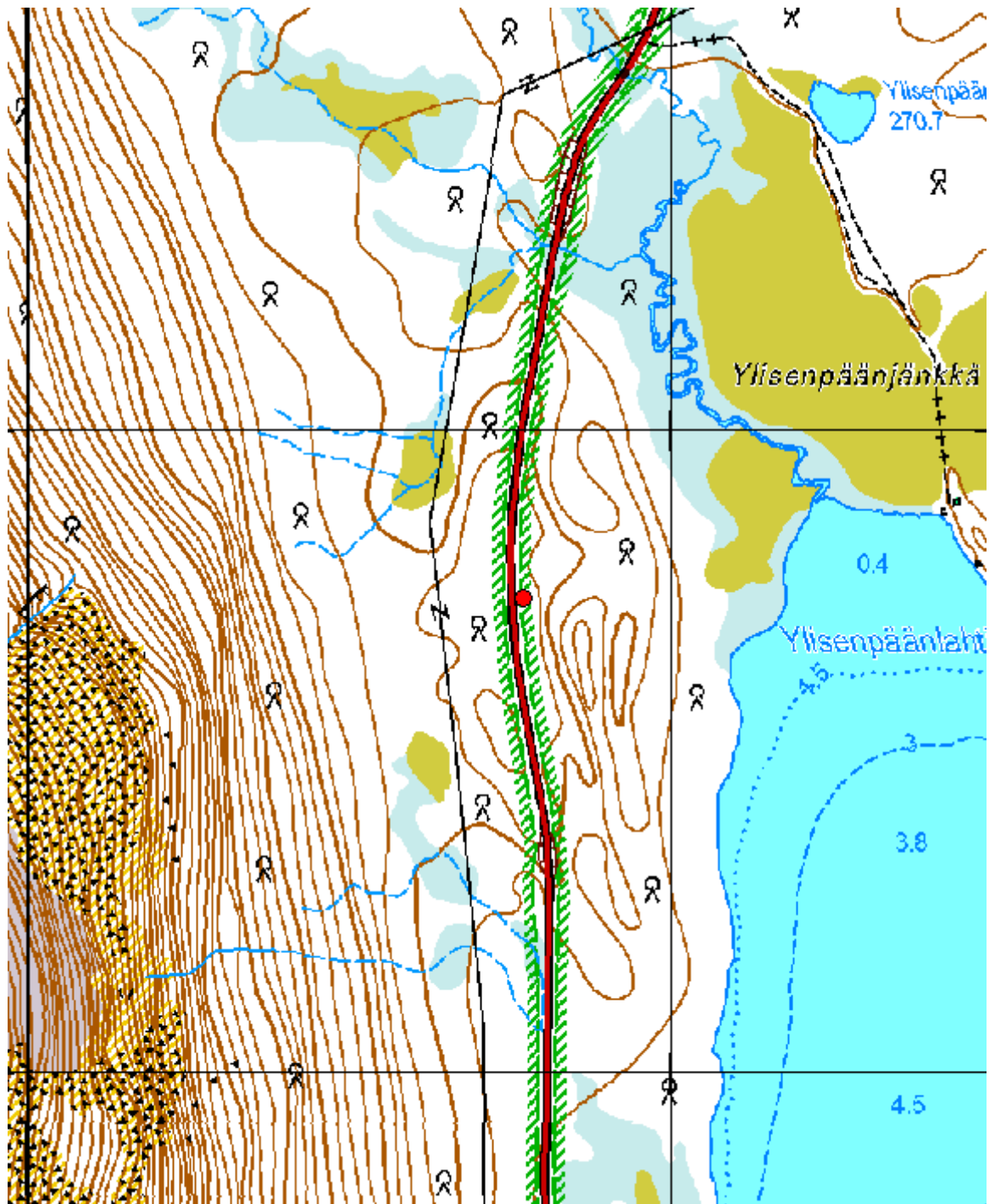
Kuva 19. Metsäntutkimuslaitos. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu lännestä.

Kuva 20. Metsäntutkimuslaitos. Mahdollinen pyyntikuoppa 2. Kuoppa on olemukseltaan varsin epämääräinen, ja se voi olla muodostunut myös suuren tuulenskaadon seurauksena. Kuvattu pohjoisluoteesta.

5.1.1.9 Hirvasniemi

Hirvasniemi, Pyyntikuoppa		MH-tunnus: 77280	
Kohdetyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat; pyyntikuoppa	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 23.8.2011
Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopan keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7554739, Y 3380771, Z 287 m mpy	Löydöt:	-
Taustatiedot			
Kohteen on löytänyt Hannu Kotivuori alueella suorittamansa inventoinnin yhteydessä vuonna 2002.			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee Pallasjärven pohjoispään länsipuolella, kymmenen metriä Raattamaan vievän maantien 957 itäpuolella, vanhan sorakuopan läheisyydessä. Melko pian kohteen itäpuolella maasto alkaa viettää kohti Pallasjärveä, ja alue järven rannan suunnassa vaikeakulkuista. Alueella kasvaa paksusammalista kuusten ja koivujen muodostamaa sekametsää, ja aluskasvillisuuden päälajeina esiintyvät mustikka, seinäsammal ja kerrossammal. Maaperä on hiekkamoreenia.			
Kohteen kuvaus			
Kohde on yksittäinen kookas kuoppa, todennäköisesti pyyntikuoppa. Kuopan aiemmat sijaintitiedot ovat ilmeisesti olleet virheelliset; kuoppa paikallistettiin kohteen sanallista kuvausta hyvin vastaavalta paikalta, mutta noin kaksisataa metriä aiemmin ilmoitetusta sijainnista pohjoiseen. Olemukseltaan kuoppa on suppilomainen, muodoltaan jokseenkin pyöreä. Kuopan halkaisija on noin 5,0 m ja syvyys noin 1,2 m. Vallia kuopan ympärillä ei ole havaittavissa. Kuopan pohjalle kaivetusta lapionpistosta todettiin paksun pintaturpeen alta selvä huuhtoutumiskerros.			
Kohteen rajaus			
Kohde on luonteeltaan pistemäinen ja rajautuu halkaisijaltaan noin kymmenmetriselle alueelle.			
Tulkinta			
Kohteen aiemmassa kuvauksessa todetaan, että kuopan tulkinta nimenomaan pyyntikuopaksi vaatii lisätutkimuksia. Kyseinen toteamus on varmasti aiheellinen, sillä täysin poissuljettavissa ei ole myöskään mahdollisuus, että kuoppa olisikin luonnollisten prosessien muodostama pieni suppa, eikä lainkaan ihmistoiminnan seurauksena syntynyt ilmiö. Mikäli kyseessä on pyyntikuoppa, on se lapionpistosta tavatun paksun selvän huuhtoutumiskerroksen perusteella todennäköisesti ajoitukseltaan esihistoriallinen. Kuopan säilyminen nykytilassaan ei vaikuta olevan uhattuna.			
Viranomaisrekisterinro:	1000009483	Kunto:	Hyvä
Arvotus:	Mj-luokka II		

Kartta 13. Hirvasniemi, mahdollinen pyyntikuoppa.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

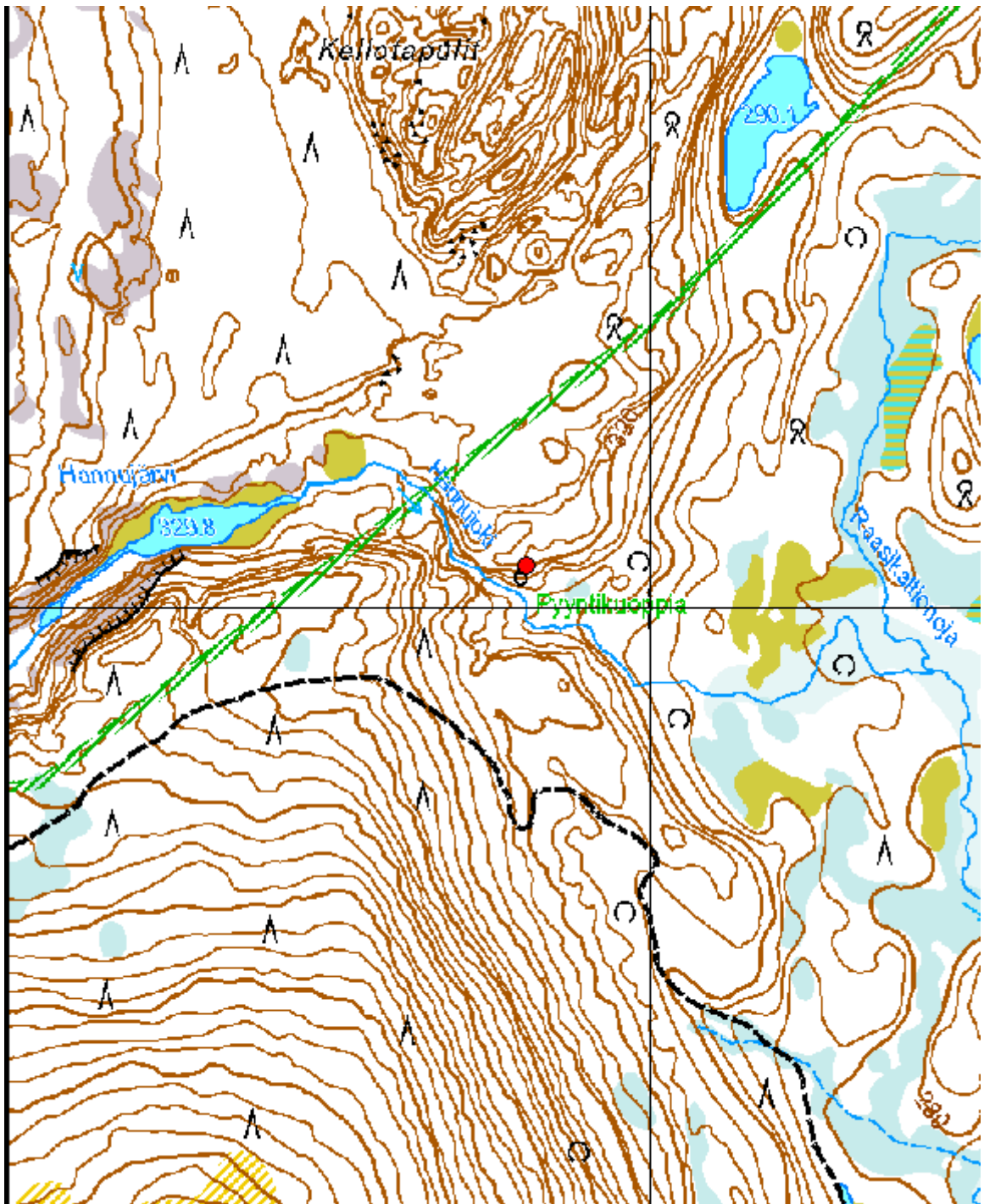
Kuva 21. Hirvasniemi. Mahdollinen pyyntikuoppa. Taustalla Raappanaan johtava maantie 957. Kuvattu kaakosta.

Kuva 22. Hirvasniemi. Mahdollinen pyyntikuoppa. Kuvattu etelästä.

5.1.1.10 Hannukuru

Hannukuru, Pyyntikuoppia		MH-tunnus: 61577	
Kohdetyyppi:	Työ- ja valmistuspaikat; pyyntikuopat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Enontekiö
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 14.6.2011
Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppien aiemmin ilmoitettu sijainti	Geometria tuotettu:	Ei tiedossa
Koordinaatit:	X 7574067, Y 3375806, Z 320 m mpy	Löydöt:	-
Kartat:			
Taustatiedot			
Kohteen on löytänyt Petri Halinen vuonna 1987. Tämän jälkeen kohdetta ei ole tarkastettu.			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee aiemman kohdekuvauksen mukaan Pallas-Ounastunturin kansallispuistossa, Hannukurun itäosassa, loivasti itään viettävällä rinteellä, hiekkapohjaisella mäntykankaalla.			
Kohteen kuvaus			
Museoviraston ylläpitämässä Kulttuuriympäristön rekisteriportaalissa olevan kohdekuvauksen mukaan kohteen muodostavat ”kaksi pyöreää pyyntikuoppaa, halkaisijaltaan noin 5 m ja syvyydeltään 0,75-1 m.” Pyrittäessä tarkastamaan kohdetta, todettiin kohteesta ilmoitettujen koordinaattien osoittaman paikan sijaitsevan kylläkin Hannukurun itäosassa, mutta vastoin kohteen sanallista kuvausta jyrkästi etelään, kohti Hannujokea laskevan rinteeseen partaalla. Kyseisellä paikalla ei havaittu pyyntikuoppia. Paikan lähiympäristöä havainnointiin tarkasti noin sadan metrin säteellä, mutta tällöinkään pyyntikuoppia ei onnistuttu paikallistamaan. Ilmeisesti kohteesta ilmoitetut koordinaatit ovat varsin virheelliset, ja pyyntikuoppien paikallistaminen vaatisi ehkä hyvinkin laajan alueen systemaattista läpikäymistä, johon ei kohdetta tarkastettaessa ollut aikaa.			
Kohteen rajaus			
Kohteen rajausta ei kohteen tarkan sijaintitiedon puuttumisen vuoksi ole mahdollista määrittää.			
Tulkinta			
Kohteen sanallista kuvausta vastaavalla paikalla sijaitsee epäilemättä pyyntikuoppia, mutta koska kohde on löydetty jo 1980-luvun puolella, ennen GPS-laitteiden käyttööntuloa, on kohteen sijaintitiedoissa ilmeisesti huomattava virhe. Alueelle ei ole kohteen löytämisen jälkeen kohdistunut merkittäviä maankäyttötoimia, joten todennäköisesti pyyntikuopat ovat samassa kunnossa kuin aiemminkin, eikä niiden säilyminen ole uhattuna. Kohteen tarkempi sijainti tulisi kuitenkin pyrkiä määrittämään, mikä luultavasti vaatisi yhden päivän mittaisen kohdennetun inventoinnin Hannukurun itäosaan.			
Viranomaisrekisterinro:	47010115	Kunto:	Kunto ilmeisesti hyvä, tarkka sijainti tuntematon
Arvotus:	Mj-luokka II		

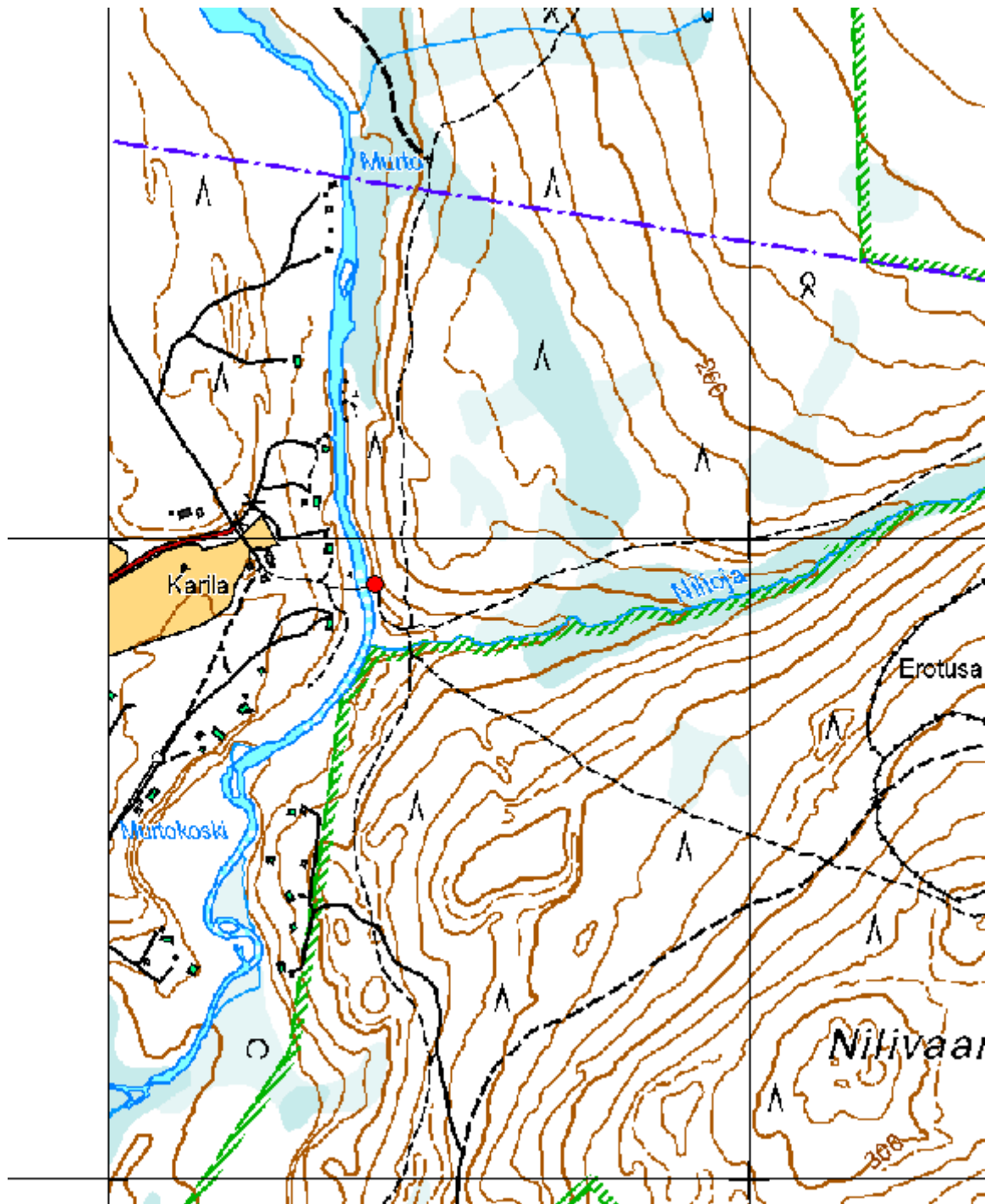

Kartta 14. Hannukuru, pyyntikuoppa (tarkka sijainti tuntematon).
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

5.1.2 Asuinpaikat ja muinaisjäännösryhmät

5.1.2.1 Karila

Karila, Asuinpaikka		MH-tunnus:	
Kohdetyyppi:	Asuinpaikat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Kivikautinen / varhaismetallikautinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Kolari
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 26.8.2011
Koordinaattiselitys:	Kvartsi-iskosten löytöpaikka	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7506930, Y 3380416, Z 230 m mpy	Löydöt:	-
<i>Ympäristön kuvaus</i>			
<p>Kohde sijaitsee Äkäsjoen itärannalla, vastapäätä Karilan taloa, kohdassa, jossa riippusilta ylittää joen, rantaa kohti laskevalla, melko loivalla hiekkamoreenirinteellä. Kohde on noin kahdeksan metrin etäisyydellä joen rannasta, noin puolitoista metriä joen pintaa korkeammalla. Kohteen itäpuolella, noin metrin verran kohdetta korkeammalla, on tasainen, pitkänomainen joenrantaterassi. Kohde on männikkökankaan laidalla; aivan jokivarressa puusto on kuitenkin mäntyjen, kuusten ja koivujen muodostamaa sekametsää. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat mustikka, puolukka ja variksenmarja sekä sammaleet.</p>			
<i>Kohteen kuvaus</i>			
<p>Noin kolmen metrin etäisyydellä riippusillan itäpäästä koilliseen havaittiin rikkoutuneessa maanpinnassa noin yhden neliömetrin alueella kymmenkunta kvartsi-iskosta. Vaikka riippusillalle johtavalla polulla on rikkonaista maanpintaa löytökohdan ympäristössä melko laajalti, ei muita merkkejä esihistoriallisesta aktiviteetista havaittu. Löytökohdan itäpuolella oleva terassimainen vyöhyke sopisi kuitenkin maastonpiirteiltään varsin hyvin esihistoriallisesti asuinpaikaksi. Iskoksia paikalta ei kerätty talteen, eikä niiden löytöpaikan lähiympäristöä koekuopitettu.</p>			
<i>Kohteen raja</i>			
<p>Havaittujen löytöjen perusteella kohde vaikuttaa pistemäiseltä, mutta alueen maastonpiirteiden perusteella on kuitenkin todennäköistä, että asuinpaikan keskeisin alue sijaitsee iskosten löytöpaikan itäpuolella olevalla terassimaisella vyöhykkeellä. Kohteen rajauksen tarkempi määrittäminen vaatisi kyseisen alueen koekuopittamista.</p>			
<i>Tulkinta</i>			
<p>Kohde on kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle ajoittuva asuinpaikka. Kohteen tarkemman luonteen määrittäminen ei ilman lisätutkimuksia ole mahdollista. Löytöjen suhteellisen niukkuuden, löytöpesäkkeen pienialaisuuden sekä lähiympäristön maastonpiirteiden perusteella voidaan kuitenkin olettaa, että asuinpaikka on varsin pienialainen ja todennäköisesti melko lyhyen aikaa tai vain kausiluonteisesti käytetty. Joen länsipuolella asuinpaikaksi hyvin soveltuvaa tasaista rantaterassia on laaja-alaisemmin, mutta sieltä ei pikaisella havainnoinnilla merkkejä esihistoriallisesta aktiviteetista kuitenkaan tavattu.</p>			
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	Keskinkertainen
Arvotus:	Esitys: mj-luokka II		

Kartta 15. Karila, kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 23. Karila. Asuinpaikka. Kvartsi-iskoksia löytyi maapaljastuman koillisosasta riippusillan itäpäähän läheisyydestä. Kuvattu etelästä.

Kuva 24. Karila. Asuinpaikka. Kvartsi-iskoksisten löytöpaikka maapaljastuman vasemmassa laidassa. Kuvattu länsiluoteesta.

5.1.2.2 Ylisenpäänlampi 2

Ylisenpäänlampi 2, Asuinpaikka		MH-tunnus:	
Kohdetyyppi:	Asuinpaikat; suorakaiteen muotoisia liesilatemuksia	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Rautakautinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 22.8.2011
Koordinaattiselitys:	Liesilatomus 1:n keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7555260, Y 3381301, Z 271 m mpy	Löydöt:	-
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee lähellä Pallasjärven pohjoispäässä olevan Ylisenpäänjängän laitaa, noin 170 metriä Ylisenpäänlammesta etelään, Pallasjärven Porviniemeen johtavan polun varrella, terassimaisella tasanteella koillista kohti nousevan hiekkamoreeniharjanteen rinteeseen ja lounaassa levittäytyvän suon välissä. Puusto paikalla on harvaa männikköä, ja aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, mustikka, puolukka, juolukka, liekokasvit sekä sammalet ja jäkälät.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohteen maanpinnalle näkyvät rakenteet ovat kaksi suorakaiteen muotoista liesilatemuksia sekä niiden välillä sijaitseva loivapiirteinen kuopanne. Suon reunaan latomuksien luota on matkaa noin kaksikymmentä metriä, ja korkeusero suon pinnan tasolle on noin kaksi metriä.</p> <p>Liesilatomus 1 on kohteen halki kulkevan polun lounaispuolella, kohdassa $x = 7555260 / y = 3381301$. Latomus on kauttaaltaan kivetty, koillis-lounaissauntainen ja kooltaan noin 1,1 m x 0,5 m. Latomuksen kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 10 cm – 20 cm. Latomuksen koillispäässä on kookkaampi, yläpinnaltaan tasainen kivi, kooltaan noin 20 cm x 40 cm. Latomuksen kivien yläpinnat ovat koholla ympäröivästä maanpinnasta enimmillään noin viisi senttimetriä ja latomus on lähes kokonaan sammalten peittämä; parhaiten sammalten alta näkyy latomuksen koillispään kookkaan kiven tasainen pinta.</p> <p>Liesilatomus 2 sijaitsee latomuksesta 1 noin kymmenen metriä luoteeseen päin, polun koillispuolella, kohdassa $x = 7555271 / y = 3381298$. Latomus 2 on yleisolemukseltaan samankaltainen kuin latomus 1, kauttaaltaan kivetty, pohjoiskoillis-etelälounaissauntainen, kooltaan noin 1,0 m x 0,6 m. Muodoltaan latomus 2 on kuitenkin hieman epämääräisempi kuin latomus 1, lähinnä kulmistaan pyörästynyt suorakaide, soikeahkoa lähenevä. Latomuksen kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 10 cm – 20 cm. Latomuksen kivien yläpinnat ovat koholla ympäröivästä maanpinnasta enimmillään noin viisi senttimetriä ja latomus on täysin sammalten ja varvikon peittämä.</p> <p>Liesilatemuksien välillä, noin neljä metriä latomuksesta 1 luoteeseen päin sijaitseva pyöreä kuopanne on melko laakea, halkaisijaltaan noin 2,0 m ja syvyydeltään noin 0,3 m. Kuopanteeseen kaivetusta lapionpistosta todettiin selvä huuhtoutumiskerros, jonka pinnalla oli muutamia hiilenkappaleita. Kuopanne on muodoltaan silmiinpistävä symmetrinen, mutta silti ei ole poissuljettavissa, että se olisi voinut muodostua myös luonnollisten prosessien seurauksena.</p>			
Kohteen rajaus			
<p>Kohde rajautuu havaittujen ilmiöiden ja alueen maastonmuotojen perusteella moreeniharjanteen rinteeseen ja suon välillä olevalle terassimaiselle alueelle. Asuinpaikan keskeisin osa vaikuttaa olevan toden-</p>			

näköisesti melko pienialainen ja luode-kaakkosuuntainen, laajuudeltaan noin 10 m x 20 m. On kuitenkin mahdollista, että asuinpaikkaan liittyviä ilmiöitä voidaan vielä löytää kohteen lähiympäristöstä lisää.

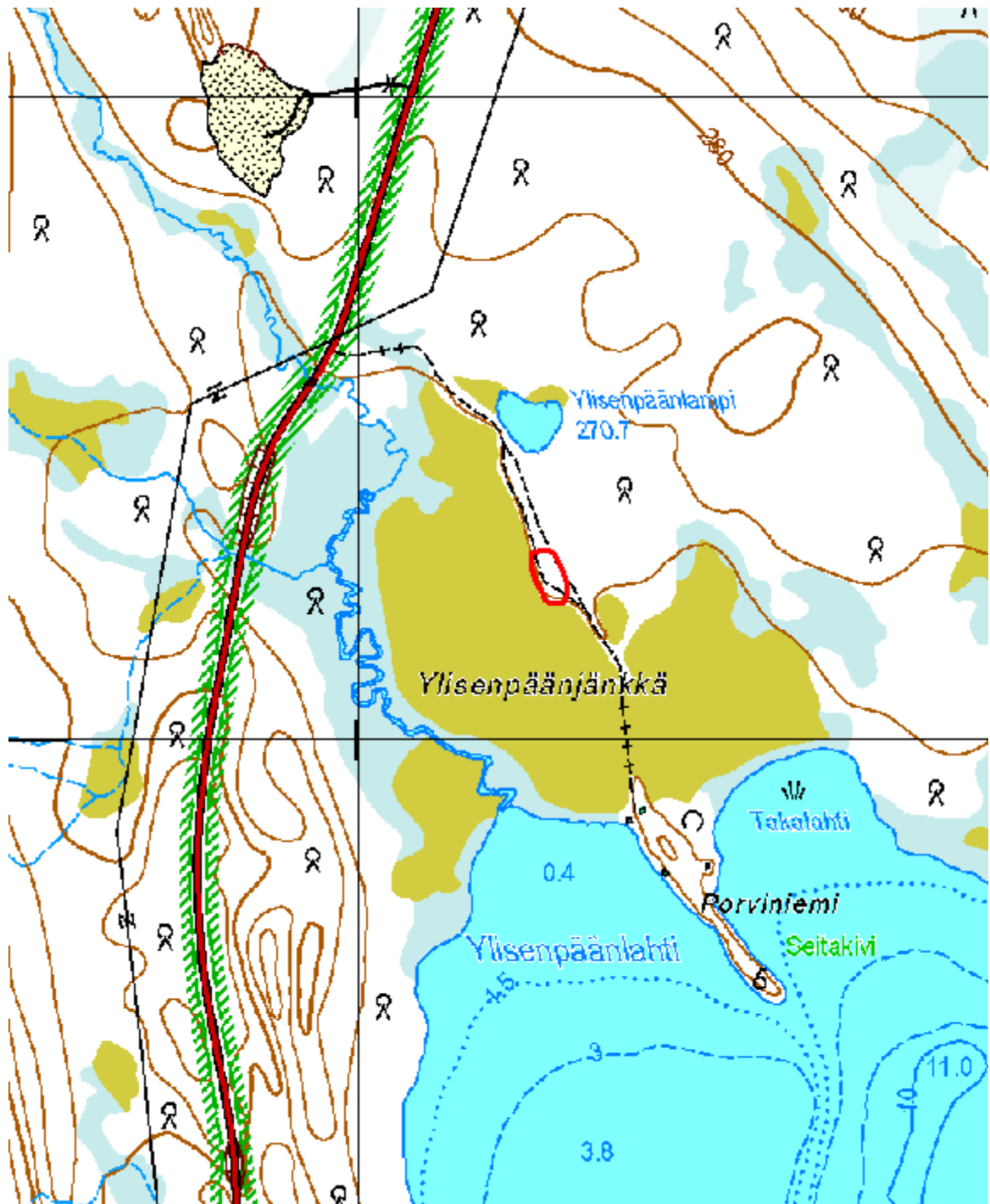
Tulkinta

Kohde vaikuttaa olevan asuinpaikka, jonka käyttöjakso ajoittuu todennäköisimmin rautakaudelle tai historiallisen ajan alkuun. On mahdollista, että kohteen liesilatomukset ovat olleet käytössä samanaikaisesti, mihin viittaa latomuksien läheisesti toisiaan muistuttava rakenne ja niiden suunnitelmalliselta vaikuttava sijainti asuinpaikalla. Todennäköisesti myös latomuksien välinen loivapiirteinen kuopanne on asuinpaikkaan liittyvä ilmiö. Kohteen ajoituksen ja luonteen tarkempi selvittäminen edellyttäisi lisätutkimuksia alueella. Vaikka Porviniemeen johtava polku kulkee kohteen halki, ei kohteen säilyminen nykytilassaan vaikuta olevan uhattuna.

**Viranomais-
rekisterinro:**

Kunto: Hyvä

Arvotus: Esitys mj-luokka II

Kartta 16. Ylisenpäänlampi 2, asuinpaikka.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 25. Ylisenpäänlampi 2. Asuinpaikka-alue. Etualalla vasemmalla liesilatamus 1. Keskellä kohteen halki kulkeva polku. Kuvattu kaakosta.

Kuva 26. Ylisenpäänlampi 2. Liesilatamus 1. Kuvattu koillisesta.

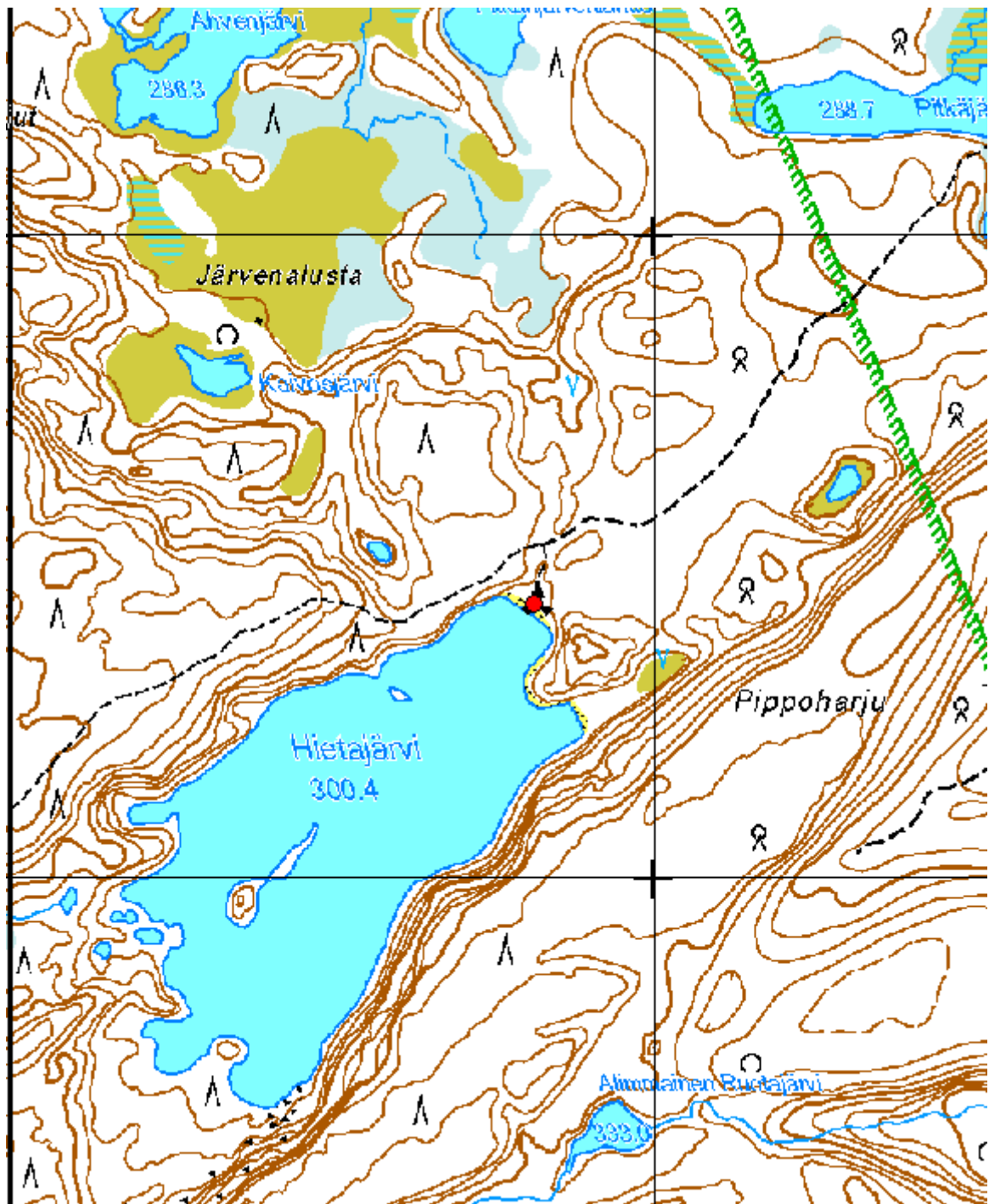
Kuva 27. Ylisenpäänlampi 2. Asuinpaikka-alue. Etualalla vasemmalla liesilatamus 2, taaempänä pyöreä laakea kuopanne. Kuvattu luoteesta.

Kuva 28. Ylisenpäänlampi 2. Liesilatamus 2. Kuvattu etelälounaasta.

5.1.2.3 Hietajärvi

Hietajärvi, Asuinpaikka		MH-tunnus:	
Kohdetyyppi:	Asuinpaikat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Enontekiö
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 15.6.2011
Koordinaattiselitys:	Palaneiden luiden löytöpaikan keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7577428, Y 3375814, Z 301 m mpy	Löydöt:	-
<i>Ympäristön kuvaus</i>			
<p>Kohde sijaitsee Hietajärven koillispuolella, noin kahdenkymmenen metrin etäisyydellä järven rannasta, suojaisalla hiekkaisella tasanteella, Metsähallituksen huoltaman nuotiopaikan vieressä. Alueella kasvaa mäntyjen ja koivujen muodostamaa sekametsää. Aluskasvillisuutta hallitsevat puolukka, variksenmarja, juolukka ja heinäkasvit sekä muutamat katajapensaat. Nuotiopaikan läheisyydessä sekä lähellä järven rantaa maanpinta on pääosin kasvittomaksi kulunutta. Maaperä alueella on hienoa hiekkaa.</p>			
<i>Kohteen kuvaus</i>			
<p>Hietajärven koillispään läheisyydestä, noin kahdenkymmenen metrin etäisyydeltä järven rannasta, löydettiin paljaaksi kuluneesta maanpinnasta, hienon hiekan seasta, lukuisia palaneiden luiden kappaleita. Luut havaittiin noin 15 m x 10 m laajuisella, itä-länsisuuntaisella, soikeahkolla alueella, jonka itäreuna on Metsähallituksen huoltaman nuotiopaikan tasalla. Suurin osa luista keskittyi halkaisijaltaan noin viisimetriselle alueelle, jonka keskikohta sijaitsee nuotiopaikasta noin viisi metriä länteen. Paikka on tasainen ja laajasti paljaaksi kulunut. Alueelle, jolla luita havaittiin, kaivettiin muutamia lapionpistoja, joista todettiin tulenpidon merkkeinä huuhtoutumiskerroksen yhteydestä hiiltyneitä puiden kappaleita. Muita ihmistoimintaan liittyviä löytöjä tai ilmiöitä ei havaittu. Palaneita luita alueelta ei kerätty talteen.</p>			
<i>Kohteen rajaus</i>			
<p>Havaittujen löytöjen perusteella kohde vaikuttaa rajautuvan noin 15 m x 10 m laajuiselle itä-länsisuuntaiselle alueelle Metsähallituksen huoltaman nuotiopaikan länsipuolelle. Kohde sijaitsee noin kahdenkymmenen metrin etäisyydellä Hietajärven rannasta, avoimen rantahietikon reunalla.</p>			
<i>Tulkinta</i>			
<p>Hietajärven koillispäässä on sijainnut asuinpaikka, jonka ikä ei inventoinnin aikana tehtyjen havaintojen perusteella ollut tarkoin määriteltävissä. Paikka on tarjonnut suotuisat olosuhteet leiriytymiseen tuhansia vuosia, ja on mahdollista, että alueelta olisi löydettävissä jälkiä useista eri-ikäisistä leiriytymisistä. Koska paikalta ei kuitenkaan tavattu selvästi esihistorialliseen aikaan liittyviä löytöjä, on todennäköisintä, että asuinpaikan keskeisin käyttöjakso ajoittuu historialliselle ajalle. Täysin poissuljettavissa ei kuitenkaan ole sekään, että paikalta löydetyt palaneiden luiden kappaleet voisivat olla moderneja ja peräisin retkeilijöiden aterioista. Kohteen tarkemman luonteen ja iän sekä kohteen säilyttämiseksi tarvittavien toimien selvittäminen vaatisi lisätutkimuksia.</p>			
Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	Keskinkertainen
Arvotus:	Esitys: mj-luokka II		

Kartta 17. Hietajärvi, asuinpaikka.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 29. Hietajärvi. Asuinpaikka sijaitsee parinkymmenen metrin etäisyydellä järven rannasta. Jälkiä tulenpidosta tavattiin lapion kohdalta, lapio kuvan oikeassa laidassa. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 30. Hietajärvi. Asuinpaikka-alueita. Jälkiä tulenpidosta tavattiin lapion kohdalta, lapio kuvan vasemmassa laidassa. Taustalla näkyy Metsähallituksen huoltama nuotiopaikka. Kuvattu lännestä.

5.1.2.4 Porviniemi

Porviniemi, Muinaisjäännösryhmä		MH-tunnus: 141532	
Kohdetyyppi:	Muinaisjäännösryhmät; seidat, pyyntikuopat, asuinpaikat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Moniperiodinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	4	Tarkastus:	S. Viljanmaa 22.8.2011
Koordinaattiselitys:	Seitakiven kohdalta	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7554623, Y 3381627, Z 270 m mpy	Löydöt:	-
Taustatiedot			
<p>Kohteen on paikallistanut alueella suorittamansa inventoinnin yhteydessä Hannu Kotivuori vuonna 1998. Hän on tarkastanut kohteen myös vuosina 1999 ja 2002. Vuoden 1999 tarkastuskäynnillä on ollut mukana lisäksi Virva Lompolo. Ulrika Köngäs, Kerkko Nordqvist ja Heidi Nordqvist ovat tarkastaneet kohteen vuonna 2007. Viimeisimpiä tutkimuksia kohteessa on suorittanut Tiina Äikäs, joka on tarkastanut kohteen vuonna 2008 sekä tehnyt paikalla koekaivauksen vuonna 2009 väitöskirjatyöhönsä liittyen (ks. Äikäs, T. & Núñez, M. 2010. Muonion Porviniemi. Tutkimuskertomus seitakohteen arkeologisista kaivauksista.).</p>			
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee Pallasjärven pohjoispäässä, järveen työntyvällä luode-kaakkosuuntaisella Porviniemellä. Niemi on kapea, leveimmillään noin 120 m levyinen, pitkänomaisen harjanteen muodostama ja kärkeään kohti kapeneva. Kohteen keskeisimmät osat sijaitsevat harjanteen päällä olevalla tasanteella. Maaperä on melko kivikkoista hiekkamoreenia. Alueen puusto on harvahkoa koivikkoa, lisäksi niemellä kasvaa muutamia mäntyjä ja kuusia. Aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, juolukka sekä sammalet, kosteimmilla kohdilla kasvaa myös suopursua.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohde on muinaisjäännösryhmä, joka koostuu seitakivestä, kuoppajäännöksistä, jotka ovat mahdollisesti pyyntikuoppia, sekä suorakaiteen muotoisesta liesilatomuksesta, joka löytyi vuoden 2011 tarkastuksen yhteydessä. Niemen kärjen läheltä on myös löydetty kvartsi-iskoksia, ja Porviniemen tyvellä olevien kolmen mökin vaiheilla kerrotaan sijainneen vanhoja kalakenttiä.</p> <p>Vuonna 2009 seitakiven vierellä sekä pohjoisimmassa kuopassa on tehty Oulun yliopiston toimesta koekaivauksia. Kaikki seidan luota tavatut löydöt olivat myöhäiseltä historialliselta ajalta. Paikan luonne vanhana seitapaikkana ei näin vahvistunut. Kuoppaan tehty koekaivaus paljasti kiviseen maaperään tehdyn kuopan, joka voi olla säilytys- tai pyyntikuoppa. Kuopan pohjalta ja vallin huuhtoutumiskerroksen alta saadut näytteet ajoittuivat vanhimmillaan noin ajalle 7000 BP, ajoittaen kuopan tätä varhaisemmaksi. Vuoden 2011 tarkastuksen yhteydessä pohjoisinta kuoppaa ei tarkastettu, mutta kohteen muut ilmiöt dokumentoitiin. Mahdollisesti kyseistä kuoppaa ei koekaivauksen jälkeisessä tilassaan tunnistettu muinaiseksi, mutta ilmeisesti se sijaitsee kuoppa 2:n läheisyydessä, tämän pohjoispuolella.</p>			
Porviniemeltä dokumentoitujen muinaisjäännöskohteiden tarkempi kuvaus ja sijaintitiedot			
Seitakivi → x = 7554623 / y = 3381627			
Mahdollisesti seitana palvottu kookas kuutiomainen kivi sijaitsee noin viisikymmentä metriä niemen			

eteläkärjestä luoteeseen päin. Kivi on noin 1,5 m x 1,5 m kokoinen punertava graniittilohkare, jossa on havaittavissa selvästi ihmiskasvojen profiilia muistuttavat piirteet. Vuoden 2009 kaivausten yhteydessä löytyi seitakiven alle ja sen koloihin uhrattuja erilaisia esineitä tulitikuista kolikoihin. Kiven koillisivulla on kesällä 2011 poltettu nuotiota, joka on noennut kiven pinnan ja rapauttanut kivistä irti kappaleita. Nuotion tuhkan seassa todettiin osittain sulaneiden juomatölkkiä jäännöksiä. Seitakivestä itäkaakkoon, kohdassa $x = 7554621 / y = 3381651$, on myös toinen kookas siirtolohkare, kahden koivun välissä sijaitseva olemukseltaan pöytämäinen kivi, jonka on oletettu mahdollisesti liittyvän Porviniemen kulttipaikkaan, mutta jonka luota ei kuitenkaan ole tavattu mitään merkkejä uhrauksista.

Kuoppa 1 → $x = 7554626 / y = 3381633$

Kiviseen moreenimaahan seitakiven lähelle kaivettu pyöreä kuoppa, halkaisijaltaan noin 2,5 m, syvyys noin 0,6 m. Kuoppaa kiertää loivapiirteinen maavalli, jonka leveys on noin 2,0 m ja korkeus noin 0,2 m.

Kuoppa 2 → $x = 7554724 / y = 3381559$

Harjanteen laella, harjanteella kulkevan polun koillispuolella sijaitseva, luode-kaakkosuuntainen, muodoltaan soikea kuoppa, kooltaan noin 3,5 m x 2,5 m, syvyys noin 0,5 m. Kuoppaa kiertää loivapiirteinen maavalli, jonka leveys on noin 2,0 m ja korkeus noin 0,2 m.

Liesilatamus → $x = 7554607 / y = 3381657$

Suurakaiteen muotoinen liesilatamus havaittiin noin viisi metriä niemen kärjen rantatörmältä luoteeseen, modernista nuotiopaikasta noin 2,5 m koilliseen päin. Modernilta nuotiopaikalta todettiin rikkoutuneessa maanpinnassa kaksi kvartsi-iskosta, jotka ilmeisesti ovat paikalla jo vuoden 2007 tarkastuksen yhteydessä havaitut. Iskokset jätettiin paikoilleen. Liesilatamus on luode-kaakko-suuntainen, umpeenkasvanut, sammalten, varpujen ja yksittäisten heinäkasvien peittämä, kooltaan noin 75 cm x 50 cm ja vain reunaosiltaan kivetty. Kiveämätön alue latomuksen keskellä on latomuksen suuntainen, kooltaan noin 40 cm x 25 cm. Latomuksen kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 15 cm – 25 cm, ja niiden yläpinnat ovat noin viisi senttimetriä koholla latomusta ympäröivästä maanpinnasta.

Kohteen rajaus

Muinaisjäännösalueen on kohteen aiempien tarkastuksien yhteydessä määritetty kattavan koko Porviniemen. Koska niemen pohjoisosan mökkien läheisyydessä mahdollisesti sijainneista kalakentistä ei kohteen tarkastuksissa kuitenkaan ole tavattu mitään jäännöksiä, on kyseenalaista, tuleeko niemen pohjoisosan lukeutua muinaismuistolain mukaisen suojelun piiriin. Sitä vastoin niemen eteläosaa pohjoisimpien kuoppajäännösten tasolta alkaen voidaan pitää kokonaisuudessaan muinaisjäännösalueena.

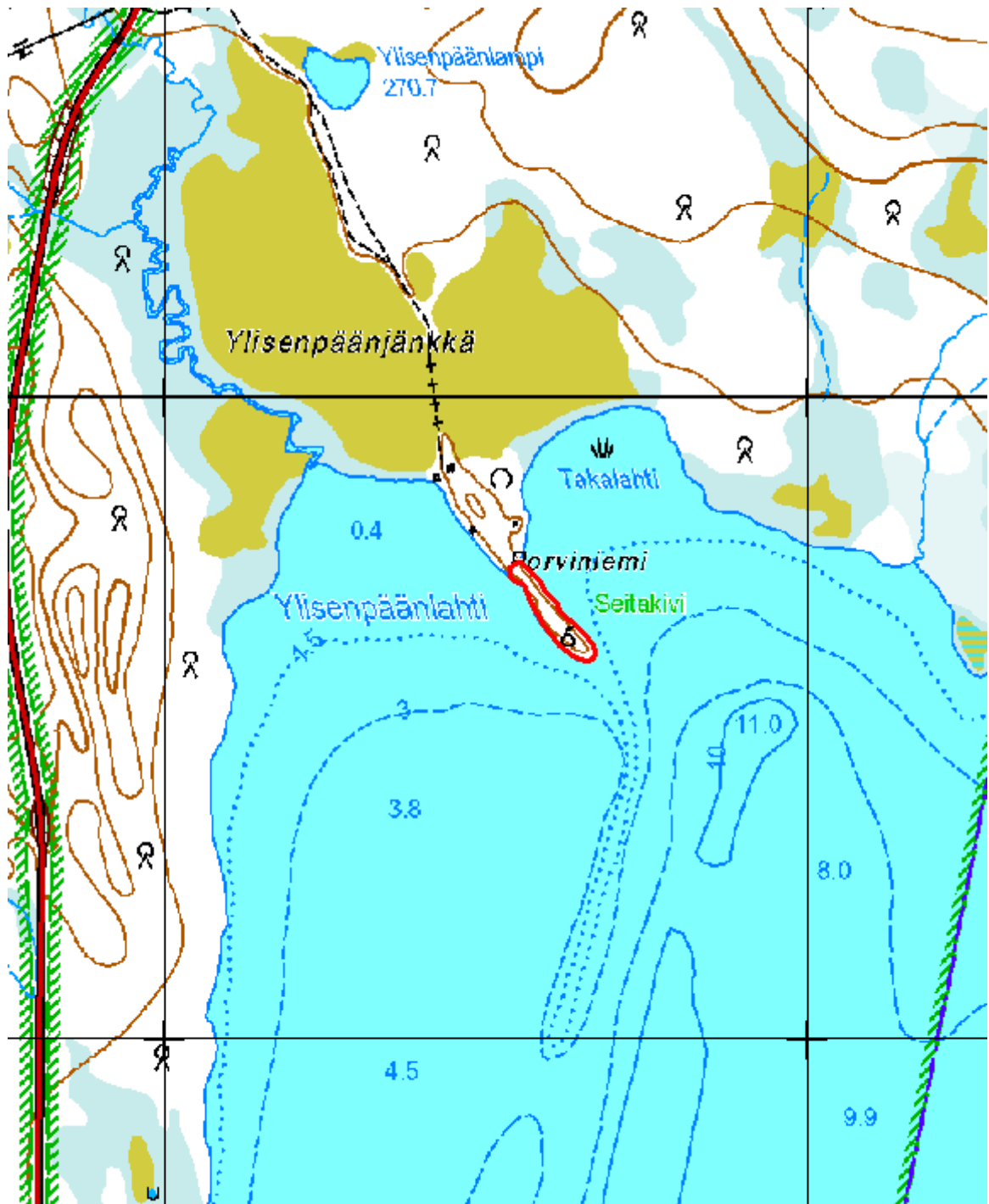
Tulkinta

Porviniemen eteläosassa sijaitsee moniperiodinen muinaisjäännösryhmä, johon lukeutuu useita ilmeisesti eri-ikäisiä ja erityyppisiin toimintoihin liittyviä muinaisjäännöksiä. Niemen kärjestä paikallistettu liesilatamus ajoittuu todennäköisesti rautakaudelle tai historialliselle ajalle. Kvartsi-iskokset voivat olla vieläkin vanhempia, mahdollisesti kivikaudelta tai varhaismetallikaudelta. Seitakiven vierelle olisi syytä pystyttää muinaisjäännöksestä kertova kyltti tai infotaulu, mikä edistäisi kohteen suojelua.

**Viranomais-
rekisterinro:** 1000000537

Kunto: Keskinertainen

Arvotus: Mj-luokka I

Kartta 18. Porviniemi, muinaisjäännösryhmä.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kartta 19. Porviniemi, muinaisjännösryhmä.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 31. Porviniemi. Seitakivi. Kiven vierellä on poltettu nuotiota ilmeisesti aiemmin kesällä 2011 ja kivi on kuumuuden vaikutuksesta nokeentunut ja lisäksi jonkin verran rapautunut. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 32. Porviniemi. Pöytämäinen kookas siirtolohkare seitakivestä itäkaakkoon, lähellä Porviniemen kärkeä. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 33. Porviniemi. Etualalla kuoppa 1, taustalla seitakivi, seidan takana Pallasjärven pohjoisinta lahtea. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 34. Porviniemi. Kuoppa 2. Kuvattu lännestä.

Kuva 35. Porviniemi. Aiemmin tuntematon suorakaiteen muotoinen liesilatamus lähellä Porviniemen kärkeä. Kuvattu kaakosta.

Kuva 36. Porviniemi. Aiemmin tuntematon suorakaiteen muotoinen liesilatamus lähellä Porviniemen kärkeä. Kuvattu lounaasta.

5.1.2.5 Metsänhoitajien kämppä 1

Metsänhoitajien kämppä 1, Muinaisjäännösryhmä		MH-tunnus: 61573	
Kohdetyyppi:	Muinaisjäännösryhmät; asuinpaikat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Moniperiodinen; rautakautinen ja kivikautinen / varhaismetallikautinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 21.8.2011
Koordinaattiselitys:	Suorakaiteen muotoisen liesilatamus 1:n keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7552067, Y 3381250, Z 268 m mpy	Löydöt:	KM 25469:1-5 ja KM 28563:1-13
Taustatiedot			
<p>Kohteen on löytänyt Aki Arponen alueella suorittamansa inventoinnin yhteydessä vuonna 1989. Sittemmin kohteen ovat tarkastaneet Pirjo Hamari ja Petro Pesonen vuonna 1994, Hannu Kotivuori vuonna 2002 sekä Ulrika Köngäs, Oula Seitsonen, Heidi Nordqvist ja Kerkko Nordqvist vuonna 2007. Kohteesta on aiempien tarkastuksien yhteydessä kerätty talteen useita kvartsikaapimisia sekä lisäksi muita kvartsisiesineitä ja lukuisia kvartsi-iskoksia.</p>			
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee Pallasjärven länsirannalla, Metsänhoitajien kämpän pihapiirissä, Raattamaan johtavan maantie 957:n ja Pallasjärven välisellä rantaterassilla. Noin viisikymmentä metriä kämpän pohjoispuolella maasto muuttuu kosteammaksi ja soistuneeksi. Pihapiirin eteläpuolella rantaterassi päättyy ja järveen laskeva rinne jyrkkenee. Alueen maaperä on hiekkaista, melko vähäkivistä moreenia. Kämpän pihapiirin keskeinen alue on avointa, ja aluskasvillisuus on pääosin kulunut pois. Piha-aukiota ympäröivällä alueella kasvaa männyistä ja koivuista koostuvaa sekametsää. Aluskasvillisuutena pihan laidoilla kasvaa lähinnä heinäkasveja, mutta metsässä aluskasvillisuutta hallitsevat varvut ja sammaleet.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohde on esihistoriallinen asuinpaikka, joka on havaittujen rakenteiden ja löytöjen perusteella käyttöhistorialtaan todennäköisesti moniperiodinen. Kohde muodostuu kvartsilöytöjen perusteella todetusta asuinpaikka-alueesta sekä ilmeisesti ainakin kahdesta suorakaiteen muotoisesta liesilatomuksesta, joista pohjoisempi latomus 1 on erittäin hyvin säilynyt ja myös visuaalisesti edustava. Kvartsi-iskoksia havaittiin kohteen tarkastuksen yhteydessä noin kolmekymmentä, ja ne tavattiin kämpän piha-alueelta, kämpän ja saunan väliltä, enimmäkseen pihan eteläpuoliskosta. Iskokset olivat näkyvillä kuluneessa maanpinnassa melko hajanaisesti sijoittuneina, kuitenkin useimmat keskittyneinä muutaman metrin säteelle kohdasta $x = 7552054 / y = 3381249$.</p>			
<p>Kohteen helpommin havaittava rakenne, suorakaiteen muotoinen, pohjoisluode-eteläkaakkoisuuntainen, lähinnä reunoiltaan kivetty liesilatamus 1, sijaitsee kohdassa $x = 7552067 / y = 3381250$, kämpän järvenpuoleisella sivustalla, aivan kämpän terassin vierellä. Latomuksen koko on noin 120 cm x 70 cm, ja siihen käytettyjen kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 10 cm – 20 cm. Latomus on koholla ympäröivään maanpintaan nähden noin viisi senttimetriä, ja sen keskiosaa peittää ohuehko sammalkerros.</p>			
<p>Kohteen toinen ilmeinen liesilatamus, latomus 2, sijaitsee jokseenkin kämpän pihamaan keskellä, kohdassa $x = 7552058 / y = 3381249$, missä on kuluneessa maanpinnassa havaittavissa useita nyrkin-</p>			

kokoisia kiviä noin neliömetrin alueella. Todennäköisesti paikalla on toinen edellä kuvaillun liesilatомуksen kaltainen latomus, joka kuitenkin on täysin maantasainen, ja jonka tarkka muoto tai suuntautuneisuus eivät ole maanpintaan kajoamatta määriteltävissä.

Liesilatомуksiksi 1 ja 2 määriteltyjen palaneiden kivien keskittymien lisäksi piha-alueella todettiin jonkin verran myös muita palaneita kiviä, jotka sijaitsivat yksittäin tai hajanaisempina ryhminä. Kyseiset kivet voivat liittyä toistaiseksi paikallistamattomiin tai rakenteeltaan hajonneisiin liesilatомуksiin.

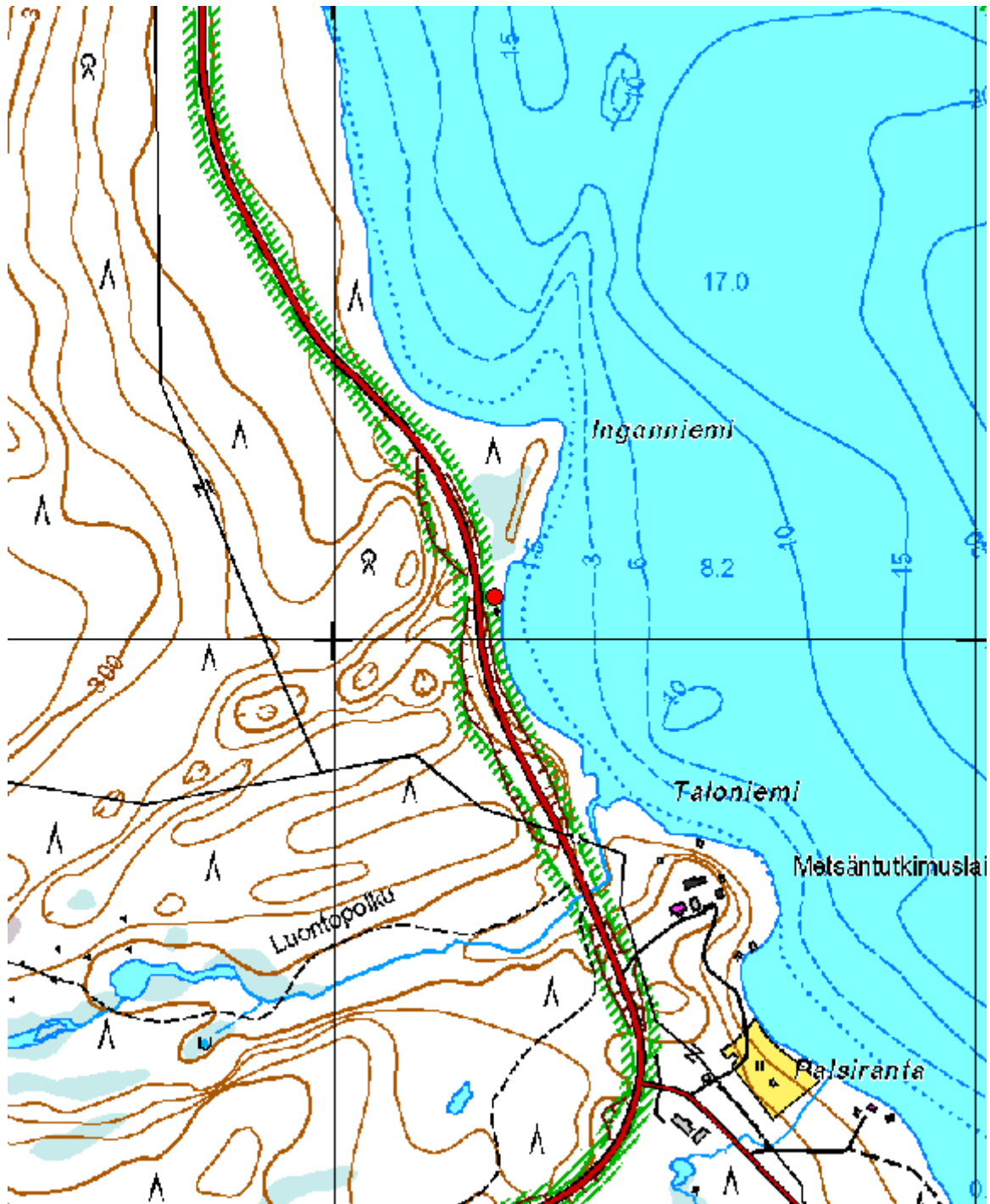
Kohteen rajaus

Havaittujen ilmiöiden ja löytöjen sekä alueen maastonmuotojen perusteella kohde rajoittuu Pallasjärven rannan suuntaiselle terassimaiselle vyöhykkeelle, jonka leveys itä-länsisuunnassa on enimmillään noin kaksikymmentä metriä ja pituus pohjois-eteläsuunnassa vähintään kolmekymmentä metriä. Eteläpäästään alue rajautuu pihamaan laidalla sijaitsevien saunan ja halkoliiterin tasalle. Pohjoiseen päin asuinpaikka voi mahdollisesti jatkua jonkin verran kämpän tasoa edemmäs, mutta kohteen pohjoisrajan tarkempi määrittäminen vaatisi kämpän pohjoispuoleisen alueen koekuopittamista.

Tulkinta

Pallasjärven länsipuolella sijaitsevalla hiekkaisella rantaterassilla, Metsänhoitajien kämpäksi kutsutun kelohongista rakennetun mökin pihapiirissä, ovat esihistoriallisen asuinpaikan jäännökset. Paikalla on ilmeisesti asuttu jo kivikaudella, mistä kertovat kohteen aiempien tarkastuksien yhteydessä löydetty useat kvartsista valmistetut esineet sekä paikalla edelleen havaittavissa olevat runsaslukuiset kvartsi-iskokset. Aivan kämpän vieressä sijaitseva, rakenteeltaan erittäin hyvin säilynyt suorakaiteen muotoinen liesilatomus on kuitenkin tyypiltään lähinnä rautakautinen, minkä perusteella paikalta on tunnistettavissa ilmeisesti ainakin kaksi erillistä asutusjaksoa. Todennäköisesti myös pihamaan keskellä sijaitseva palaneiden kivien keskittymä varmistuisi lisätutkimuksien myötä vastaavanlaisen liesilatомуksen jäännökseksi. Koska kämpän käyttö on nykyään melko vähäistä, ei asuinpaikan säilymistä kohtaan kohdistu tällä hetkellä merkittäviä uhkia. Mikäli kämpän käyttö ja samalla maaston kulumisen pihamaan alueella lisääntyisi, olisi asuinpaikan keskeisimmät osat syytä pyrkiä tutkimaan kaivauksilla. Olennaisin toimi kohteen suojelemiseksi olisi kuitenkin hankkia kämpän seinustalla sijaitsevan liesilatомуksen vierelle muinaisjäännöskyltti, jonka yhteyteen olisi myös suotavaa pystyttää liesilatомуksesta sekä siihen ja koko asuinpaikkaan kohdistuvasta suojelusta kertova infotaulu.

Viranomais- rekisterinro:	261010080	Kunto:	Kohtalainen
Arvotus:	Mj-luokka II		

Kartta 20. Metsänhoitajien kämppä 1, muinaisjäännösryhmä.
 ©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 37. Metsänhoitajien kämppä 1. Pihamaalla etualalla keskeistä löytöaluetta, taustalla pihan laidalla kämppä. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 38. Metsänhoitajien kämppä 1. Etualalla oikealla kämpän järvenpuoleisella sivustalla sijaitseva suorakaiteen muotoinen liesilatamus, taaempänä löytöaluetta, kauimmaisena sauna. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 39. Metsänhoitajien kämppä 1. Suorakaiteen muotoinen liesilatomo, joka sijaitsee kämpän järvenpuoleisella sivustalla. Latomo on kivetty vain reunaosiltaan. Kuvattu pohjoisluoteesta.

5.1.2.6 Jannelan maja

Jannelan maja, Asuinpaikka		MH-tunnus: 141536	
Kohdetyyppi:	Asuinpaikat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Moniperiodinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	3	Tarkastus:	S. Viljanmaa 23.8.2011
Koordinaattiselitys:	Liesilatamus 1:n keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7551149, Y 3381923, Z 269 m mpy	Löydöt:	KM 28564:1-10
Taustatiedot			
Kohteen ovat löytäneet Pirjo Hamari ja Petro Pesonen alueella suorittamansa inventoinnin yhteydessä vuonna 1994. Sitten kohteen ovat tarkastaneet Hannu Kotivuori vuonna 2002 sekä Ulrika Kögäs, Heidi Nordqvist ja Kerkko Nordqvist vuonna 2007.			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee Pallasjärven lounaisrannalla, Jannelan maja -nimiseltä hirsikämpältä kohti kaakkoa johtavan polun varrella, rannansuuntaisella, tasaisen terassimaisella alueella. Maaperä paikalla on jokseenkin kivetöntä hiekkaa. Alueella kasvaa mäntyjen, kuusten ja koivujen muodostamaa sekametsää, ja aluskasvillisuutta hallitsevat mustikka, puolukka ja variksenmarja sekä sammalet.			
Kohteen kuvaus			
Kohde on moniperiodinen esihistoriallinen asuinpaikka. Pallasjärven lounaisrannan suuntaisella polulla on aiemmin havaittu kvartsi-iskoksia ja -esineitä sekä palanutta maata ja palaneita kiviä noin 200 metrin matkalla, välillä $x = 7551160 / y = 3381900 - x = 7550980 / y = 3382020$. Polulla sijaitsee lisäksi kolme liesilatamusta. Kaksi luoteisinta latomusta ovat suorakaiteen muotoisia ja ne sijaitsevat noin 20 metrin etäisyydellä toisistaan. Kolmas latomus sijaitsee edellisistä noin 120 m kaakkoon ja on pyöreähkö. Kaakkoisimman latomuksen luona havaittiin myös toistakymmentä kvartsi-iskosta. Latomusten välisellä alueella todettiin yksittäisiä kvartsi-iskoksia ja palaneita kiviä, iskoksia kuitenkin yhteensä alle kymmenen kappaletta. Löytöjä ei tarkastuksen yhteydessä poimittu talteen. Kaakkoisimman latomuksen kaakkoispuolelta tai luoteisimman latomuksen luoteispuolelta ei kohteen tarkastuksessa enää tavattu merkkejä esihistoriallisesta aktiviteetista.			
Kohteesta Jannelan maja dokumentoitujen liesilatomuksien tarkempi kuvaus ja sijaintitiedot			
Liesilatamus 1 → $x = 7551149 / y = 3381923$			
Pyöristyneen suorakaiteen muotoinen, pohjois-eteläsuuntainen, kauttaaltaan kivetty, kooltaan noin 120 cm x 60 cm. Latomuksen kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 5 cm – 15 cm, eivätkä kivien yläpinnat kohoa latomusta ympäröivää maanpintaa korkeammalle. Latomus sijaitsee polun lounaisreunalla.			
Liesilatamus 2 → $x = 7551132 / y = 3381938$			
Pyöristyneen suorakaiteen muotoinen, koillis-lounaissuuntainen, kauttaaltaan kivetty, kooltaan noin 100 cm x 60 cm. Latomuksen kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 5 cm – 15 cm, ja kivien yläpinnat ovat noin kaksi senttimetriä koholla latomusta ympäröivästä maanpinnasta. Latomus sijaitsee polun keskellä.			
Liesilatamus 3 → $x = 7551038 / y = 3382004$			
Latomus on pyöreähkö ja kauttaaltaan kivetty. Latomuksen halkaisija on noin 80 cm, ja latomuksen			

kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 5 cm – 15 cm. Kivien yläpinnat eivät juurikaan kohoa latomusta ympäröivää maanpintaa korkeammalle. Latomus sijaitsee polun lounaisreunalla. Latomuksen lähellä polulla tavattiin myös muutamia irrallisemmilta vaikuttavia palaneita kiviä, jotka voivat olla alkujaan peräisin kyseisestä latomuksesta.

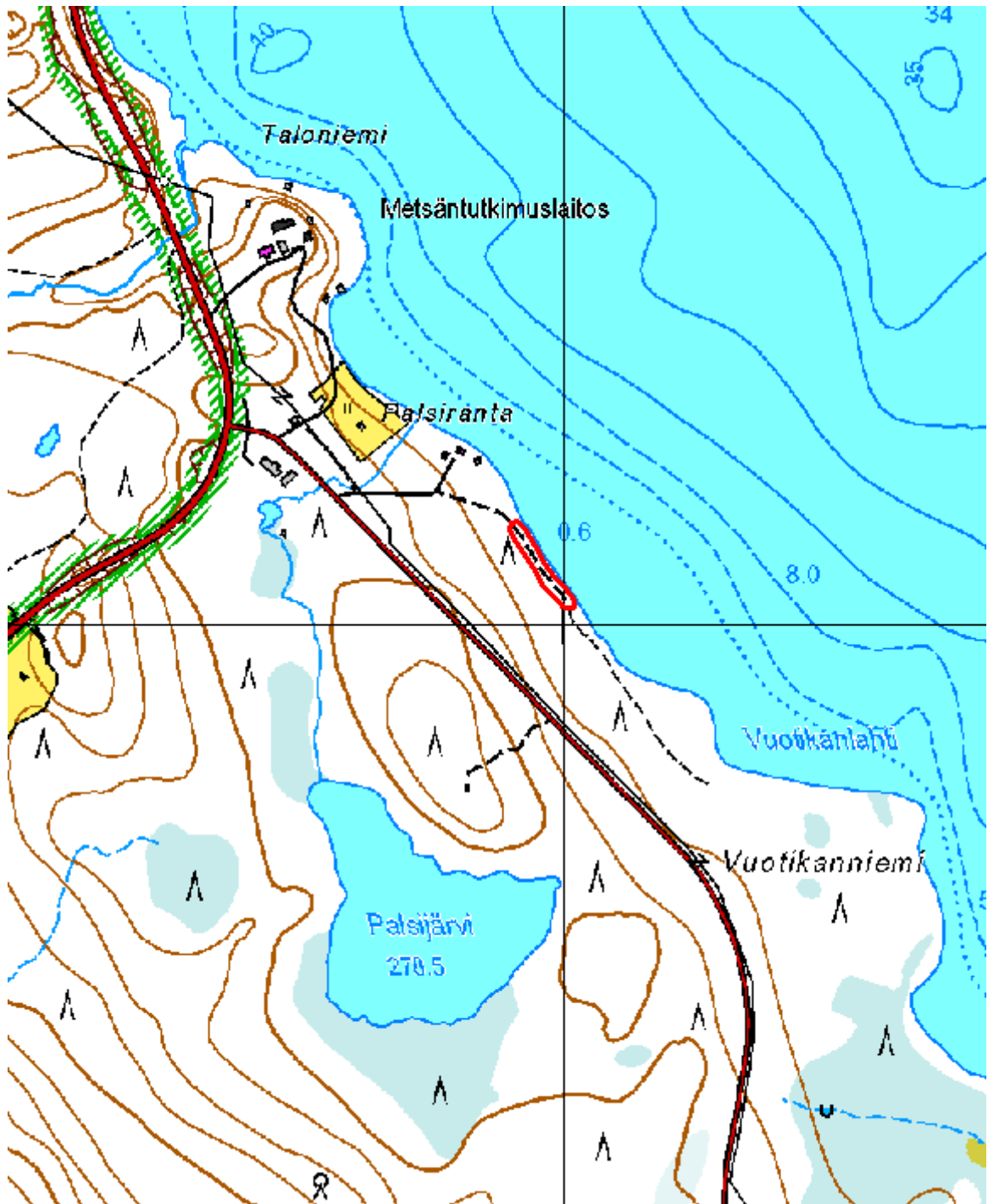
Kohteen rajaus

Havaittujen rakenteiden ja löytöjen, kohteen aiempien kuvausten sekä alueen maastonmuotojen perusteella asuinpaikka rajoittunee noin 200 metrin mittaiselle, Pallasjärven lounaisrannan suuntaiselle vyöhykkeelle. Keskeisin aktiviteetti on todennäköisesti rajautunut enintään 25 metrin etäisyydelle Pallasjärven rannasta. Noin kymmenen metrin päässä kaakkoisimmasta latomuksesta kaakkoon päin maasto laskeutuu noin metrin verran alavammaksi, ja on melko todennäköistä, että asuinpaikka rajautuu kaakkoisreunaltaan kyseisen loivan rinteen partaalle. Luoteisimman latomuksen luoteispuolella asuinpaikaksi potentiaalisesti sopiva terassimainen alue jatkuu noin neljäkymmenen metrin matkan, kunnes se erkanee etäämmäs järven rannasta.

Tulkinta

Pallasjärven lounaisrannan läheisyydessä sijaitseva tasainen, terassimainen alue on soveltunut hyvin asuinpaikaksi tuhansien vuosien ajan, ja on täysin mahdollista, että lisätutkimuksissa alueelta voitaisiin pystyä erottelemaan useita eri asutusjaksoja. Asuinpaikan luoteisosan suorakaiteen muotoiset liesilatometukset ovat tulkitut todennäköisimmin rautakauden loppupuolen saamelaisperäisiksi kotaliesiksi. Kaakkoisin latomus sitä vastoin vaikuttaa tyypiltään vanhemmalta, mahdollisesti kivikautiselta tai varhaismetallikautiselta, jolle ajanjaksoille myös asuinpaikan kvartsilöydöt voivat liittyä. Koska asuinpaikan halki kulkevan polun käyttö on melko vähäistä, se ei muodosta merkittävää uhkaa liesilatometusten tai asuinpaikan kulttuurikerroksen muiden ilmiöiden säilymiselle.

Viranomais-	261010094	Kunto:	Hyvä
rekisterinro:			
Arvotus:	Mj-luokka II		

Kartta 21. Jannelan maja, asuinpaikka.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 40. Jannelan maja. Asuinpaikka-alueen luoteisosaa. Kuvan etualalla polun oikeassa laidassa liesilatamus 1. Kuvattu luoteesta.

Kuva 41. Jannelan maja. Liesilatamus 1. Kuvattu etelästä.

Kuva 42. Jannelan maja. Liesilatamus 2. Polku kulkee suoraan liesilatamuksen ylitse, mutta ei uhkaa sen säilymistä. Kuvattu lounaasta.

Kuva 43. Jannelan maja. Asuinpaikka-alueen kaakkoisosaa. Kuvan etualalla polun vasemmassa laidassa liesilatamus 3. Kuvattu kaakosta.

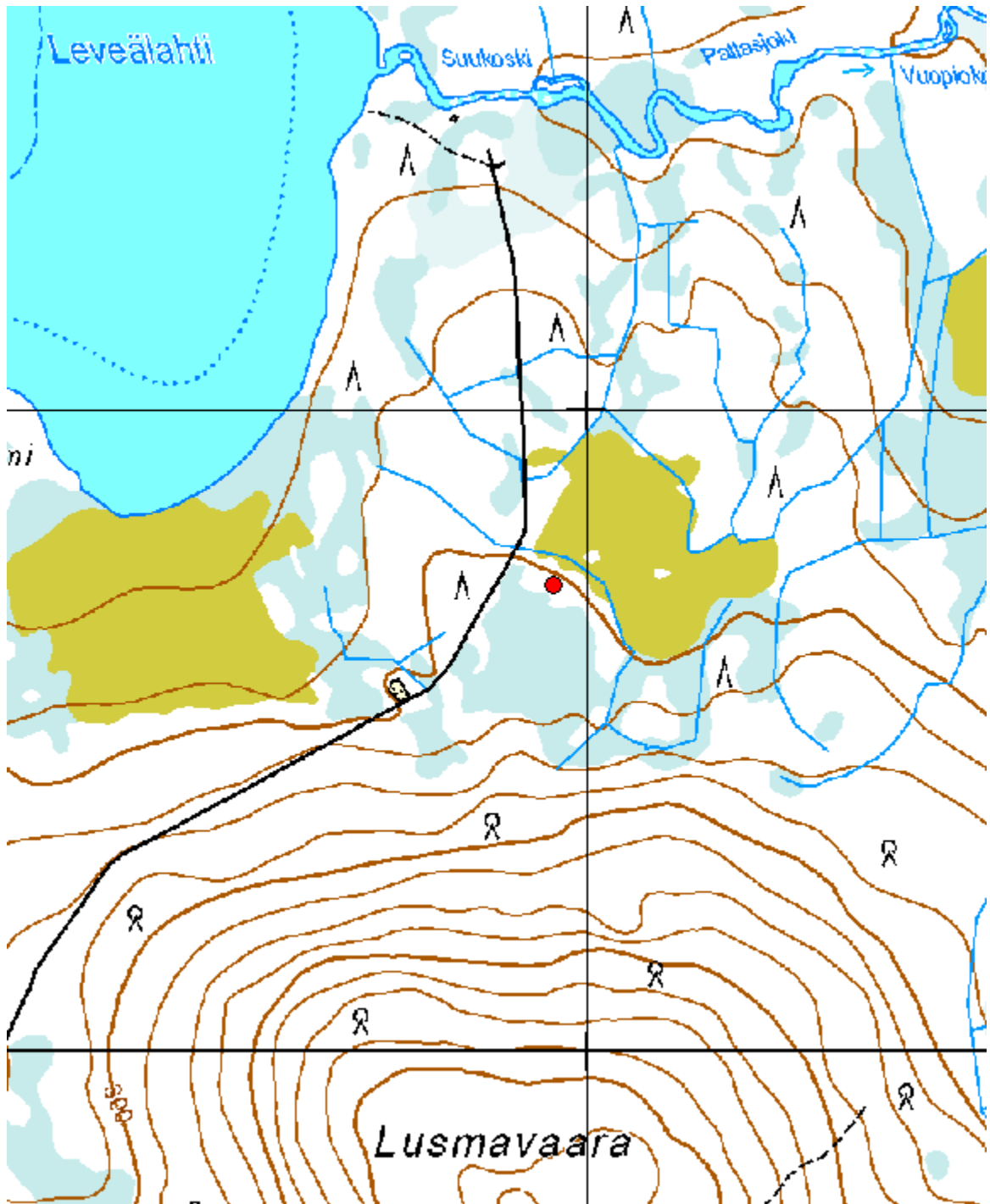
Kuva 44. Jannelan maja. Liesilatomus 3. Kuvattu lounaasta.

5.1.2.7 Lusmavaara

Lusmavaara, Asuinpaikka		MH-tunnus: 141537	
Kohdetyyppi:	Asuinpaikat; liesilatomukset	Haltija:	Metsätalous Länsi-Lappi
Ajoitus:	Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	Metsätalous Länsi-Lappi
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Kittilä
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 21.8.2011
Koordinaattiselitys:	Liesilatamus 1:n keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7550728, Y 3386948, Z 280 m mpy	Löydöt:	-
Taustatiedot			
Kohteen ovat löytäneet alueella suorittamansa muinaisjäännösinventoinnin yhteydessä vuonna 2007 Oula Seitsonen, Ulrika Kögäs, Heidi Nordqvist ja Kerkko Nordqvist.			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee Pallasjärven itäpäästä laskevan Pallasjoen eteläpuolella, noin 750 m etäisyydellä joesta, Suukoskelle johtavan hiekkatien itäpuolella, noin kuudenkymmenen metrin päässä tiestä, luode-kaakko-suuntaisella männikköä kasvavalla moreeniharjanteella, jota on toistakymmentä vuotta sitten laikutettu metsänhoitotöiden yhteydessä. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat mustikka, puolukka, variksenmarja, poronjäkälät ja torvijäkälät sekä kangaskarhunsammal.			
Kohteen kuvaus			
Kohde muodostuu kahdesta liesilatomuksesta, joka sijaitsevat moreeniharjanteella. Molempien latomusten yhteydestä on kohteen aiemmassa inventoinnissa tavattu hiiliä. Liesilatamus 1 sijaitsee heti harjanteen laen reunalla, kohdassa $x = 7550728$ / $y = 3386948$. Latamus on pyöreähkö, vain reunaosiltaan kivetty, halkaisijaltaan noin 0,6 m. Latomukseen käytettyjen kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 10 cm – 15 cm, ja kivien yläpinnat ovat jokseenkin samassa tasossa latomusta ympäröivän maanpinnan kanssa. Tulisijan keskiosa on sammalten peittämä.			
Liesilatamus 2 sijaitsee latamus 1:n luota noin seitsemän metriä lounaaseen päin, alempana harjanteen loivalla rinteellä, lähellä suon reunaa, kohdassa $x = 7550725$ / $y = 3386942$. Latamus on yleis-olemuksestaan melko epämääräinen, ehkä alkujaan suorakaiteen muotoinen, itä-länsi-suuntainen, kooltaan noin 0,9 m x 0,5 m. Latamus on kasattu halkaisijaltaan noin 15 cm – 25 cm kokoisista kivistä kookkaamman maakiven viereen, kivien yläpinnat kohoavat maanpinnasta alle viisi senttimetriä, ja latamus on pääosin sammalten peittämä. Maastoa latomusten läheisyydessä havainnoitiin jonkin verran, mutta muita merkkejä esihistoriallisesta tai historiallisesta aktiviteetista ei tavattu.			
Kohteen rajaus			
Kohteen on aiemman inventoinnin yhteydessä todettu ilmeisimmin rajautuvan moreeniharjanteen mukaisesti latomusten lähiympäristöön, mutta samalla on todettu kohteen tarkemman rajauksen edellyttävän laajamittaista koekuopitusta. Varmuudella muinaisjäännösalueen voidaan todeta olevan halkaisijaltaan vähintään viitisentoista metriä, mutta on mahdollista, että kohde ulottuu huomattavasti laajemmallekin alueelle.			
Tulkinta			
Kohteen ajoitus on osittain epäselvä, mutta vaikuttaa melko todennäköiseltä, että kohde ajoittuisi			

rautakaudelle tai historialliselle ajalle. On myös mahdollista, että kohteen liesilatatomukset voivat olla keskenään eri-ikäisiä. Kyseessä on todennäköisesti melko pienialainen ja kausiluonteinen asuinpaikka.

Viranomais- rekisterinro:	1000008926	Kunto:	Keskinkertainen
Arvotus:	Mj-luokka II		

Kartta 22. Lusmavaara, asuinpaikka ja liesilatouksia.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 45. Lusmavaara. Liesilatomus 1. Kehämäinen, vain reunaosiltaan kivetty. Kivet eivät juurikaan ole koholla maanpinnasta. Kuvattu lännestä.

Kuva 46. Lusmavaara. Liesilatomus 2. Latomus on kasattu maakiven viereen, ja se on lähes täysin sammalten peittämä. Kuvattu lännestä.

5.1.2.8 Suukoski

Suukoski, Asuinpaikka		MH-tunnus: 141538	
Kohdetyyppi:	Asuinpaikat; liesilatamukset	Haltija:	Metsätalous Länsi-Lappi
Ajoitus:	Rautakautinen	Ylläpitäjä:	Metsätalous Länsi-Lappi
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Kittilä
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 21.8.2011
Koordinaattiselitys:	Liesilatamuksen keskeltä	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7551376, Y 3387030, Z 266 m mpy	Löydöt:	-
Taustatiedot			
Asuinpaikan ovat löytäneet alueella suorittamansa muinaisjäännösinventoinnin yhteydessä vuonna 2007 Oula Seitsonen, Ulrika Kögäs, Heidi Nordqvist ja Kerkko Nordqvist.			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee Pallasjärven itäpäästä itään laskevan Pallasjoen Suukosken kohdalla, noin 380 m joen niskalta itäkaakkoon. Löytöpaikka on joen eteläpuolella, noin kolmenkymmenen metrin etäisyydellä joesta ja viisitoista metriä siitä erkanevasta pienestä purosta länteen. Kohde on suosta nousevalla matalalla hiekkapohjaisella saarekkeella, joka on itä-länsisuuntainen ja kooltaan noin 30 m x 20 m. Saarekkeella kasvaa harvahkoa männikköä, ja aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, mustikka ja puolukka, torvijäkälät ja poronjäkälät sekä kangaskarhunsammal.			
Kohteen kuvaus			
Kohdetta tarkastettaessa paikallistettiin aiemman kohdekuvauksen perusteella vaivattomasti kohteesta aiemmin havaitut ilmiöt. Suohon ja Pallasjokeen, sekä jokeen laskevaan puroon rajautuvan matalan saarekkeen laella, suurin piirtein sen keskikohdalla, on suorakaiteen muotoinen, kauttaaltaan kivetty liesilatamus. Latamus on pohjois-eteläsuuntainen, kooltaan 110 cm x 65 cm, ja sen kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 15 cm – 35 cm. Kookkaimmat kivet ovat sijoitetut latomuksen reunoille, ja kivien yläpinnat ovat koholla latomusta ympäröivästä maanpinnasta noin viisi senttimetriä.			
Liesilatamuksesta noin neljä metriä pohjoiseen sijaitsee matala pyöreähkö kuopanne, jonka halkaisija on noin kaksi metriä ja syvyys noin 0,3 m. Tästä noin viisi metriä luoteeseen sijaitsee toinen vastaavanlainen kuopanne. Kuopanteita ympäröivät loivapiirteiset, matalat vallit. Kuopanteiden käyttötarkoituksen selvittäminen edellyttäisi lisätutkimuksia. Tällä hetkellä ei ole poissuljettavissa, että kuopanteet voisivat olla myös luonnollisten prosessien kautta muodostuneita, tuulenskaatojen aiheuttamia.			
Kohteen aiemman inventoinnin jälkeen kohteen tila on huonontunut merkittävästi. Kohteen itäpuolella, puron toisella puolella olevalla toisella saarekkeella, on selvästi leiriydytty useita kertoja. Lähelle joen rantaa on kasattu kivetty nuotiosija, ja ilmeisesti juuri kyseisen nuotiosijan kiveämisestä varten on kohteen hyvin säilyneeksi kuvailusta liesilatamuksesta kangettu pois useita kookkaita kiviä, jotka näkyvät paikoillaan vielä vuonna 2007 latomuksesta otetuissa valokuvissa, mutta joiden kohdilla ovat enää jäljellä kivien jälkeensä jättämät kuopat. Kivien poistamisen seurauksena latomuksen rakenne on suurelta osin tuhoutunut ja latomusta suojannut kasvillisuus on vaurioitunut, mutta latomuksen koko ja muoto ovat vielä kohtalaisesti hahmotettavissa. Nuotiota on poltettu myös aivan liesilatamuksen vieressä, noin puolitoista metriä latomuksesta länteen. Ilmeisesti nuotiointi on tapahtunut kesällä 2010.			

Kohteen rajaus

Kohde vaikuttaa havaittujen ilmiöiden sekä kohteen lähiympäristön maastonmuotojen perusteella rajautuvan kokonaisuudessaan Pallasjoen eteläpuolella olevalle, suosta kohoavalle itä-länsisuuntaiselle, soikeahkole saarekkeelle, jonka laajuus on noin 30 m x 20 m.

Tulkinta

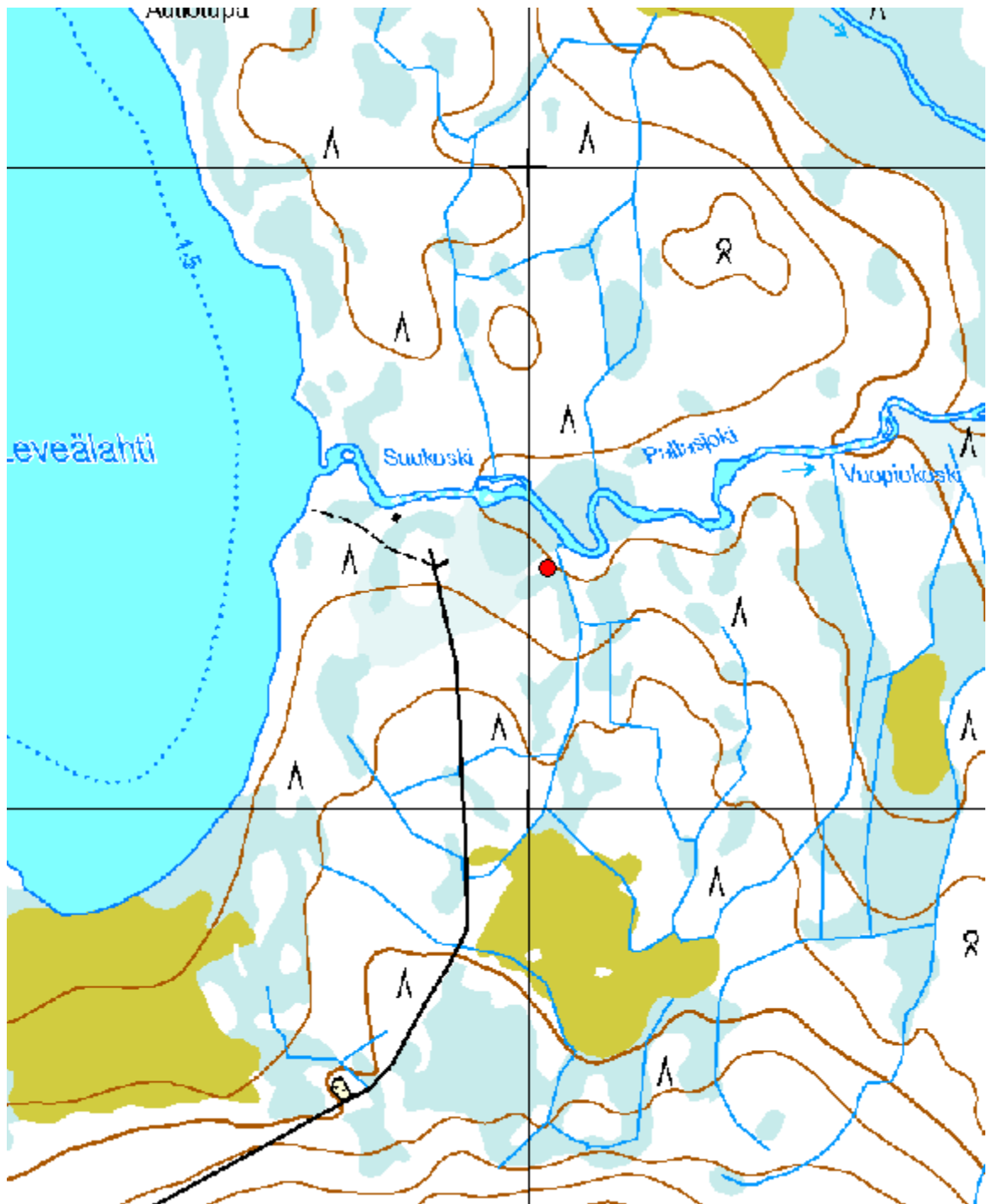
Kohde on asuinpaikka, joka paikalta dokumentoidun suorakaiteen muotoisen liesilatomuksen perusteella ajoittuu todennäköisimmin rautakaudelle. Kohteeseen vaikuttaa kohdistuvan vakava tuhoutumisuhka. Kohteen liesilatomus on jo osittain tuhoutunut paikalla tapahtuneiden leiriytymisten seurauksena, ja leiriytymisten mahdollinen jatkuminen johtaa hyvin todennäköisesti latomuksen varsin nopeaan täydelliseen tuhoutumiseen. Mikäli paikalla leiriytyvät henkilöt päättävät kasata kivikehän hiljattain muodostuneelle nuotiopaikalle, joka on alle kahden metrin etäisyydellä latomuksen jäännöksistä, on lähes varmaa, että kivet nuotiopaikan kiveämiseen irrotetaan liesilatomuksesta, minkä jälkeen se voidaan katsoa täysin tuhoutuneeksi. Saarekkeella ei ole näkyvissä ainoatakaan muuta kiveä kuin latomuksessa jäljellä olevat kivet. Olisikin suotavaa, että vaurioitunut latomus pyrittäisiin pikaisesti tutkimaan, koska sen rakenne on vielä pääosin dokumentoitavissa, mutta tuskin enää kauaa. Vaurioitumisen myötä liesilatomuksen tutkiminen voidaan katsoa paremmin perusteltavissa olevaksi toimenpiteeksi kuin sen vielä jäljellä olevan osan säilyttämiseen pyrkiminen. Sitä vastoin samaisella saarekkeella sijaitsevien kahden pyöreän kuopanteen säilyminen nykytilassaan ei vaikuta uhatulta.

**Viranomais-
rekisterinro:**

1000008927

Kunto: Huono**Arvotus:**

Mj-luokka II

Kartta 23. Suukoski, asuinpaikka.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 47. Suukoski. Asuinpaikka. Kuvan vasemmassa laidassa liesilatomus, keskellä tuore nuotiopaikka. Kuvattu luoteesta.

Kuva 48. Suukoski. Asuinpaikka. Etualalla vasemmalla liesilatomus, taaempänä oikealla tuore nuotiopaikka. Kuvattu koillisesta.

Kuva 49. Suukoski. Liesilatamus. Osittain tuhoutunut. Kuvattu etelästä.

Kuva 50. Suukoski. Liesilatamus. Osittain tuhoutunut. Kuvattu idästä.

5.1.2.9 Ylisenpäänjätkä

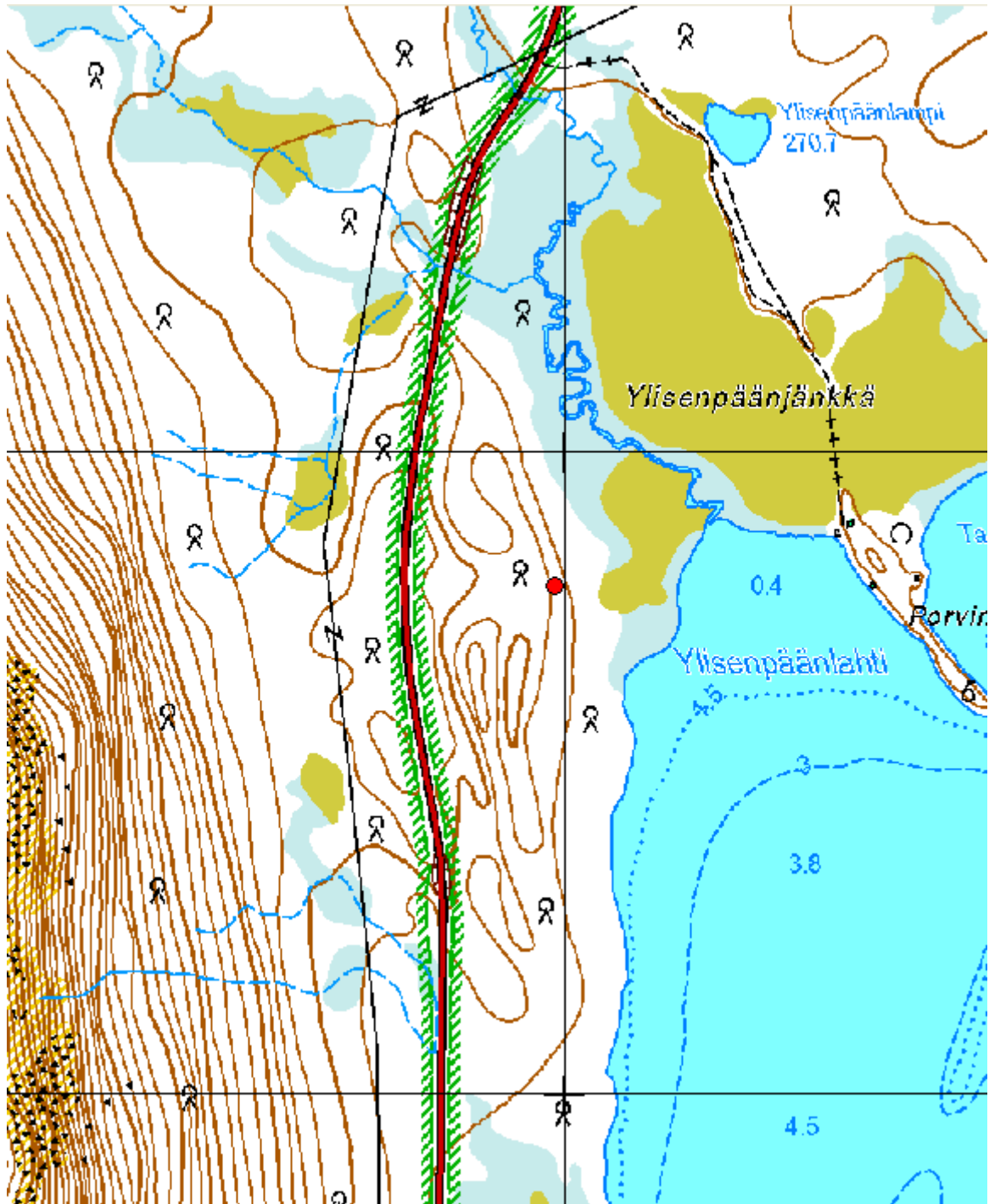
Ylisenpäänjätkä, Asuinpaikka		MH-tunnus: 64164	
Kohdetyyppi:	Asuinpaikka	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Kivikautinen / varhaismetallikautinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 23.8.2011
Koordinaattiselitys:	Asuinpaikan aiemmin ilmoitetut koordinaattitiedot	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7554791, Y 3380983, Z 275 m mpy	Löydöt:	KM 36861 asuinpaikkalöytöjä
Taustatiedot			
Kohteen ovat löytäneet alueella suorittamansa muinaisjäännösinventoinnin yhteydessä vuonna 2007 Oula Seitsonen, Ulrika Köngäs, Heidi Nordqvist ja Kerkko Nordqvist.			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee Pallasjärven luoteispuolella, noin 100 m – 150 m päässä järvestä. Kohteen koillis- ja itäpuolella on noin 40 m päässä Ylisenpäänjätkän suo. Kohde sijaitsee hiekkamoreeniharjanteella, joka laskee melko loivasti itään päin Ylisenpäänjätkälle. Kohteen länsipuolella maasto on pinnanmuodoiltaan vaihtelevaa, harjanteiden ja niiden väliin jäävien notkelmien kirjavoimaa. Puusto alueella on havupuuvaltaista sekametsää, ja aluskasvillisuutta hallitsevat mustikka sekä seinäsammal ja muut sammaleet. Myös katajapensaita kasvaa alueella harvakseltaan.			
Kohteen kuvaus			
Museoviraston ylläpitämässä kulttuuriympäristön rekisteriportaalissa kohdetta kuvaillaan seuraavasti: ”Alueella sijaitsee etelä-pohjoissuunnassa 200 metrin alueella mahdollisia kodanpohjia, jotka erottuvat maastossa poikkeavan aluskasvillisuuden ansiosta. Paikalta havaittiin yhteensä 6 kpl kodanpohjia sekä yksi pieni, 2 m halkaisijaltaan oleva painanne. Kodanpohjien läpimitta vaihteli 4-8 metrin välillä. Joidenkin kotapaikkojen keskellä on mahdollinen tulisija palaneiden kivien ja pienten hiilimurujen perusteella. Löydöt, kvartsiittiytimen katkelma ja kvartsi-iskos, tehtiin tuulenskaadosta kodanpohjien vierestä alueen eteläosasta.”			
Kohdetta tarkastettaessa onnistuttiin kohdekuvauksessa kuvailtu paikka paikallistamaan tarkasti ja melko vaivattomasti aiemman inventoinnin aikana otettujen valokuvien avulla. Ainoatakaan kodanpohjaa ei alueella kuitenkaan havaittu, vaan kodanpohjiksi tulkitut ilmiöt olivat inventoijan mielestä luonnollisten mättäiden sekä varpu- ja sammalkasvustojen luontaisen vaihtelun synnyttämiä. Yksittäiset palaneet kivet ja hiilet, joita kyseisten ilmiöiden yhteydestä on tavattu, voisivat olla jälkiä muinaisista metsäpaloista. Tuulenskaato, jonka yhteydestä oli aiemman inventoinnin aikana löydetty esihistorialliseen aktiviteettiin liittyviä löytöjä, oli ennallaan, mutta lisälöytöjä paikalta ei kuitenkaan tehty.			
Myös Metsähallituksen kulttuuriperinnön erikoissuunnittelija Pirjo Rautiainen kävi paikalla aiemmin samana kesänä ja hänkään ei havainnut alueella merkkejä kodanpohjista. Aiemman kohdekuvauksen ympäristöstään poikkeava kasvillisuus on hänen mielestään normaalia boreaalisen havumetsän pohjakerroksen vaihtelua.			
Kohteen rajaus			
Kohteen luotettava rajaaminen ja luonteen selvittäminen ei ole mahdollista ilman kohteen lähiympäristön koekuoppittamista. Asuinpaikaksi soveltuvaa maastoa levittäytyy kuitenkin varsin laajasti			

kvartsiittiytimen katkelman ja kvartsi-iskoksen löytöpaikan lähialueella, ja asuinpaikka voi mahdollisesti kattaa pesäkkeisesti alueen, jonka halkaisija on useita kymmeniä metrejä.

Tulkinta

Kohteesta aiemmin havaitut kodanpohjiksi tulkitut ilmiöt tulkittiin luonnollisten prosessien synnyttämiksi, eikä paikalla tulkittu sijaitsevan historialliselle ajalle ajoittuvan asuinpaikan jäännöksiä. Kohteesta löydettyjen kvartsiittiytimen katkelman ja kvartsi-iskoksen perusteella paikalla on kuitenkin ollut varhaisempaa ihmistoimintaa, joka ajoittuu todennäköisimmin kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle. Kyseessä lienee asuinpaikka, joka on melko todennäköisesti pesäkkeinen, mutta jonka luonteen ja laajuuden tarkempi selvittäminen edellyttäisi lisätutkimuksia. Kohteen säilyminen nykytilassaan ei kuitenkaan vaikuta olevan uhattuna.

Viranomais-	1000008920	Kunto:	Hyvä
rekisterinro:			
Arvotus:	Mj-luokka II		

Kartta 24. Ylisenpäänjätkä, kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

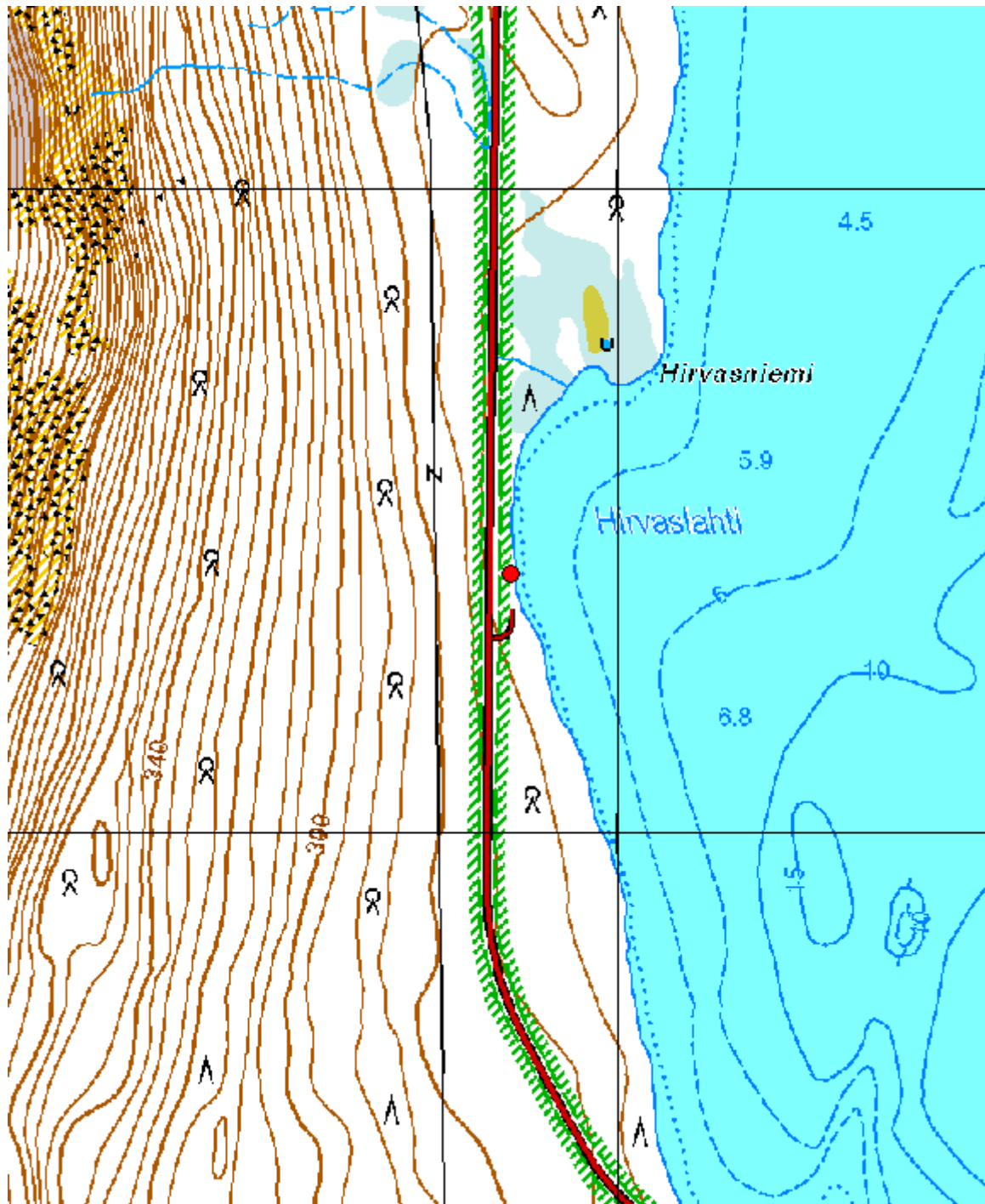
Kuva 51. Ylisenpäänjänkä. Tuulenkaato, jonka yhteydestä on kohteen aiemman inventoinnin yhteydessä löytynyt kvartsiittiydin sekä kvartsi-iskos. Lisälöytöjä ei tarkastuksen yhteydessä havaittu. Kuvattu lännestä.

5.1.2.10 Hirvaslahti Venesatama

Hirvaslahti Venesatama, Asuinpaikka		MH-tunnus: 64166	
Kohdetyyppi:	Asuinpaikat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Kivikautinen / varhaismetallikautinen	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 22.8.2011
Koordinaattiselitys:	Asuinpaikkalöytöjen löytöpaikalta	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7553402, Y 3380832, Z 268 m mpy	Löydöt:	KM 36862
Taustatiedot			
Asuinpaikan ovat löytäneet alueella suorittamansa muinaisjäännösinventoinnin yhteydessä vuonna 2007 Oula Seitsonen, Ulrika Köngäs, Heidi Nordqvist ja Kerkko Nordqvist.			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee Pallasjärven länsirannalla, Hirvaslahden eteläpuolella olevan venesataman pohjoispuolella, kohtalaisen tasaisella, noin kahdenkymmenen metrin levyisellä järven rannan suuntaisella vyöhykkeellä, joka on noin metrin verran järven pintaa korkeammalla. Venesatama on järven rannan suuntainen, noin 90 metrin mittainen ja leveimmillään parikymmentä metriä leveä sorapintainen alue, jonka laidalla on kalastajien ja retkeilijöiden käyttöön rakennettu grillikota. Venesatamaa ympäröivä metsä on havupuuvaltaista sekametsää, ja aluskasvillisuutta hallitsevat puolukka, mustikka, variksenmarja, ruohokanukka sekä sammaleet. Maaperä paikalla on hiekkamoreenia.			
Kohteen kuvaus			
Seitsonen, Könkään ja Nordqvistien kuvauksen mukaan venesataman pohjoisosasta, venesatamaa ympäröivän metsän reunasta, missä maanpinta oli kulunut rikki, oli löytynyt kvartsisäleen katkelma, kvartsi-iskoksia, kivilaji-iskos ja kvartsiitti-iskos sekä palaneita kiviä alueelta, jonka halkaisija oli kymmenestä kahteenkymmeneen metriä. Kvartsisäleen katkelma ja iskokset oli inventoinnin yhteydessä kerätty talteen, palaneet kivet oli jätetty paikoilleen. Kohteen oli todettu todennäköisesti ainakin osittain tuhoutuneen venesatamaa rakennettaessa.			
Kohdetta tarkastettaessa ei havaittu mitään merkkejä esihistoriallisesta aktiviteetista. Paikalta aiemmin tavatut löydöt ovat ilmeisesti löytyneet venesataman sorakenttää ympäröivän ojan maaleikkauksista, jotka ovat jo pääosin sammaloituneet ja heinittyneet. Venesatamaa käytetään aktiivisesti, mutta sataman käyttö ei uhkaa kohteen mahdollisesti jäljellä olevan osan säilymistä. Kohde lienee samassa tilassa kuin vuoden 2007 inventoinnin aikana.			
Kohteen rajaus			
Seitsonen, Könkään ja Nordqvistien arvion mukaan asuinpaikka voi mahdollisesti ulottua venesataman pohjoisreunasta noin 30 m – 40 m päähän, missä maasto alkaa soistua. Kohteen tarkastuksen yhteydessä ei tehty havaintoja, jotka muuttaisivat kyseistä rajausta. Todennäköinen asuinpaikka-alue on Pallasjärven rannan suuntainen ja enintään noin kahdenkymmenen metrin levyinen.			
Tulkinta			
Paikalla sijaitsee kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka, joka on ainakin osittain tuhoutunut			

venesatamaa rakennettaessa, ja jonka ajoituksen ja säilymisasteen tarkempi määrittäminen vaatisi lisätutkimuksia venesataman pohjoispuoleisella alueella. Asuinpaikan mahdollisesti tuhoutumattomien osien säilyminen nykytilassaan ei toistaiseksi vaikuta uhatulta.

Viranomais- rekisterinro:	1000008921	Kunto:	Keskinkertainen
Arvotus:	Mj-luokka II		

Kartta 25. Hirvaslahti Venesatama, kivekautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 52. Hirvaslahti Venesatama. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Venesataman pohjoispäätä, jonka läheisyydestä on tavattu kvartsisäleen katkelma, kvartsi-iskoksia, kvartsiitti-iskos ja kivilaji-iskos sekä palaneita kiviä. Kuvattu etelästä.

5.1.2.11 Pallaslompolo 1

Pallaslompolo 1, Liesilatomus ja kuoppia		MH-tunnus: 77287	
Kohdetyyppi:	Muinaisjäännösryhmät; liesilatomukset, kuopat	Haltija:	Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	-	Kunta:	Muonio
Lukumäärä:	4	Tarkastus:	S. Viljanmaa 22.8.2011
Koordinaattiselitys:	Saaren laelta, mahdollisen liesilatomuksen kohdalta	Geometria tuotettu:	Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7549289, Y 3383236, Z 271 m mpy	Löydöt:	-
Taustatiedot			
<p>Pallasjärven ja Pallaslompolon välillä sijaitsevista kahdesta saaresta pienemmältä löysi Hannu Kotivuori kolme pyyntikuopiksi tulkitsemaansa kuoppaa alueella suorittamansa inventoinnin yhteydessä vuonna 2002. Ulrika Köngäs, Oula Seitsonen, Heidi Nordqvist ja Kerkko Nordqvist löysivät vuonna 2007 lisäksi mahdollisen liesilatomuksen saaren korkeimmalta kohdalta.</p>			
Ympäristön kuvaus			
<p>Kohde sijaitsee Pallasjärven ja Pallaslompolon välisistä kahdesta saaresta pienemmällä. Saari on pohjois-etelä-suunnassa noin 230 m mittainen, ja leveimmillään noin 35 m levyinen. Saaren itä- ja länsirannat ovat jyrkät, ja saaren lakialue on noin neljä metriä järven pintaa korkeammalla. Saaren maaperä on melko kivistä hiekkamoreenia. Puusto saarella koostuu enimmäkseen koivuista, lisäksi saarella kasvaa muutamia mäntyjä. Aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, suopursu ja puolukka sekä jäkälät ja sammalet. Saaren tuulisella lakialueella kasvaa myös jonkin verran riekonmarjaa.</p>			
Kohteen kuvaus			
<p>Kohde koostuu kolmesta kuopasta ja yhdestä mahdollisesta liesilatomuksesta. Mahdollinen liesilatomus sijaitsee saaren korkeimmalla kohdalla, noin kolmenkymmenen metrin etäisyydellä saaren eteläpäästä. Saaren lakialue on kivikkoinen ja paikalla on poltettu nuotiota lukuisia kertoja myös viimeisimpien vuosikymmenien aikana. Kuoppia, jotka sijaitsevat saaren lyhyenä pohjois-etelä-suuntaisena ketjuna saaren korkeimmalta kohdalta pohjoiseen päin, on pidetty todennäköisinä pyyntikuoppien jäännöksinä. Tarkastuksen yhteydessä latomukseen tai kuoppiin ei kaivettu lapionpistoja, joten maan pinnalle näkymättömiä ilmiöitä ei havainnointu.</p>			
Kohteesta Pallaslompolo 1 tunnettujen rakenteiden tarkempi kuvaus ja sijaintitiedot			
Liesilatomus → x = 7549289 / y = 3383236			
<p>Kehämäinen pyöreähkö kivrakenne, halkaisija noin 70 cm. Rakenteeseen käytettyjen kivien läpimitat vaihtelevat välillä 10 cm – 30 cm. Kivikehän sisäosa on kiveämätön ja hyvin sammaloitunut, varvikon peittämä. Latomuksesta on kohteen aiemman inventoinnin yhteydessä vuonna 2007 löydetty hiiltä.</p>			
Pyyntikuoppa 1 → x = 7549299 / y = 3383233			
<p>Ø noin 3,0 m, syvyys noin 0,4 m. Ei selvästi havaittavaa vallia kuopan ympärillä.</p>			
Pyyntikuoppa 2 → x = 7549304 / y = 3383234			
<p>Ø noin 2,0 m, syvyys noin 0,5 m. Vallin leveys noin 1,5 m, vallin korkeus noin 0,1 m.</p>			

Pyyntikuoppa 3 → x = 7549316 / y = 3383232

Ø noin 2,0 m, syvyys noin 0,5 m. Ei selvästi havaittavaa vallia kuopan ympärillä.

Kuoppa on vaikeasti havaittavissa, koska se on suopursujen ja koivujen ympäröimä.

Kohteen rajaus

Kohteen aiempien inventointien perusteella on esitetty, että koko saari voitaisiin katsoa muinaisjäännös-alueeksi. Saarelta dokumentoidut rakenteet rajautuvat kuitenkin saaren laelle, noin 30 m x 10 m laajuuselle pohjois-etelä-suuntaiselle alueelle. Saaren rannoilta ei ole tavattu mitään historialliseen tai esihistorialliseen toimintaan viittaavaa, joten rantojen lähialue noin kymmenen metrin leveydeltä sekä mahdollisen liesilatomuksen eteläpuoleinen osa saarta voidaan rajata muinaisjäännösalueen ulkopuolelle.

Tulkinta

Saarella, jolla kohde sijaitsee, on ilmeisesti ollut ihmistoimintaa moniperiodisesti. Saarella ei kuitenkaan liene koskaan ollut pysyväisluonteista asutusta, pikemminkin se on ollut viehättävä paikka lyhytkestoisempaan leiriytymiseen, erityisesti kesäisenä räkkäaikana. Saari vaikuttaa vieläkin olevan suosittu taukopaikka, luultavasti kalastajien suosima. Saaren laen mahdollinen liesilatomus lienee ajoitukseltaan nuorehko, yleisolemuksensa perusteella todennäköisimmin historialliselle ajalle ajoittuva. Saarelta tavattujen kuoppien tulkinta nimenomaan pyyntikuopiksi on ilman tarkempia tutkimuksia kyseenalaista. Voi toki olla, että ne ovat todellakin juuri kuoppapyyntiä varten kaivettuja, mutta muutkaan mahdolliset käyttötarkoitukset eivät toistaiseksi ole poissuljettavissa. Myös kuoppien iän arvioiminen on ilman lisätutkimuksia vaikeaa, mutta yleisolemuksensa perusteella ne vaikuttavat todennäköisimmin esihistoriallisilta. Jos kyseessä ovat pyyntikuopat, ne kuuluvat mahdollisesti samaan Pallasjärven ja Pallaslompolon väliseen pyyntikuoppien ketjuun kuin samalla harjujaksolla, kohteiden Pallaslompolaharju N ja Pallaslompolo 2 yhteydessä sijaitsevat kuopat. Kuoppia kohtaan ei kohdistu merkittävää tuhoutumisuhkaa, mutta mahdollinen liesilatomus on vaarassa tuhoutua kenties piankin, mikäli nuotiointi saaren lakialueella jatkuu tai lisääntyy. Koska latomuksen aktiivinen suojeleminen on melko vaikeasti toteutettavissa, olisi suositeltavaa, että latomus tutkittaisiin pienialaisella kaivaustutkimuksella kyseisen tulisijan iän selvittämiseksi ja rakenteen dokumentoimiseksi ennen sen todennäköistä vähittäistä tuhoutumista.

**Viranomais-
rekisterinro:**

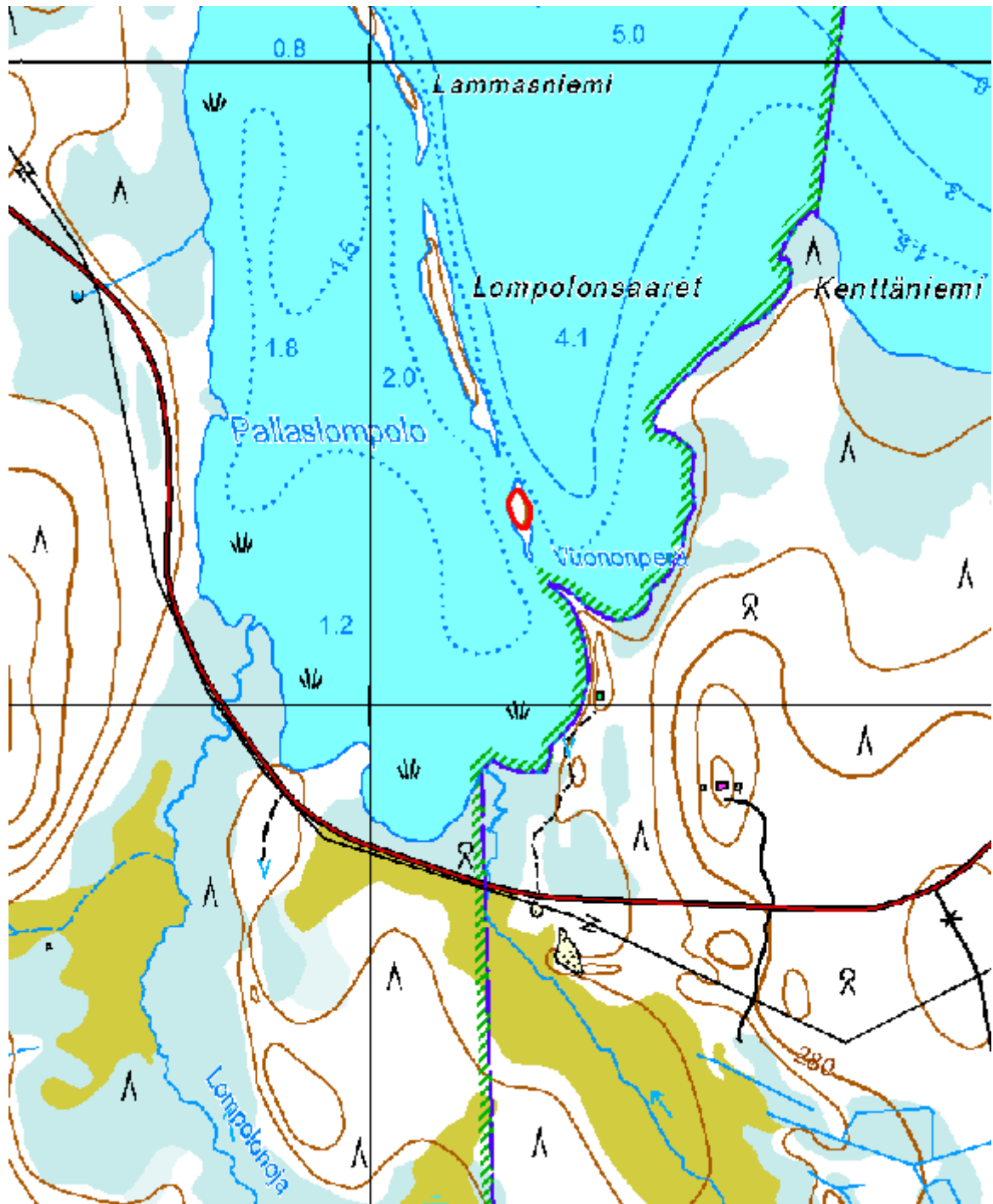
1000008913

Kunto:

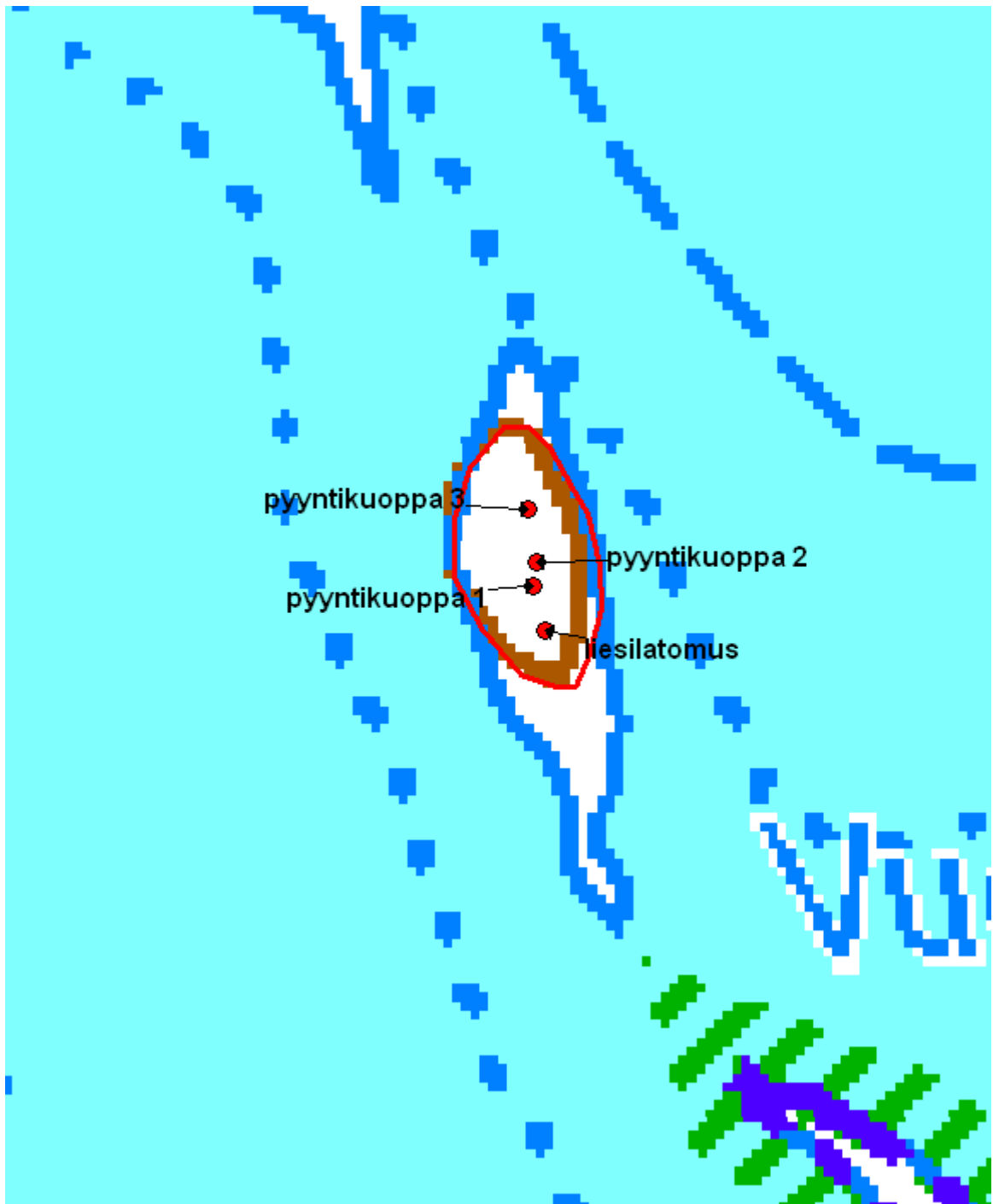
Kuopat: hyvä
Latomus: kohtalainen

Arvotus:

Mj-luokka II

Kartta 26. Pallaslompolo 1. Liesilatamus ja kuoppia.
 ©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kartta 27. Pallaslompolo 1. Liesilatomus ja kuoppia.
©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/2012.

Kuva 53. Pallaslompolo 1. Saaren lakea. Etualalla mahdollinen liesilatomus, taaempänä jälkiä myöhemmistä nuotioinneista. Taustalla Pallaslompoloa. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 54. Pallaslompolo 1. Mahdollinen liesilatomus saaren lakialueella, rakenteeltaan kehämäinen, varvikon peittämä. Kuvattu pohjoisluoteesta.